

Strategia IIT

z modelem struktury
funkcjonalno-przestrzennej

Partnerstwo

**Jednostek Samorządu Terytorialnego
Powiatu Stargardzkiego**

Opracowanie dokumentu jest finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

Gmina Chociwel

Gmina Dobrzany

Gmina Dolice

Gmina Ińsko

Gmina Marianowo

Gmina Stara Dąbrowa

Gmina Suchań

Strategia IIT

**z modelem struktury
funkcjonalno-przestrzennej**

Partnerstwo

**Jednostek Samorządu Terytorialnego
Powiatu Stargardzkiego**

Strategia terytorialna

Partnerstwa Jednostek Samorządu Terytorialnego Powiatu Stargardzkiego

Opracowanie

Fundacja Miasto

Zespół autorski

Joanna Ćwiklińska-Ziomek, Sławomir Doburzyński, Jakub Jaźwiec, Marek Karzyński, Marek Leśniak, Zbigniew Pluta, Andrzej Sobczyk, Sandra Szczerbał, Andrzej Szczodry, Janusz Szewczuk, Marcin Turzyński.

Koordynatorzy projektu

Ryszard Grobelny, Andrzej Szczodry, Jacek Woźniak.

Strategia terytorialna została zdefiniowana w art. 29 rozporządzenia ogólnego jako podstawa do wspierania zintegrowanego rozwoju terytorialnego państw członkowskich Unii Europejskiej. Formami takiej strategii są: zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT), rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) lub inne narzędzie terytorialne wspierające inicjatywy opracowane przez państwo członkowskie (IIT). Natomiast jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027, jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej.

Gminy Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego, mając na uwadze szanse rozwojowe płynące z wdrażania strategii terytorialnej IIT – 21 lutego 2022 r. zostały sygnatariuszami listu intencyjnego podpisanego pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim, a Gminą Stara Dąbrowa, Gminą Chociwel, Gminą Marianowo, Gminą Dobrzany, Gminą Dolice, Gminą Ińsko oraz Gminą Suchań, w sprawie przygotowanie projektu strategii terytorialnej dla rozwoju obszaru partnerstwa.

Opracowanie dokumentu jest finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

2023 © Fundacja Miasto

STRATEGIA TERYTORIALNIA PARTNERSTWA JST POWIATU STARGARDZKIEGO ZOSTAŁA PRZYJĘTA I ZAAKCEPTOWANA PRZEZ RADĘ PARTNERSTWA W DNIU ...

Skład Partnerstwa

1. Gmina Chociwel,
2. Gmina Dobrzany,
3. Gmina Dolice,
4. Gmina Ińsko,
5. Gmina Marianowo,
6. Gmina Stara Dąbrowa,
7. Gmina Suchań.

Skład Rady Partnerstwa

- ▶ Stanisław Szymczak – Burmistrz Chociwla,
- ▶ Paweł Filip – Burmistrz Gminy Dobrzany,
- ▶ Grzegorz Brochocki – Wójt Gminy Dolice,
- ▶ Jacek Liwak – Burmistrz Ińska,
- ▶ Danuta Ankutowicz – Wójt Gminy Marianowo,
- ▶ Sylwia Kalmus – Samsel – Wójt Gminy Stara Dąbrowa,
- ▶ Stanisława Bodnar – Burmistrz Suchania.

Skład Grupy Roboczej

- ▶ Iwona Jeszke – Podinspektor ds. zamówień publicznych i rolnictwa w Chociwlu,
- ▶ Kamila Dziwińska – Inspektor w Gminie Dobrzany,
- ▶ Edyta Miskis – Kierownik Referatu Budownictwa i Funduszy Pomocowych w Dolicach,
- ▶ Michał Kupczyński – Zastępca Burmistrza Ińska,
- ▶ Adam Garstecki – Zastępca Kierownika Referatu Rozwoju w Gminie Marianowo,
- ▶ Alicja Terlikowska – Sekretarz Gminy Stara Dąbrowa,
- ▶ Kamila Krzysztofik – Inspektor ds. inwestycji w Gminie Suchań.

Spis treści

1. Wstęp	9
2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych	11
2.1. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych	11
2.2. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	24
2.3. Czynniki warunkujące rozwój – analiza SWOT	28
3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja	31
3.1. Cele strategiczne	32
3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	35
3.3. Rezultaty strategiczne: wskaźniki rezultatu i produktu	41
4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru partnerstwa	43
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru partnerstwa	43
4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej	56
4.3. Obszary strategicznej interwencji (OSI) określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030	67
5. Projekty	72
5.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów	72
5.2. Lista projektów	74
5.3. Powiązanie pomiędzy projektami – wiązki projektów	100
5.4. Produkty i rezultaty poszczególnych projektów oraz ich wskaźniki	105
6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii	107
6.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii	107
6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania	110
7. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	117
7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii	118
7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii	119
7.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii	123
8. Źródła finansowania	125
8.1. Ramy finansowe dla Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego	128
9. Wykazy i spisy	134
9.1. Spis rycin	134
9.2. Spis tabel	135

1. Wstęp

Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływu lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej.

Cel 5 „Europa bliżej obywateli” skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Podstawą do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw, w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. Zintegrowanych Instrumentów Terytorialnych (ZIT) i Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT).

Niniejsza strategia terytorialna IIT Partnerstwa Jednostek Samorządu Terytorialnego Powiatu Stargardzkiego stanowi odpowiedź na problemy i potrzeby rozwojowe wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru partnerstwa i zawiera m.in.: syntezę diagnozy, cele, do których partnerstwo dąży oraz odpowiadające im kierunki działań, model struktury funkcjonalno-przestrzennej, listę projektów wraz z informacją o ich wyborze, źródła finansowania i opis systemu wdrażania.

Wskazane w dokumencie projekty mają charakter zintegrowany w oparciu o założenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawione w dokumencie pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie 2021 -2027”. Z kolei prezentowane w strategii podejście zintegrowane oparte jest na autorskiej koncepcji wiązek projektowych, stanowiących fundament wykazania powiązań między projektami, kierunkami działań oraz celami szczegółowymi.

Projekt strategii terytorialnej IIT został przygotowany przez ekspertów Fundacji Miasto, która została wybrana wykonawcą zleconego przez Województwo Zachodniopomorskie zadania pod nazwą „Opracowanie projektów strategii terytorialnych dla dwóch partnerstw samorządów lokalnych z województwa zachodniopomorskiego”.

W pracach nad dokumentem, w tym także nad „Diagnozą obszaru”, które trwały od grudnia 2022 r. do października 2023 r., zaangażowani zostali przedstawiciele samorządów tworzących Partnerstwo, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz interesariusze z różnych środowisk.

Projekt strategii konsultowany był z sąsiednimi gminami oraz Prezydentem Stargardu i Dyrektorem Biura Szczecińskiego Obszaru Metropolitarne.

Ostateczne brzmienie projektu strategii zostało zatwierdzone przez Radę Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego w dniu ...

2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych

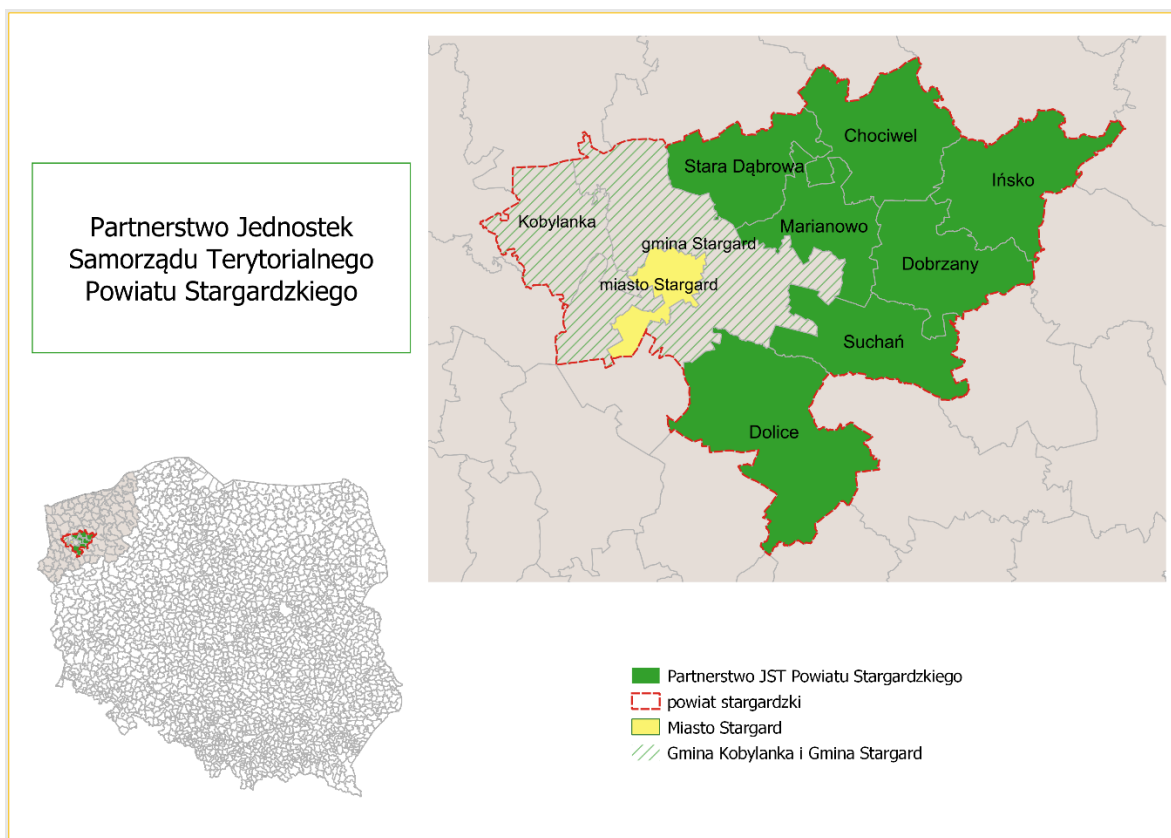
Niniejszy rozdział zawiera główne wnioski z opracowanego szczegółowego Raportu diagnostycznego, dotyczącego sytuacji społeczno-gospodarczej Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego. Raport diagnostyczny obrazuje potencjał społeczno-ekonomiczny obszaru z uwzględnieniem przestrzennych uwarunkowań środowiskowo-infrastrukturalnych oraz identyfikuje kluczowe problemy i główne potrzeby rozwojowe, decydujące o kierunkach rozwoju obszaru Partnerstwa.

2.1. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych

Partnerstwo Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST) powiatu stargardzkiego tworzy siedem gmin położonych w powiecie stargardzkim, w województwie zachodniopomorskim:

1. Gmina miejsko-wiejska Chociwel,
2. Gmina miejsko-wiejska Dobrzany,
3. Gmina wiejska Dolice,
4. Gmina miejsko-wiejska Ińsko,
5. Gmina wiejska Marianowo,
6. Gmina wiejska Stara Dąbrowa,
7. Gmina miejsko-wiejska Suchań.

Ryc. 1. Położenie geograficzne obszaru Partnerstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA.

Obszar Partnerstwa zajmuje 1 031 km², co stanowi 4,5% powierzchni województwa, a jego granice wyznacza od strony wschodniej powiat drawski, od strony południowej – powiat choszczeński i pyrzycki, od strony zachodniej – gmina Stargard, a od strony północnej – powiaty goleniowski i łobeski.

Niewielki procent powierzchni województwa zachodniopomorskiego zajmowany przez obszar Partnerstwa koresponduje z jego potencjałem demograficznym; 31 146 osób zamieszkujących obszar stanowi zaledwie 1,89% całej ludności województwa.

Naturalnym ośrodkiem usługowym dla obszaru Partnerstwa pozostaje miasto Stargard (położone w odległości 40 km od zachodniej granicy państwa (granica z Niemcami), 36 km od Szczecina, 180 km od Berlina i 120 km od terminalu promowego w Świnoujściu), które wraz z gminą Stargard oraz gminą Kobyłanka należy do ZIT-u Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego.

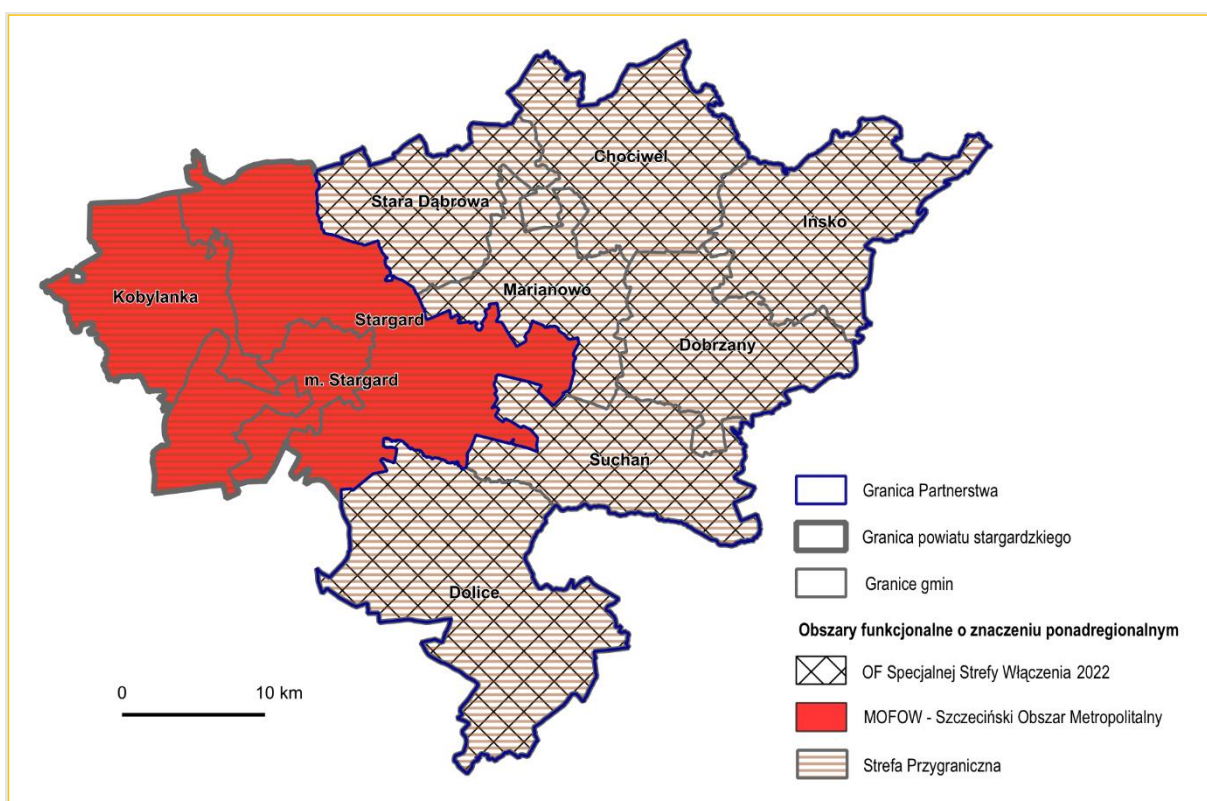
Układ drogowy obszaru Partnerstwa ukształtowany jest w głównej mierze przez sieci dróg powiatowych i gminnych. Drogi wyższych kategorii przebiegającymi przez obszar Partnerstwa są przede wszystkim: droga krajowa nr 10, łącząca

aglomerację szczecińską z aglomeracją warszawską poprzez m.in. Toruń i Bydgoszcz oraz droga krajowa nr 20 łącząca Pomorze Zachodnie z Pomorzem Gdańskim.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego gminy obszaru Partnerstwa włączone zostały do dwóch obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, tj. do: **Obszaru Funkcjonalnego Specjalnej Strefy Włączenia (OF SSW)** i **Obszaru Funkcjonalnego Strefy Przygranicznej**. Ponadto gminy Partnerstwa pozostają w zasięgu oddziaływania miasta Stargard jako ośrodka Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM) mającego obszar oddziaływania poza SOM.

Ryc. 2. Obszar Partnerstwa wobec OF Specjalnej Strefy Włączenia, MOFOW SOM i Strefy Przybrzeżnej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie "Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego".

UWARUNKOWANIA ROZWOJU – SFERA SPOŁECZNA

- ▶ Na przestrzeni minionej dekady populacja mieszkańców obszaru Partnerstwa zmniejszała się, choć w obrębie poszczególnych gmin w zróżnicowanym stopniu – od ubytku na poziomie 2% w przypadku Starej Dąbrowy do ponad 10% w gminach Insko i Dolice.

- ▶ Przyrost naturalny dla obszaru Partnerstwa był w ostatnich latach ujemny i niższy niż notowany dla całego powiatu. W niektórych obszarach osiągał rekordowo niskie wartości, negatywnie wyróżniające się w skali województwa i Polski. Prognozy demograficzne dla powiatu przewidują zmniejszenie jego populacji do około 112 tysięcy mieszkańców w roku 2035. Można się spodziewać, że proporcjonalnie w największym stopniu regres ten będzie dotyczył obszaru Partnerstwa.
- ▶ Omawiany obszar cechuje rozmieszczenie i dostępność usług publicznych, które jest adekwatne do gęstości sieci osadniczej i potencjału ośrodków miejskich, z zastrzeżeniem silnej koncentracji oferty edukacyjnej na poziomie ponadpodstawowym w mieście powiatowym oraz co najmniej niezadowalającym dostępem do usług specjalistycznej opieki medycznej w poszczególnych gminach. Dostępność usług jest mniejsza dla mieszkańców miejscowości położonych peryferyjnie, pogłębia ją niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych.
- ▶ Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze Partnerstwa – podobnie jak w skali kraju – systematycznie maleje. Jest to wynikiem zarówno transferów finansowych realizowanych w skali kraju, jak i coraz bardziej efektywnej polityki społecznej prowadzonej na poziomie lokalnym i niwelowania sfer wykluczenia i degradacji społecznej.
- ▶ Obszar Partnerstwa i całego powiatu stargardzkiego cechuje się poziomem bezpieczeństwa publicznego zbliżonym do średniej wojewódzkiej. Brak istotnych czynników istotnie obniżających to bezpieczeństwo, zarówno w wymiarze gospodarczym, infrastrukturalnym, jak i zdrowotnym oraz społecznym.
- ▶ Małe sklepy stanowią podstawę zaopatrzenia w podstawowe dobra codziennego użytku mieszkańców obszaru Partnerstwa. W ostatnich latach odczuwają one rosnącą presję ze strony obiektów sieciowych pojawiających się w coraz mniejszych miejscowościach. Spotyka się to z uznaniem lokalnej społeczności zyskującej zwiększony dostęp do oferty handlowej, niemniej wpływa negatywnie na konkurencyjność, a nawet na zdolność utrzymania działalności małych, lokalnych sklepów.
- ▶ Warunki mieszkaniowe w Partnerstwie, podobnie jak w całym kraju, ulegają stopniowej poprawie. Obszar ten jest dostatecznie wyposażony w

urządzenia sieciowe infrastruktury wodociągowej. Z urządzeń sieci kanalizacyjnej korzysta 66,3% ludności, co stanowi wartość niższą zarówno od średniej dla Polski, jak i od średniej dla województwa). Niska jest gęstość i dostępność sieci gazowej.

- ▶ Systematycznie zwiększa się aktywność społeczna mieszkańców obszaru Partnerstwa wyrażająca się członkostwem w organizacjach pozarządowych. W obrębie poszczególnych gmin dominują względnie silne i stabilne więzi społeczne.
- ▶ W dziedzinie oferty kulturalnej Stargard i w dalszej kolejności Szczecin są naturalnym zapleczem dla mieszkańców obszaru Partnerstwa. W coraz większym stopniu, zwłaszcza w przypadku młodzieży, dostęp do kultury odbywa się za pośrednictwem Internetu, poprzez korzystanie z oferty platform streamingowych. Zauważalne i ważne są inicjatywy zorientowane na pozyskiwanie i szkolenie talentów wspierających rozwój, tworzących szanse i możliwości stabilnego wzrostu dzieciom i młodzieży z obszarów wiejskich Partnerstwa odpowiadające standardom obowiązującym w ośrodkach miejskich.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU - SFERA GOSPODARCZA

- ▶ Rosnąca liczba zatrudnionych w powiecie stargardzkim wskazuje na napływ nowej ludności na teren powiatu, co świadczy o jego potencjale do przyciągania atrakcyjnymi warunkami życia. W decydującym stopniu te tendencje dotyczą jednak zachodniej części powiatu i samego miasta, „omijając” obszar Partnerstwa. Ważnym czynnikiem podnoszącym chłonność lokalnego rynku pracy jest bliskość Stargardu i rozwijanych w obrębie miasta przedsięwzięć gospodarczych i inwestycyjnych.
- ▶ Od kilku lat zjawiskiem odgrywającym coraz większą rolę na lokalnym rynku pracy jest obecność obywateli Ukrainy. Roczny napływ zgłoszonych pracowników z Ukrainy na poziomie 100 – 150 osób rocznie w kolejnych latach powinien ulegać zwielokrotnieniu.
- ▶ Obszar Partnerstwa i powiatu stargardzkiego nie wyróżnia się wysokim poziomem przedsiębiorczości, zarówno na tle kraju, jak i w szczególności w odniesieniu do regionu, który w tym aspekcie należy do wiodących w Polsce. Strukturę gospodarczą Stargardu i okolic kształtują przede wszystkim duże

firmy, lokujące działalność w obrębie parków przemysłowych i stref inwestycyjnych.

- ▶ Na obszarze Partnerstwa prowadzona jest w szczególności działalność w takich sektorach, jak produkcja spożywcza, wytwarzanie tworzyw sztucznych, produkcja drzewna, metalowa. Największa liczba aktywnych płatników składek ubezpieczeniowych na obszarze Partnerstwa działa (kolejno) w sektorach F (budownictwo), G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) i C (przetwórstwo przemysłowe).
- ▶ Wśród sektorów gospodarki identyfikowanych w województwie zachodniopomorskim jako specjalizacje na obszarze Partnerstwa godny uwagi jest przede wszystkim rozwój działalności w zakresie przetwórstwa nowej generacji oraz produktów chemicznych dla zrównoważonego rozwoju.
- ▶ W obrębie powiatu stargardzkiego ma miejsce duża dysproporcja w dyslokacji podatników i związanego z nimi potencjału finansowego cechującego poszczególne gminy. Na obszar Partnerstwa przypada 22,6% ogółu podatników w powiecie oraz 20,4% dochodów. Na gminy Partnerstwa przypada zatem 28% ogółu dochodów (ale już tylko 22% dochodów własnych) i 26% wydatków majątkowych.
- ▶ Biorąc za punkt odniesienia średnią krajową zdecydowana większość samorządów obszaru Partnerstwa notowała w ostatnich latach korzystne wartości uzyskiwanych dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca.
- ▶ Turystyka nie stanowi dotychczas istotnej siły napędowej rozwoju obszaru Partnerstwa. Pomimo licznych walorów obszar Partnerstwa nie przyciąga szerokich rzesz turystów. W skali regionu pozostaje oddalony od wiodących punktów koncentracji ruchu turystycznego – pasa wybrzeża oraz ośrodków miejskich.
- ▶ Obszar powiatu stargardzkiego tradycyjnie zaliczany jest do najważniejszych terenów w regionie dla rozwoju rolnictwa. Znajduje to uzasadnienie w charakterystyce gruntów tego rejonu. Obszar Partnerstwa wyróżnia silna pozycja dużych gospodarstw i prowadzenie gospodarki wielkoobszarowej, opartej na nowoczesnych modelach biznesowych. W dużej mierze oznacza to postęp technologiczny.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU - SFERA ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNA

- ▶ Obszar Partnerstwa charakteryzuje miejsko – wiejski model zabudowy i organizacji przestrzeni przy zachowaniu – w dobrym bądź niemal nienaruszonym stanie – zasobów przyrodniczych, jakkolwiek ogólna ocena rozwoju obszaru w wymiarze środowiskowo - przestrzennym wskazuje na pogorszenie stanu rzeczy. Czytelna pozostaje organizacja struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz współtworzących je systemów sieciowych i orientacja na dominujący ośrodek miejski (Stargard).
- ▶ Miasta obszaru Partnerstwa pod względem liczby ludności są niewielkie. Obok Stargardu – jednego z wiodących ośrodków miejskich województwa - stolicami gmin wokół niego są bardzo małe miasteczka lub duże wsie (1-3 tys. mieszkańców) rozłożone równomiernie w odległościach 15-20 km.
- ▶ Położenie Stargardu na zachód od obszaru Partnerstwa powoduje, że czasy dojazdów we wschodniej części obszaru wydłużają się do 60 min i więcej. Konkurencyjną ofertę usługową dla wschodniej części gmin Dolice i Suchań zapewnia, leżące poza obszarem Partnerstwa, Choszczno z dogodnym czasem dojazdu rzędu 15-30 minut.
- ▶ Użytkowanie gruntów wskazuje na rolniczy charakter obszaru Partnerstwa. Użytki rolne zajmują 61% powierzchni całego powiatu stargardzkiego. Korzystna jest struktura gospodarstw rolnych, średnia wielkość gospodarstwa rolnego w powiecie jest wysoka.
- ▶ Obszar Partnerstwa cechuje stosunkowo niski poziom degradacji środowiska naturalnego. Wiąże się to z brakiem dużych zakładów przemysłowych i miejsko – wiejskim profilem rozwoju oraz nawiązującymi do niego praktykami w dziedzinie działalności gospodarczej.
- ▶ Przez istniejące i modernizowane szlaki drogowe i kolejowe obszar Partnerstwa jest stosunkowo dobrze skomunikowany z otoczeniem, w szczególności w układzie równoleżnikowym. Dla bieżącego funkcjonowania lokalnej społeczności i rozwoju działalności gospodarczej kluczowe znaczenie ma także układ dróg powiatowych i gminnych.
- ▶ Znaczną część społeczności obszaru Partnerstwa dotyka problem wykluczenia komunikacyjnego. Wynika to przede wszystkim z rzeczywistego braku dostępu do transportu publicznego przez mieszkańców niektórych miejscowości, a z drugiej strony ze słabego dostosowania rozkładów jazdy do

potrzeb użytkowników oraz realiów ich życia, takich jak w szczególności wymogi stawiane przez pracodawców.

- ▶ Rozwój infrastruktury sieciowej i infrastruktura komunalna w obszarze Partnerstwa znajdują się na względnie przyzwoitym poziomie, z wyłączeniem niskiej dostępności przesyłu gazu. Korzystne są perspektywy rozwoju energetyki odnawialnej, zarówno na potrzeby klientów indywidualnych, jak i w kontekście produkcji i eksploatacji na skale przemysłową.
- ▶ Prognozowana liczba mieszkańców obszaru Partnerstwa zgodnie z prognozami GUS w 2041 r. wyniesie około 32,9 tys. osób, zaś wskaźnik standardu zamieszkiwania około 34,7 m²/mieszkańca. Dla takich wielkości zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową ogółem wyniesie 1,14 mln m² PUM.

2.1.1. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa

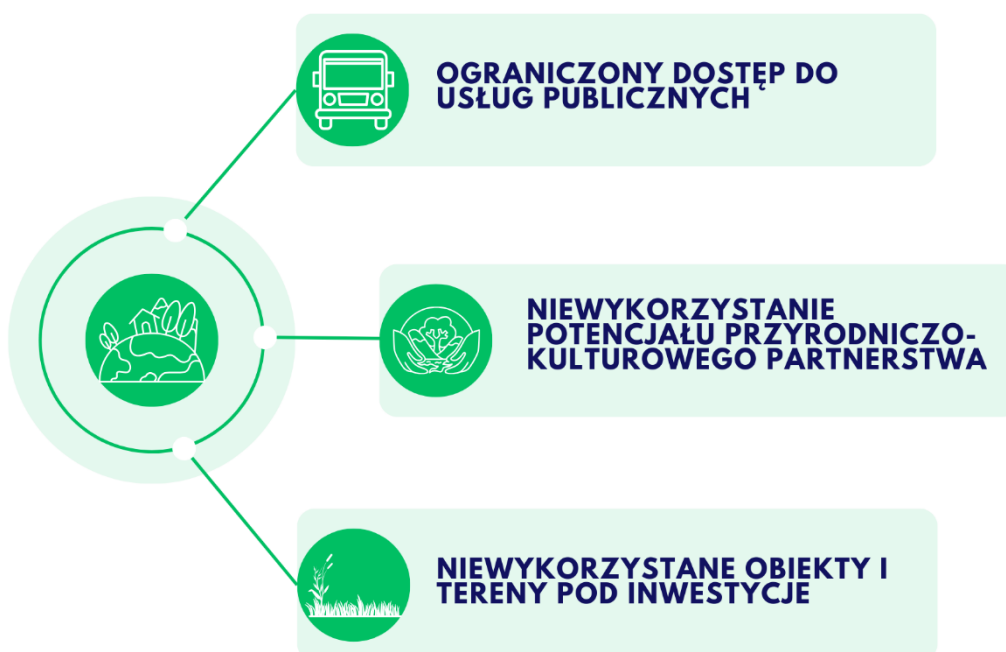
SFERA SPOŁECZNA

SFERA GOSPODARCZA

SFERA ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNA

2.1.2. Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa

Identyfikacja potrzeb cechujących Partnerstwo jako obszar, jego społeczność oraz system współpracy instytucjonalnej jest bardziej złożona od zagadnienia problemów i potencjałów uwydatnionych w sposób możliwie jednoznaczny w analizie SWOT. W przypadku Partnerstwa o takiej charakterystyce, jak stargardzkie, to rozpoznanie wymaga przede wszystkim odpowiedniej interpretacji pożądanego i oczekiwanego modelu rozwojowego dla danego obszaru oraz wynikających z niego płaszczyzn działania oraz kierowania społecznej i zbiorowej inicjatywy.

Uwzględnienie obecności silnego ośrodka miejskiego czy też traktowanie właściwych dla niego podaży i dostępności usług publicznych i rynkowych zupełnie zmienia horyzont dla rozwoju widzianego w perspektywie gminy wiejsko – miejskiej, z drugiej strony nie ma dziś społecznej akceptacji i kapitałowych oraz technologicznych przesłanek, by obszary położone z dala od miasta oferowały niższy standard życia niż przestrzeń metropolitalna. Właściwe wyważenie tego rodzaju racji stanowi w przypadku Partnerstwa niezbędny kontekst formułowania potrzeb, które mogą i powinny być zaspokojone w toku realizacji wspólnej strategii.

Opinie mieszkańców w znacznym stopniu korespondują z wnioskami płynącymi z diagnozy sytuacji obszaru Partnerstwa oraz kluczowymi uwarunkowaniami rozwojowymi mającymi podstawowe znaczenie we współczesnych procesach rozwojowych. Można zatem uznać, że największe znaczenie ma obecnie zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru – zarówno w kontekście realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, jak i usprawnienia systemu zarządzania przewozami – oraz poprawa warunków w zakresie oferty podstawowych usług publicznych, w szczególności ochrony zdrowia, ale także kultury. Deficyty w tych zakresach w największym stopniu hamują pożądane zmiany, których sensem będzie lepsze przystosowanie obszaru Partnerstwa do rywalizacji o mieszkańców, ich przedsiębiorczość, kapitał i plany rozwojowe w kolejnych latach. To obecność tych mieszkańców jest zaś warunkiem niezbędnym dla zachowania dynamiki i perspektyw rozwojowych całego obszaru wobec presji otoczenia i własnych deficytów.

2.1.3. Kluczowe potencjały rozwojowe Partnerstwa

Miejsko – wiejskie środowisko Partnerstwa dysponuje rozległą przestrzenią z zachowanymi formami nienaruszonej przyrody oraz atrakcyjnymi lokalizacjami dla osiedlania się, pracy i prowadzenia działalności gospodarczej. Dobra jakość środowiska naturalnego stanowi atut we wszystkich tych wymiarach, w każdym z nich sprzyja uzyskiwaniu przewagi jakościowej i osiągnięciu pełni realizacji. O potencjale obszaru stanowi także bliskość ośrodków miejskich dających dostęp do atrakcyjnych rynków pracy oraz szerokiej oferty usług publicznych i rynkowych. Przestrzeń o takim charakterze odpowiada na istniejące w obrębie regionu i związane z trendami cywilizacyjnymi zapotrzebowanie na tereny i korzystne warunki do osiedlania się. Nowi i przyszli mieszkańcy znajdą w niej korzystne warunki rozwoju.

Obszar Partnerstwa cechuje fizyczna bliskość i funkcjonalna dostępność ze strony wiodących ośrodków miejskich w województwie, a także w relacjach międzynarodowych. Stanowi o tym rozwinięty system powiązań transportowych zorientowanych na Stargard i Szczecin oraz bliskość ważnych węzłów transportowych (drogowych, kolejowych, lotniczych i wodnych). Obszar Partnerstwa znajduje się w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w kolejnych dekadach będzie najważniejszym beneficjentem wzmocnienia osi transportowej i przepływów towarów i usług między Szczecinem i Stargardem oraz między Pomorzem Zachodnim a Wielkopolską oraz Kujawami. W najbliższej przyszłości wzrastać będzie atrakcyjność inwestycyjna obszaru Partnerstwa związana z rozwojem układu dróg, w tym przede wszystkim dróg ekspresowych.

Wraz ze Stargardem obszar Partnerstwa leży w obszarze oddziaływania transformującego i zwiększającego swe znaczenie szczytowo – północno-wschodniego węzła transportowego obsługującego wymianę w relacji północ – południe oraz wschód – zachód. Bezpośrednie korzyści dla społeczności obszaru Partnerstwa wynikające z udziału w tym systemie polegają na możliwościach budowania siły ekonomicznej przez włączanie się w nowoczesny obieg gospodarczy z produkcją opartą na naturalnych zasobach lokalnych (produkty leśne, uprawne i kopaliny).

Skomasowane, rozległe tereny uprawne i stosunkowo dobra jakość gruntów stwarzają warunki dla osiągnięcia konkurencyjności w sektorach silnie ekspandujących, znajdujących się w centrum zainteresowania kapitału i społeczeństwa.

Przy zachowaniu równowagi środowiskowej oraz walorów przyrodniczo – krajobrazowych obszar Partnerstwa stawać się będzie tym samym ważnym elementem systemu ekonomicznego atrakcyjnym dla kooperantów w bezpośredniej bliskości i w dalszym otoczeniu. Inny filar jego stabilnego rozwoju stanowi dostępność do atrakcyjnych rynków pracy w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Partnerstwa.

Oczekiwany jest dalszy systematyczny wzrost potencjału Stargardzkiego Parku Przemysłowego w związku z ekonomiczną ekspansją miasta, które w swojej kategorii należy do najbardziej dynamicznie rozwijających się ośrodków w Polsce. Prawidłowości dostrzegalne w innych tego rodzaju przypadkach bujnego rozkwitu wskazują na potrzebę angażowania rezerw przestrzennych, ludzkich i środowiskowych dla zagospodarowania nadwyżki uzyskanych efektów – stwarza to korzystne warunki dla pełniejszego i lepszego zagospodarowania obszaru Partnerstwa. W szczególności uzasadnione jest przewidywanie wzrostu popytu na tereny inwestycyjne na jego terenie, związane z pojawieniem się nowych form aktywności gospodarczej oraz podniesieniem konkurencyjności i rynkową ekspansją funkcjonujących przedsiębiorstw i sektorów.

Szanse rozwojowe obszaru Partnerstwa zwiększa dokonująca się rewolucja energetyczna i zmiana modeli zarządzania tworzeniem i obiegiem mocy, zarówno w skali kontynentalnej i ogólnopolskiej, jak i lokalnie. W tym kontekście jego ranga i możliwości pozyskiwania kapitału, know how i cennych zasobów infrastrukturalnych będą rosły z racji dostępności terenów i lokalnych zasobów energetycznych dla transformacji energetycznej obszaru Partnerstwa i ośrodków sąsiednich.

Równocześnie pojawiają się kolejne przesłanki dla oczekiwania pozyskania nowych mieszkańców – migrantów krajowych i zagranicznych - zasilających populację obszaru Partnerstwa i zwiększających jej zdolności odtworzeniowe. Wraz z nimi

zwielokrotnieniu podlegać powinna pula kapitału, talentów, przedsiębiorczości i energii społecznej, które w połączeniu przesądzać będą o wzroście atrakcyjności obszaru jako miejsca życia i pracy.

Silne strony obszaru Partnerstwa mogą służyć wykorzystaniu potencjału rozwojowego, ale przede wszystkim przyczynić się do podnoszenia jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców. Przesłanką do zrównoważonego eksploataowania i udostępniania posiadanych zasobów jest wzrost zainteresowania społeczeństwa formami turystyki aktywnej i weekendowej. Nie powinno to skutkować znaczącym uszczerbkiem dla środowiska naturalnego oraz realizowanego przez lokalną społeczność stylu życia i form zagospodarowania przestrzeni. W obszarze Partnerstwa istnieją optymalne warunki do budowania i wzbogacania oferty usług publicznych odnoszących się do wiodących trendów cywilizacyjnych i społecznych, w szczególności wykorzystanie potencjału rozwoju usług senioralnych. Takie kierunki interwencji oraz zbieżne z nimi działania wszystkich kategorii podmiotów winny wzmacniać lokalne środowisko wobec rodzących się wyzwań oraz sprzyjać pozyskiwaniu nowych mieszkańców.

Wykorzystaniu i pomnożeniu wskazanych potencjałów wydatnie służy utrwalona i wysoka kultura współpracy samorządów i lokalnych partnerów społecznych. Bazuje ona na zgodnym odczytaniu dominujących mocnych i słabych stron obszaru Partnerstwa oraz woli budowania na ich fundamencie racjonalnej strategii działania. Zaangażowane w ten proces podmioty i środowiska mają świadomość potrzeby łączenia sił i wykorzystania przewag, które wynikają ze współpracy, przy braku perspektyw uzyskania konkurencyjności i zachowania dynamiki rozwoju w samodzielnym, izolowanym działaniu.

Obszar Partnerstwa skupia gminy postawione wobec dominującego nad nim sąsiedztwa. Skoordynowane działanie na uzgodnionych polach – w szczególności poprzez wykorzystanie dostępności zewnętrznych środków na finansowanie projektów rozwojowych, ale także aktywizowanie i pomnażanie własnych zasobów - pozwoli właściwie potraktować te doświadczenia i przekuć je w sukces rzeczywiście odczuwany przez mieszkańców.

2.2. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Wyznaczenie granic obszaru Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego nastąpiło przed przystąpieniem do opracowania strategii terytorialnej dla rozwoju Partnerstwa. Obszar objął wszystkie gminy powiatu stargardzkiego z wyjątkiem gmin przypisanych do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego - Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Poza obszarem Partnerstwa pozostały: stolica powiatu - miasto Stargard oraz gminy Stargard i Kobylanka.

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazuje na znaczenie tzw. obszaru funkcjonalnego, który definiuje jako *„obszar, na którym występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego); szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny”*¹.

Metodyka wyznaczania obszarów funkcjonalnych, w szczególności relacje pomiędzy miastami i ich otoczeniem, są przedmiotem studiów i ustaleń metodycznych od wielu lat. Zharmonizowana definicja miejskich obszarów funkcjonalnych opracowana w 2011 roku przez Komisję Europejską i Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) wskazuje na podstawowe znaczenie stref dojazdów do pracy. Definicja bierze pod uwagę jedynie duże ośrodki miejskie liczące co najmniej 50 000 mieszkańców. Strefy dojazdów do pracy zdefiniowano jako „lokalne jednostki administracyjne, z których co najmniej 15% ludności zatrudnionej dojeżdża do miasta”. Jednym z wyznaczonych według powyższych kryteriów jest Miejski Obszar Funkcjonalny Stargard obejmujący miasto Stargard oraz gminy Stargard i Kobylanka.

W ramach raportu diagnostycznego wykonano szereg analiz powiązań funkcjonalnych, których szczegółowy opis zawarty został w jego treści. Wyniki istotniejszych analiz przedstawiono w formie podsumowującego zestawienia - kolażu na ryc. 3 (mapy 1-6).

W obszarze Partnerstwa występują jedynie miasta małe, natomiast w obrębie powiatu dominuje Stargard liczący 67,3 tys. mieszkańców (kartogram 1). Zasięg oddziaływania Stargardu na osadnictwo, na osiedlanie się ludności, zauważalny jest

---

¹ Art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

jedynie w miejscowościach położonych w jego bezpośrednim sąsiedztwie – co przedstawia kartogram 2, ilustrujący dynamikę zmian liczby ludności.

Potencjalny zasięg oddziaływania Stargardu jako ośrodka usługowego, wyrażony czasem dojazdu do oferowanych przez miasto usług ponadpodstawowych, przedstawiono na kartogramach 3 i 4. Zachodnia część powiatu stargardzkiego leży w zasięgu dogodnego 30 minut dojazdu do Stargardu. Natomiast mimośrodowe, w stosunku do obszaru Partnerstwa, przesunięte na zachód położenie Stargardu powoduje, że czasy dojazdów we wschodniej części Partnerstwa wydłużają się do 60 min i więcej. Z gminy Ińsko szybciej można dojechać do Drawska Pomorskiego (11,3 tys. mieszkańców) lub do Łobza (10,0 tys. mieszkańców). Konkurencyjną ofertę usługową dla wschodniej części gmin Dolice i Suchań mogą zapewniać leżące poza obszarem Partnerstwa, Choszczno (14,9 tys.) – z dogodnym czasem dojazdu rzędu 15-30 minut.

Analiza dojazdów do pracy do Stargardu wskazuje na jego silne oddziaływanie w tym zakresie w północno-zachodniej części powiatu, przy czym najsilniejsze powiązania (pow. 6%) wykazują gminy Stargard, Stara Dąbrowa oraz leżąca poza granicami powiatu gmina Warnice (kartogram 5).

Na znaczenie Stargardu w skali całego powiatu wskazuje również duża liczba uczniów dojeżdżających do szkół średnich w Stargardzie - na 100 osób w wieku 15-18 lat. Udział uczniów dojeżdżających do Stargardu dla prawie wszystkich gmin przekracza 70%, a dla gmin Kobylanka i Ińsko mieści się w granicach 41-70%. (kartogram 6).

Jakkolwiek rola samorządu gminnego jest podstawowa, tym niemniej ważnym szczeblem administracji publicznej jest samorząd powiatowy, który świadczy usługi publiczne m.in. w zakresie infrastruktury technicznej (drogi powiatowe i transport publiczny w zasięgu powiatu) oraz infrastruktury społecznej (oświata ponadpodstawowa, szpitale i domy pomocy społecznej, instytucje kultury i inne). Przeprowadzone analizy wskazują na silne powiązania w obrębie całego powiatu stargardzkiego.

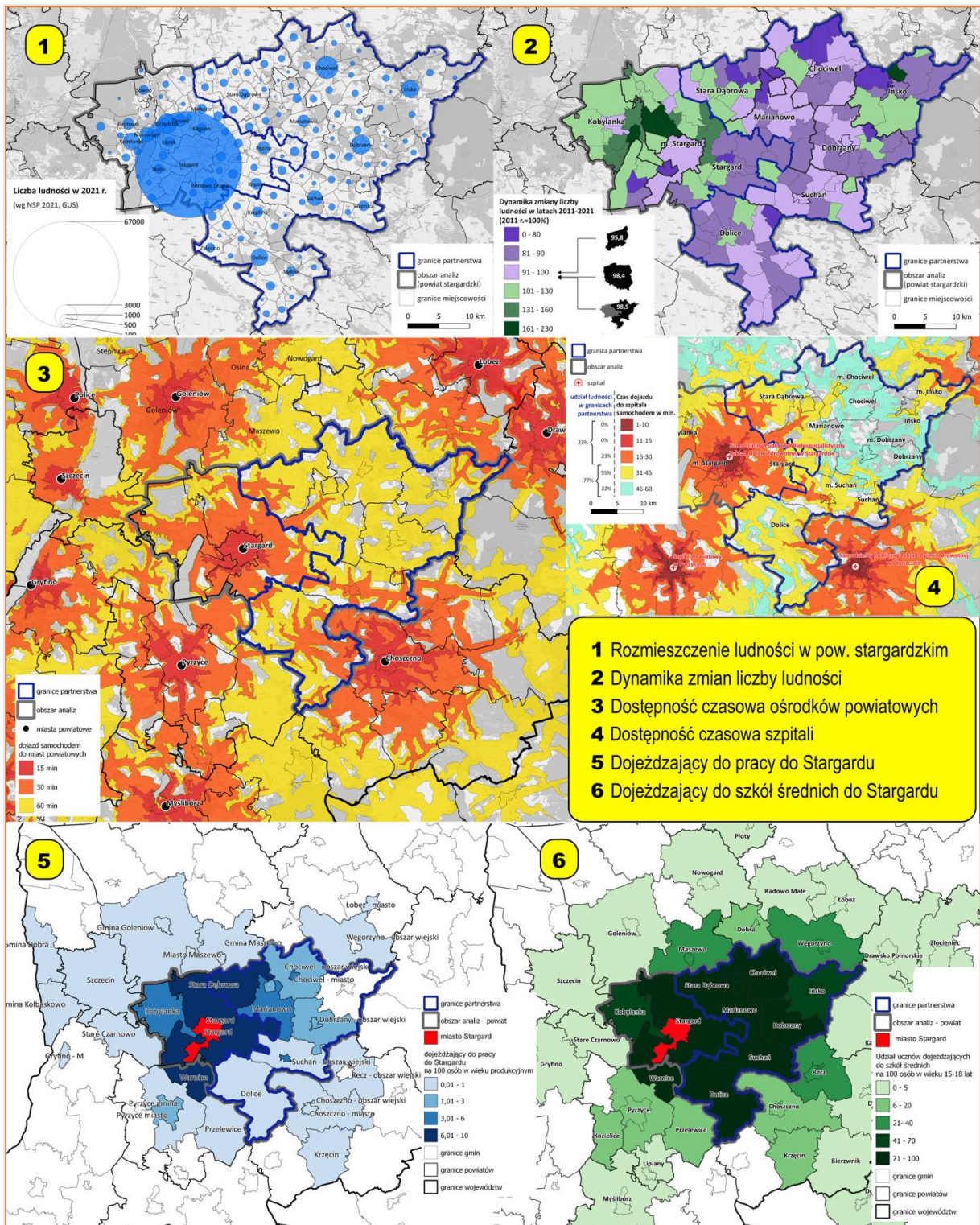
Dokonując analizy powiązań funkcjonalnych obszaru Partnerstwa zbadano organizację gospodarowania odpadami. Zgodnie z danymi dostarczonymi przez poszczególnych partnerów obszar Partnerstwa obsługiwany jest przez cztery różne podmioty: ATF sp. z o.o. sp. k., Remondis Szczecin Sp. z o.o., Spółka Gmin Dolnej Odry Sp. z o.o. oraz ZUK Makarska. Ponadto trzy gminy z obszaru Partnerstwa należą do Celowego Związku Gmin R-XXI (Chociwel, Ińsko, Dobrzany), a dwie (Marianowo i Dolice) do Związku Gmin Dolnej Odry. Tak duża różnorodność przedsiębiorstw gospodarki odpadami komunalnymi wpływać może na efektywność

i skuteczność wykonywanych przez nie zadań. Obszar gospodarki komunalnej z punktu widzenia procesu rozwiązywania wspólnych problemów stanowić może zatem dla Partnerstwa pole współpracy i realizacji wspólnych projektów rozwojowych.

Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM) wraz z wchodzącym w jego skład – choć tworzącym odrębny organizm miejski – Stargardem jest dla obszaru Partnerstwa wiodącym punktem odniesienia. Wielkość i nasycenie funkcjami Szczecina i SOM wpływa na przebieg szlaków transportowych oraz dynamikę procesów osiedleńczych nawet w pewnym oddaleniu od jego trzonu. Relacje obszaru Partnerstwa z SOM polegają na korzystaniu z dobrostanu zasobów jakimi dysponuje Szczecin i SOM. Jeśli nawet w poszczególnych dziedzinach życia obszar Partnerstwa – podobnie jak reszta województwa – uczestniczy w powolnej decentralizacji rozumianej jako relokacja materialnych i symbolicznych przejawów władzy i zasobności, to jednak w dużej mierze i w wielu zasadniczych kwestiach odczuwa bezpośredni wpływ stolicy województwa i jego bezpośredniego otoczenia. Pozytywnym i pożądanym tego przejawem są indywidualne decyzje osiedleńcze i inwestycyjne mieszkańców SOM, dla których obszar Partnerstwa może być atrakcyjną lokalizacją pierwszego lub drugiego domu.

Ryc. 3. Powiat stargardzki – zestawienie analiz powiązań funkcjonalnych.

- 1 Rozmieszczenie ludności w pow. stargardzkim
- 2 Dynamika zmian liczby ludności
- 3 Dostępność czasowa ośrodków powiatowych
- 4 Dostępność czasowa szpitali
- 5 Dojeżdżający do pracy do Stargardu
- 6 Dojeżdżający do szkół średnich do Stargardu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, danych z samorządów Partnerstwa oraz TravelTime Analytics

2.3. Czynniki warunkujące rozwój – analiza SWOT

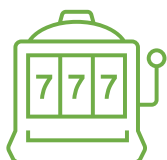

MOCNE STRONY	
4,8	Przyrodniczo-krajobrazowe zasoby Partnerstwa, w tym zróżnicowanie walorów środowiskowych: Iński Park Krajobrazowy, rezerваты Kamienna Buczyna, Sołtycki i Głowacz, Stawy Lutkowskie, rzeki i jeziora.
4,7	Położenie - bliskość ośrodków miejskich (Stargard, Szczecin, Goleniów) i rozwijanych w obrębie tych miast usług publicznych i rynkowych.
4,6	Kultura współpracy samorządów i lokalnych partnerów społecznych.
4,3	Dobra jakość środowiska naturalnego.
4,2	Rozwinięty system powiązań transportowych zorientowanych na Stargard i Szczecin oraz bliskość ważnych węzłów transportowych (drogowych, kolejowych, lotniczych i wodnych).
4,0	Naturalne zasoby lokalne (produkty leśne, uprawne i kopaliny).
3,8	Dostępność do atrakcyjnych rynków pracy w bezpośrednim sąsiedztwie Partnerstwa.
3,3	Skomasowane, rozległe tereny uprawne i stosunkowo dobra jakość gruntów.

SŁABE STRONY		
	Niska częstotliwość (lub brak) połączeń wewnątrz Partnerstwa	4,4
	Słaba jakość dróg powiatowych oraz brak aktualnych planów transportowych.	4,4
	Niski potencjał demograficzny Partnerstwa.	4,2
	Słaba jakość infrastruktury i brak produktów turystycznych.	4,2
	Brak spójnego systemu komunikacji nakierowanego na informowanie mieszkańców i turystów o aktualnych wydarzeniach, usługach itp.	4,2
	Niewystarczająca liczba instytucji otoczenia i wsparcia biznesu.	3,9
	Słaba oferta terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą.	3,9
	Niska atrakcyjność obszaru dla młodych ludzi.	3,8
	Słabość lokalnej gospodarki (brak współpracy między firmami, brak produkcji generującej wysoką wartość dodaną, mały własny potencjał	3,8

kapitałowy i inwestycyjny, ograniczona skala lokalnego rynku pracy).	
Niski poziom poczucia bezpieczeństwa (osobistego, ekonomicznego, zdrowotnego).	3,8
Niski poziom poczucia tożsamości w obrębie Partnerstwa.	3,8
Ograniczony potencjał ośrodków miejskich Partnerstwa w zakresie usług publicznych i rynkowych.	3,5
Niski poziom współpracy pomiędzy samorządem lokalnym, a przedsiębiorcami (pozarolnicza i rolnicza działalność gospodarcza).	3,4

SZANSE
Zapotrzebowanie na tereny i korzystne warunki do osiedlania się.
Wykorzystanie potencjału rozwoju usług senioralnych.
Dostępność zewnętrznych środków na finansowanie projektów rozwojowych.

ZAGROŻENIA
Zmiana (degradacja) struktury osiedleńczej obszaru wynikająca m.in z trendów demograficznych i zmiany stylu życia (w tym np. odkładanie momentu założenia rodziny).
Wzrost kosztów życia i prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności nośników energii.
"Zasysanie" potencjału społeczno-gospodarczego Partnerstwa przez większe ośrodki miejskie.

Atrakcyjność inwestycyjna Partnerstwa związana z rozwojem układu dróg, w tym przede wszystkim dróg ekspresowych.	Słabnący potencjał finansowy i organizacyjny samorządu lokalnego.
Dostępność terenów i lokalnych zasobów energetycznych dla transformacji energetycznej obszaru Partnerstwa i ośrodków sąsiednich.	Konkurencyjna oferta usługowa i pracy ośrodków leżących poza granicami Partnerstwa: Choszczno, Drawsko Pomorskie, Łobez.
Wzrost potencjału Stargardzkiego Parku Przemysłowego.	Postępujące zmiany klimatyczne i związane z nimi ekstremalne załamania pogody oraz kurczenie się zasobów.
Możliwość pozyskania nowych mieszkańców (imigranci krajowi i zagraniczni).	Postępujące zmiany w zakresie gospodarki wodnej i stosunków wodnych.
Wzrost popytu na tereny inwestycyjne na terenie Partnerstwa.	Zachwianie bezpieczeństwem energetycznym spowodowane m.in. słabością istniejących sieci energetycznych.
Wzrost zainteresowania społeczeństwa formami turystyki aktywnej i weekendowej.	

3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja

Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego jest inicjatywą podjętą przez samorządy lokalne tego obszaru świadomie i z wolą osiągnięcia efektów rozwojowych w założonej perspektywie czasowej. Służy temu reżim procedur i metodologii opartych na doświadczeniach działań strategicznych i najlepszych praktykach współpracujących podmiotów oraz zaangażowanych do współpracy ekspertów. W związku z tym opracowana i planowana do realizacji Strategia stanowi spójny zapis ukierunkowanych działań osadzonych w zgodnie przyjętym porządku wartości i dążeń.

Ich wyrazem są misja i wizja Partnerstwa jako zapis myśli przewodniej i oczekiwanego stanu stanowiącego efekt realizacji strategii. Misja określa cel nadrzędny podejmowanych działań, który powinien być traktowany jako stały punkt odniesienia dla nich, mianownik opisujący wspólnotę losu i interesów. Wizja rozwoju Partnerstwa wyraża oczekiwany stan rzeczy w następstwie wysiłków Partnerów, a także pozytywnego oddziaływania zintegrowanego działania. W tym ujęciu cele Partnerstwa wyznaczają ścieżkę dojścia do realizacji wizji oraz służą wypełnieniu misji i wprowadzeniu w życie jej ducha.

Misja i wizja zachowują swoją trwałość i niezmienność wyrażając fundamentalne przekonania i oczekiwania Partnerów. Cele są przeznaczone do realizacji, a w oddalonej perspektywie współpracy w ramach Partnerstwa oraz aktualizacji Strategii mogą być modyfikowane i zastępowane przez inne, kolejne uzgodnienia. Jasno zdefiniowany horyzont działania łączy się w niniejszej strategii z wymiarem operacyjnym uzdalniając Partnerów do efektywnego i mierzalnego postępowania w dążeniu do zamierzonych efektów.

3.1. Cele strategiczne

3.1.1. Cel ogólny – misja

Misją Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego jest działanie na rzecz **rozwijania endogenicznego potencjału obszaru** Partnerstwa i lokalnych wspólnot w ukierunkowaniu na tworzenie jego **spójności, atrakcyjności i efektywności**, a także wzmocnienia konkurencyjności i specjalizacji oraz **wewnętrznych powiązań** w obrębie jego obszaru funkcjonalnego.

Jednocześnie Partnerstwo dąży do rozwoju **sieci relacji** służących wykorzystaniu zasobów miasta Stargard i jego dynamiki na korzyść otaczającego go obszaru Partnerstwa, a zarazem wzmocnienia **rangi i form wykorzystania potencjału obszaru funkcjonalnego** we wzmacnianiu pozycji i konkurencyjności miasta i jego gospodarki na regionalnym i krajowym rynku.

3.1.2. Wizja strategiczna Partnerstwa

W roku 2030 obszar Partnerstwa zyskuje znaczenie w procesach rozwojowych i tworzeniu jakości życia dla swoich mieszkańców.

Społeczność Partnerstwa podejmie współpracę i efektywnie wykorzysta posiadane zasoby, tym samym przyjmując dynamizm ośrodka miejskiego i wzbogacając jego ofertę. Uruchomienie wewnętrznych powiązań obszaru pobudzi do działania poszczególne gminy i ich społeczności sprzyjając zwiększeniu zasobności i podniesieniu jakości życia.

Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające na potrzeby obecnych i przyszłych mieszkańców obszaru, gwarantować będą dobrą edukację, atrakcyjną pracę oraz należytą opiekę społeczną i medyczną dla osób potrzebujących.

Wzrost gospodarczy Partnerstwa możliwy będzie dzięki wykorzystaniu jego najsilniejszych potencjałów: położenia blisko ośrodków miejskich, sąsiedztwa ważnych węzłów transportowych oraz dobrej jakości środowiska naturalnego. Dlatego obszar Partnerstwa stanowić będzie naturalne zaplecze Stargardu, przy czym jego rola w ogóle powiązań funkcjonalnych będzie systematycznie rosła i związana będzie przede wszystkim ze zdolnością do zapewniania unikalnych walorów.

Atrakcyjność obszaru jako przestrzeni do osiedlania się oraz udziału w lokalnym rynku pracy będzie nieustannie wzrastać, dzięki dobrze zachowanym i w sposób zrównoważony eksploatowanym zasobom środowiska naturalnego. Obszar Partnerstwa będzie efektywnie wykorzystywany i wzmocniany jako komplementarna wobec ośrodków ościennych przestrzeń przedsięwzięć gospodarczych oraz ludzkiego życia, aktywności, pracy i wypoczynku.

Społeczność obszaru Partnerstwa korzystać będzie z rozwoju szlaków transportowych łączących go z otoczeniem regionalnym, krajowym i kontynentalnym. Dostępność komunikacyjna niwelować będzie marginalizację miejscowości i społeczności o peryferyjnym położeniu.

Z kolei rozwój instytucjonalny Partnerstwa oraz jego dojrzałość i gotowość do realizacji wspólnych, zintegrowanych projektów zapewni trwały rozwój Partnerstwa oparty za zasobach endogenicznych, wsparty racjonalnym wykorzystaniem szans rozwojowych.

3.1.3. Cele strategiczne

Biorąc za punkt wyjścia bieżącą diagnozę stanu rzeczy oraz aspiracje, potrzeby i możliwości społeczności obszaru Partnerstwa oraz determinujące jej poczynania trendy sformułowane zostają cele strategii. Korespondują one z zapisami wizji strategicznej i wyznaczają ścieżkę dojścia do jej realizacji. Jednocześnie sformułowane ukierunkowanie strategii stanowi świadomy i konsekwentny wybór w obrębie szerszej palety potencjalnych możliwości służący skupieniu i pełniejszemu wykorzystaniu sił i środków.

Podejmowane działania i formułowane projekty powinny łącznie prowadzić do osiągnięcia następujących równorzędnych celów strategicznych:

1 CEL STRATEGICZNY

INTEGRACJA WEWNĘTRZNA I PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OBSZARU PARTNERSTWA

Diagnoza stanowiąca punkt wyjścia dla realizacji Strategii ukazuje specyfikę obszaru Partnerstwa w relacjach pomiędzy poszczególnymi środowiskami gminnymi, a w szczególności w istotnym odniesieniu do Stargardu jako wiodącego ośrodka miejskiego. Skłania to do wysiłków na rzecz kształtowania takiej dynamiki powiązań między mieszkańcami powiatu, w ramach której wyzyskane zostaną własne potencjały poszczególnych ośrodków, a współpraca poszczególnych Partnerów przyniesie nowe, wymierne korzyści.

Utrzymując i przyciągając mieszkańców oraz zapewniając im jak najlepsze warunki do życia i pracy społeczność obszaru Partnerstwa będzie przeciwdziałać niekorzystnym tendencjom i trendom, w szczególności demograficznym. Posiadane atuty i ich wzmocnienie oraz podniesienie jakości i dostępności usług publicznych ma służyć stworzeniu warunków dla uzyskiwania osobistego i zbiorowego rozwoju w realiach lokalności, bliskości, w otoczeniu naturalnego środowiska. Na realizację celu złożą się działania poświęcone rozwijaniu endogenicznego potencjału obszaru Partnerstwa i lokalnych wspólnot w ukierunkowaniu na tworzenie jego spójności i atrakcyjności oraz uzyskiwanie efektów jakościowych, w szczególności w zakresie jakości życia.

2 CEL STRATEGICZNY

WZMOCNIENIE POZYCJI OBSZARU PARTNERSTWA I JEGO POTENCJAŁU W RELACJACH ZEWNĘTRZNYCH

Obszar Partnerstwa staje się przestrzenią rozległych i perspektywicznych działań inwestycyjnych w obszarze transportu, posiada też rezerwy oddziaływania i przyciągania wobec przedsięwzięć gospodarczych, lokalnego i regionalnego rynku pracy, osób migrujących oraz podróżujących. Otwarcie na związane z tymi potencjałami stanowić ma jeden z najważniejszych motywów realizacji Strategii,

inspirację i inicjatywę w działaniu na rzecz podnoszenia atrakcyjności oraz zdolności absorpcyjnych i wytwórczych.

Do osiągnięcia celu przyczyniać się będą działania zmierzające do rozwoju sieci relacji służących wykorzystaniu zasobów terenów i ośrodków zewnętrznych i ich dynamiki na korzyść obszaru Partnerstwa. Zarazem podejmowane będą starania na rzecz wzmocnienia rangi i form wykorzystania potencjału obszaru Partnerstwa (demograficznego, przestrzennego, energetycznego) we wzmacnianiu pozycji regionu oraz jego gospodarki.

3 CEL STRATEGICZNY

PODNIESIENIE POTENCJAŁU ORGANIZACYJNEGO, SPÓJNOŚCI I ZDOLNOŚCI DO DZIAŁANIA PARTNERSTWA.

Strategia czerpie w największym stopniu z kultury współpracy panującej wśród samorządów obszaru Partnerstwa, ich zdolności do określania i osiągania kolejnych celów rozwojowych oraz instrumentów dostępnych u zarania tej inicjatywy. Kolejne lata i dekady wspólnych doświadczeń powinny prowadzić do rozszerzenia i wzmocnienia tego fundamentu. Nowe kompetencje oraz osiągnięcia w obrębie pozostałych celów i w ramach wszystkich kierunków działań winny zachować i wzmocnić walor współpracy jako unikalny atut i wartość samą w sobie.

Sprawny i efektywny samorząd w szerokim zakresie podejmujący współpracę z partnerami społecznymi i gospodarczymi będzie liderem i koordynatorem zmian i procesów sprzyjających podnoszeniu jakości życia na obszarze Partnerstwa. Realizowane będą działania mające na celu wzmocnienie wymiaru organizacyjnego i instytucjonalnego, wykorzystania i pozyskania zasobów ludzkich, finansowych, administracyjnych i kulturowych.

3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Cele strategii realizowane będą przez całość działań i projektów podejmowanych na rzecz jej wdrożenia. Działania te podejmowane będą w obrębie czterech kierunków działań:

- ▶ I: Obszar partnerstwa dobrym miejscem do życia, pracy i rozwoju
- ▶ II: Obszar partnerstwa miejscem atrakcyjnym gospodarczo
- ▶ II: Czysty i zielony obszar partnerstwa
- ▶ IV: Zintegrowany obszar partnerstwa

Ogół kierunków obejmuje i dotyka najważniejsze obszary aktywności lokalnych samorządów i współpracujących z nimi w obrębie Partnerstwa podmiotami i środowiskami. Uwzględnia także pełnię spektrum środków finansowych dostępnych jako instrument realizacji Strategii u jej zarania. Należy je traktować jako wyraz troski o dobrostan wszystkich i każdego z mieszkańców obszaru Partnerstwa, w duchu otwartej interpretacji zapisów i włączenia w realizowane działania wszelkiego rodzaju inicjatyw i przedsięwzięć, zgodnie z przyjętymi dla każdego z kierunków obszarów.

I OBSZAR PARTNERSTWA DOBRYM MIEJSCEM DO ŻYCIA, PRACY I ROZWOJU

Kierunek obejmuje działania w sferze społecznej, związane z wykorzystaniem i wzmocnieniem kapitału ludzkiego i społecznego oraz spójności społeczności obszaru w aspekcie tożsamościowym, kulturowym, ekonomicznym, a także w sferze przestrzennej mające na celu wzmocnienie atrakcyjności usługowej i osiedleńczej obszaru, kształtowanie miejscowości gminnych jako lokalnych centrów usługowych. Realizowane będą działania w następujących obszarach:

- 1.1. Odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi – wzmocnienie funkcji usługowych oraz jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych
- 1.2. Wysokiej jakości usługi publiczne
- 1.3. Atrakcyjna oferta czasu wolnego
- 1.4. Włączenie i integracja społeczna
- 1.5. Współdziałanie Partnerstwa z sektorem pozarządowym
- 1.6. Oferta edukacyjna dopasowana do potrzeb
- 1.7. Wysokiej jakości oferta kulturalna.

II OBSZAR PARTNERSTWA MIEJSCEM ATRAKCYJNYM GOSPODARCZO

Podejmowane będą działania służące aktywizacji gospodarczej obszaru Partnerstwa, zarówno z wykorzystaniem jego endogenicznego potencjału, sprzyjające

podnoszeniu konkurencyjności lokalnej gospodarki i poszerzeniu rynku pracy, jak i ukierunkowane na relacje zewnętrzne. Będzie to możliwe poprzez aktywność w następujących obszarach:

- ▶ Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
- ▶ Wykorzystanie walorów turystycznych
- ▶ Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego
- ▶ Rozwój specjalizacji gospodarczych
- ▶ Budowanie potencjału ekonomicznego poprzez włączanie się w obieg gospodarczy z produkcją opartą na naturalnych zasobach lokalnych
- ▶ Rozwój i specjalizacja lokalnych stref aktywności gospodarczej.

CZYSTY I ZIELONY OBSZAR PARTNERSTWA

W ramach Strategii utrzymane i wzmocnione zostaną walory środowiskowe obszaru Partnerstwa jako wiodący czynnik jakości życia jego mieszkańców i walor przyciągający osoby z zewnątrz. Wysiłki na rzecz zachowania natury i jej zrównoważonego włączania w procesy rozwojowe związane będą z ochroną środowiska, racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią, udostępnianiem jej mieszkańcom i turystom, a także odpowiedzialnym podejściem do inicjatyw gospodarczych. Przewidywana jest realizacja przedsięwzięć w następujących obszarach:

- ▶ Dobrze zachowane zasoby środowiska naturalnego
- ▶ Ochrona wartości krajobrazu, lokalnych form zagospodarowania, zieleni parkowej, przydomowej i zieleni terenów otwartych
- ▶ Optymalizacja zużycia energii – poprawa efektywności energetycznej w tym termomodernizacja budynków, procesów produkcyjnych czy usługowych
- ▶ Ochrona środowiska poprzez redukcję gazów cieplarnianych
- ▶ Adaptacja do zmian klimatu – rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, nowe powierzchnie biologicznie czynne na terenach zabudowy, wsparcie małej retencji wodnej i mikroretencji
- ▶ Rozwój infrastruktury OZE
- ▶ Dostępność terenów i lokalnych zasobów energetycznych

ZINTEGROWANY OBSZAR PARTNERSTWA

Samorządy obszaru Partnerstwa we współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi realizować będą działania zwiększające integrację obszaru oraz podnoszące jakość życia mieszkańców. Podejmowane one będą we wszystkich sferach aktywności, oczekiwany jest ich przekrojowy i horyzontalny charakter sprzyjający kompleksowemu podejściu do potrzeb społeczności oraz otwarcie na nowe wyzwania. Będą one zaspokajane poprzez inicjatywy w następujących obszarach:

- ▶ Rozwój instytucjonalny
- ▶ Wzmacnianie intensywności i efektywności transportu
- ▶ Spójny system komunikacji
- ▶ Współpraca i realizacja wspólnych projektów
- ▶ Rozwój zintegrowanego systemu dróg rowerowych
- ▶ Budowa systemu zaopatrzenia energetycznego
- ▶ Rozwijanie powiązań funkcjonalnych miasteczek i wsi obszaru

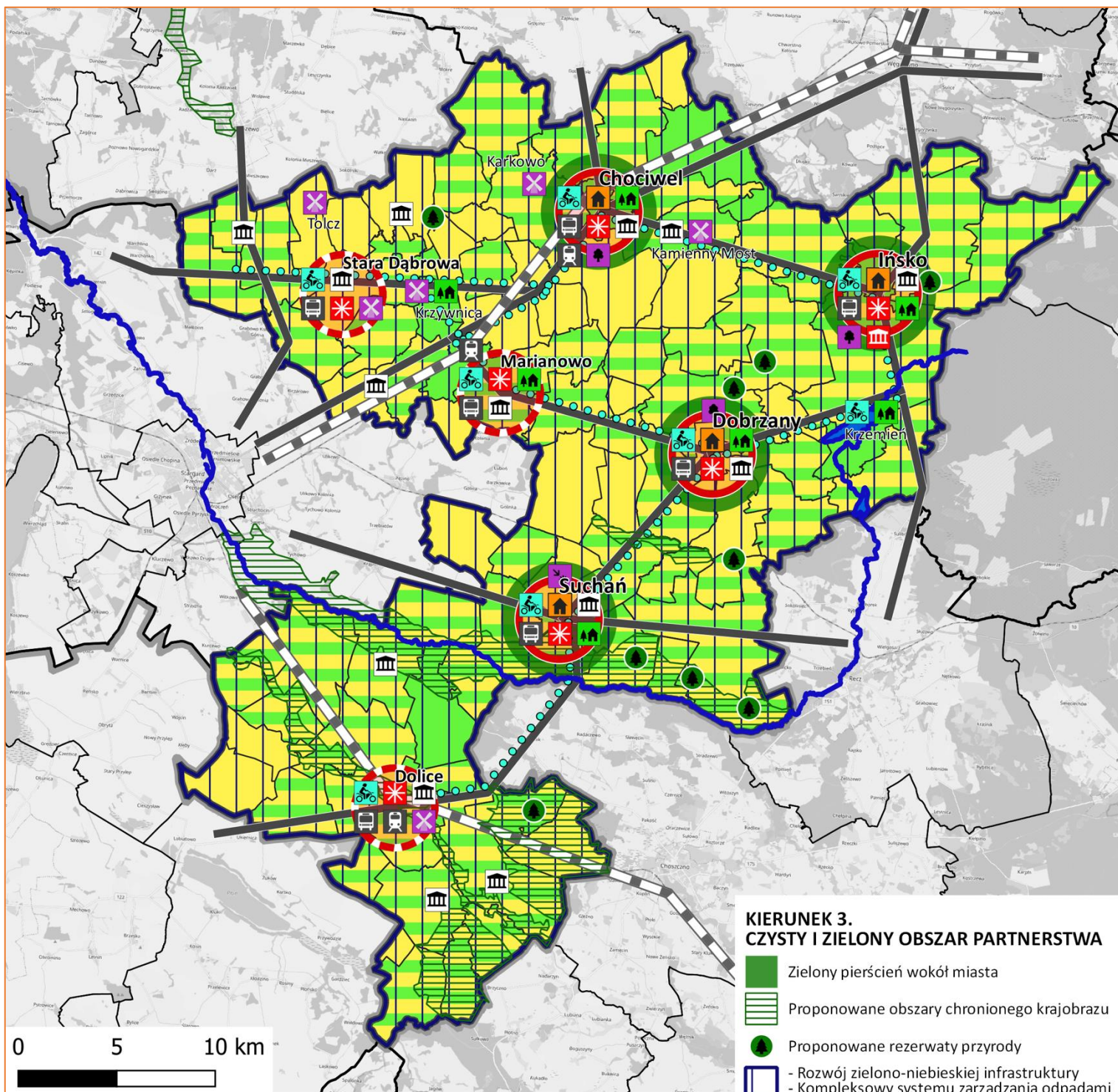
Ryc. 4. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie własne

Tabela 1. Cele strategiczne i kierunki działań – zestawienie tabelaryczne.

1 CEL STRATEGICZNY: INTEGRACJA WEWNĘTRZNA I PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OBSZARU PARTNERSTWA	2 CEL STRATEGICZNY: WZMOCNIENIE POZYCJI OBSZARU PARTNERSTWA I JEGO POTENCJAŁU W RELACJACH ZEWNĘTRZNYCH	3 CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE POTENCJAŁU ORGANIZACYJNEGO, SPÓJNOŚCI I ZDOLNOŚCI DO DZIAŁANIA PARTNERSTWA	
KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH			
I OBSZAR PARTNERSTWA DOBRYM MIEJSCEM DO ŻYCIA, PRACY I ROZWOJU	II OBSZAR PARTNERSTWA MIEJSCEM ATRAKCYJNYM GOSPODARCZO	III CZYSTY I ZIELONY OBSZAR PARTNERSTWA	IV ZINTEGROWANY OBSZAR PARTNERSTWA
<p>I.1.: Odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi – wzmocnienie funkcji usługowych oraz jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych.</p> <p>I.2.: Wysokiej jakości usługi publiczne.</p> <p>I.3.: Atrakcyjna oferta czasu wolnego.</p> <p>I.4.: Włączenie i integracja społeczna.</p> <p>I.5.: Współdziałanie Partnerstwa z sektorem pozarządowym.</p> <p>I.6.: Oferta edukacyjna dopasowana do potrzeb.</p> <p>I.7.: Wysokiej jakości oferta kulturalna.</p>	<p>II.1.: Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>II.2.: Wykorzystanie walorów turystycznych</p> <p>II.3.: Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego</p> <p>II.4.: Rozwój specjalizacji gospodarczych</p> <p>II.5.: Budowanie potencjału ekonomicznego poprzez włączanie się w obieg gospodarczy z produkcją opartą na naturalnych zasobach lokalnych</p> <p>II.6.: Rozwój i specjalizacja lokalnych stref aktywności gospodarczej.</p>	<p>III.1.: Dobrze zachowane zasoby środowiska naturalnego</p> <p>III.2.: Ochrona wartości krajobrazu, lokalnych form zagospodarowania, zieleni parkowej, przydomowej i zieleni terenów otwartych</p> <p>III.3.: Optymalizacja zużycia energii – poprawa efektywności energetycznej w tym termomodernizacja budynków, procesów produkcyjnych czy usługowych</p> <p>III.4.: Ochrona środowiska poprzez redukcję gazów cieplarnianych</p> <p>III.5.: Adaptacja do zmian klimatu – rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, nowe powierzchnie biologicznie czynne na terenach zabudowy, wsparcie małej retencji wodnej i mikroretencji</p> <p>III.6.: Rozwój infrastruktury OZE</p> <p>III.7.: Dostępność terenów i lokalnych zasobów energetycznych</p>	<p>IV.1.: Rozwój instytucjonalny</p> <p>IV.2.: Wzmacnianie intensywności i efektywności transportu</p> <p>IV.3.: Spójny system komunikacji</p> <p>IV.4.: Współpraca i realizacja wspólnych projektów</p> <p>IV.5.: Rozwój zintegrowanego systemu dróg rowerowych</p> <p>IV.6.: Budowa systemu zaopatrzenia energetycznego</p> <p>IV.7.: Rozwijanie powiązań funkcjonalnych miasteczek i wsi obszaru.</p>

Źródło: opracowanie własne.

**KIERUNEK 1.
OBSZAR PARTNERSTWA DOBRYM
MIEJSCEM DO ŻYCIA, PRACY I ROZWOJU**

- Odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi
- Podniesienie atrakcyjności oferty czasu wolnego
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego
- Podnoszenie jakości systemu edukacji

- Ośrodek podstawowy miejski
- Ośrodek podstawowy gminny

**KIERUNEK 2.
OBSZAR PARTNERSTWA MIEJSCEM
ATRAKCYJNYM GOSPODARCZO**

- Preferencje dla rozwoju rolnictwa
- Zrównoważony rozwój rolnictwa i turystyki
- Preferencje dla rozwoju turystyki
- Wykorzystanie walorów turystycznych
- Strefa inwestycyjna
- Przemysł oparty o przetworstwo naturalne
- Lokalne strefy aktywności gospodarczej

**KIERUNEK 3.
CZYSTY I ZIELONY OBSZAR PARTNERSTWA**

- Zielony pierścień wokół miasta
- Proponowane obszary chronionego krajobrazu
- Proponowane rezerваты przyrody
- Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury
- Kompleksowy system zarządzania odpadami
- Adaptacja do zmian klimatu
- Rzeka Ina

**KIERUNEK 4.
ZINTEGROWANY OBSZAR PARTNERSTWA**

- Zwiększenie dostępności transportu publicznego
- w tym kolejowego
- Rozwój zintegrowanego systemu dróg rowerowych
- Drogi - powiązania komunikacją samochodową
- Linie kolejowe
- Drogi rowerowe

3.3. Rezultaty strategiczne: wskaźniki rezultatu i produktu

Monitoring strategii będzie prowadzony komplementarnie na dwóch poziomach:

- pojedynczego projektu oraz pakietu projektów zgromadzonych w ramach zadań strategicznych;
- wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu.

Za produkt uważa się materialny i mierzalny efekt podejmowanych działań w ramach projektu, np. droga, budynek, kampania społeczna. Wskaźniki produktu to wielkości, którymi można zmierzyć osiągnięty efekt, np. długość, liczba sztuk, powierzchnia.

Rezultaty to bezpośrednio materialne i niematerialne efekty powstania produktu, np. osoby zaangażowane w aktywność, spadek zużycia energii, oszczędność czasu przejazdu, nowe przyłącza kanalizacyjne. Wskaźniki rezultatu to wielkości, którymi można mierzyć osiągnięty efekt, np. zł/rok, liczba sztuk, liczba osób itp.

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dla 1 celu strategicznego.

CEL STRATEGICZNY 1			
INTEGRACJA WEWNĘTRZNA I PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OBSZARU PARTNERSTWA			
WSKAŹNIK REZULTATU		WSKAŹNIK PRODUKTU	
WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA
Ludność odnosząca korzyści ze środków na rzecz jakości powietrza		Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	
0 os.		0 szt.	
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności Lokalnej		Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	
0 szt.		0 os.	

Źródło: opracowanie własne FM.

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dla 2 celu strategicznego.

CEL STRATEGICZNY 2			
WZMOCNIENIE POZYCJI OBSZARU PARTNERSTWA I JEGO POTENCJAŁU W RELACJACH ZEWNĘTRZNYCH			
WSKAŹNIK REZULTATU		WSKAŹNIK PRODUKTU	
WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA
Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej		Wspierana infrastruktura rowerowa	
0 użyt.		0 km.	
Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu		Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym	
0 os.		0 os.	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dla 3 celu strategicznego.

CEL STRATEGICZNY 3			
PODNIESIENIE POTENCJAŁU ORGANIZACYJNEGO, SPÓJNOŚCI I ZDOLNOŚCI DO DZIAŁANIA PARTNERSTWA			
WSKAŹNIK REZULTATU		WSKAŹNIK PRODUKTU	
WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA
Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	
0 os.		0 os.	

Źródło: opracowanie własne.

4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru partnerstwa

4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru partnerstwa

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia lokalizację hierarchicznych elementów sieci osadniczej i różnych form działalności, powiązań transportowych i infrastrukturalnych oraz obszarów i powiązań przyrodniczych. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego przedstawiono schematycznie **na ryc. 1**, a szczegółową strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru przedstawiono w rozdziałach 4.1.1. – 4.1.5.

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru Partnerstwa jest zdeterminowana istniejącymi, wykształconymi strukturami zagospodarowania. Główną determinantą jest położenie Partnerstwa w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM). SOM to krajowy biegun wzrostu, tworzący coraz silniejsze węzły przedsiębiorczości i innowacji oddziałujące na kraj, region, a w szczególności na przyległe obszary, w tym na obszar Partnerstwa.

Metropolia szczecińska, wraz z zespołem portowym Szczecin- Świnoujście, położona na przecięciu międzynarodowych korytarzy transportowych: korytarza Baltic-Adriatic oraz trasy Via Hanseatica łączącej miasta południowego Bałtyku, tworzy multimodalny węzeł transportowy na połączeniu krajów basenu Morza Bałtyckiego z krajami Europy Środkowej oraz krajami morza Czarnego i Śródziemnego. W ramach szerszej koncepcji - Środkowoeuropejskiego korytarza transportowego CETC - uwzględniana jest również droga wodna rzeki Odry z możliwością jej przedłużenia kanałem Odra-Dunaj.

Stargard, jedno z miast SOM tworzących policentryczną sieć ośrodków równoważenia rozwoju, to subregionalny ośrodek wzrostu - miejsce aktywizacji najbliższego otoczenia – koncentrujący wyspecjalizowane usługi, działania badawczo-rozwojowe i edukacyjne dla obszaru powiatu, w tym dla obszaru Partnerstwa.

Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii w Stargardzie oferuje przygotowane szerokie tereny inwestycyjne w doskonale skomunikowanej lokalizacji, pełną

infrastrukturę i dostępność wykształconych kadr, stając się biegunem rozwoju w skali województwa zachodniopomorskiego.

Elementy międzynarodowych i krajowych korytarzy transportowych na terenie i w otoczeniu powiatu to: międzynarodowa linia kolejowa nr 351/E59 (element korytarza Baltic-Adriatic), rozbudowywana droga ekspresowa S3 – element międzynarodowej trasy E65 wiodącej z północy na południe Europy (z Malmo w Szwecji do miejscowości Chania na greckiej wyspie Kreta - przez Świnoujście, Szczecin, Gorzów Wielkopolski, Zieloną Górę), planowana do rozbudowy droga ekspresowa S10 biegnąca ze Szczecina, przez Stargard w kierunku Warszawy oraz droga krajowa DK20 do Trójmiasta.

Uzupełniająca sieć komunikacyjna łączy poszczególne ośrodki Partnerstwa pomiędzy sobą oraz ze Stargardem – zintegrowanym węzłem przesiadkowym komunikacji zbiorowej umożliwiającym m.in. dogodne, szybkie połączenia ze Szczecinem i dalszymi ośrodkami SOM w oparciu o rozbudowany system Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej. Zakłada się wzmocnienie powiązań transportowych wewnętrznych w Partnerstwie zwiększających dostępności regionalnej sieci osadniczej - dostępność do Stargardu oraz pozostałych miast i ośrodków oferujących usługi i miejsca pracy.

Przez powiat przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia łączące południe kraju z terminalem LNG w Świnoujściu i podmorskim gazociągiem Baltic Pipe.

Budowany i modernizowany, międzynarodowy i krajowy, system infrastruktury transportowej i technicznej (system dróg ekspresowych, linii kolejowych, telekomunikacyjnych, paliwowo-energetycznych) kształtuje pasma potencjalnie najwyższej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej.

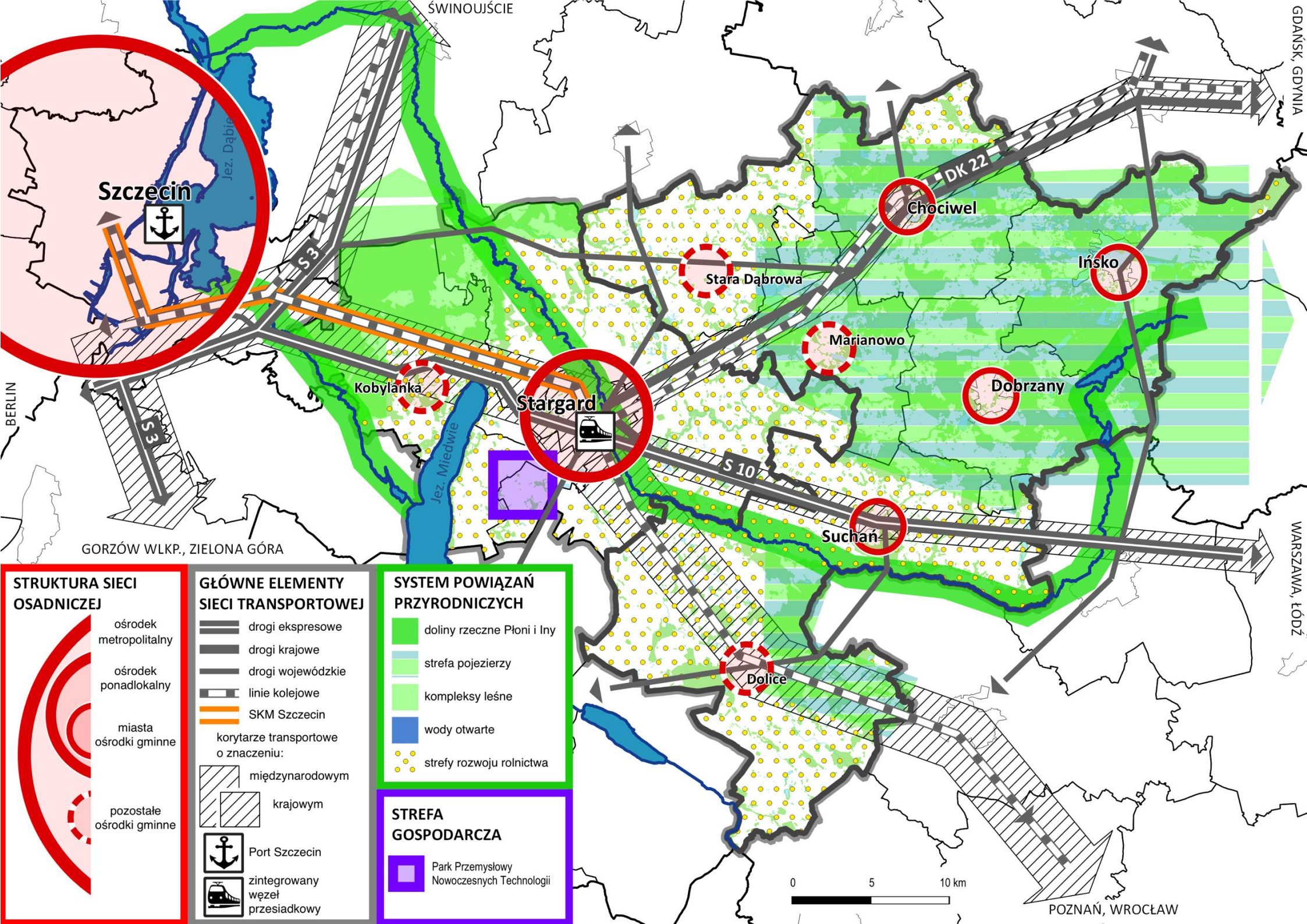
Pomiędzy węzłami sieci osadniczej i obszarami aktywności społeczno-gospodarczej utrzymane zostaną obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną, rozszerzone o obszary predestynowane do objęcia ochroną prawną, uzupełnione o sieć korytarzy ekologicznych. Główne powiązania przyrodnicze z otoczeniem i w obrębie obszaru tworzą doliny rzeczne Płoni i Iny, strefa licznych lasów i jezior Pojezierza Ińskiego, jezioro Miedwie z fragmentami Puszczy Goleniowskiej.

Pomiędzy węzłami sieci osadniczej oraz obszarami aktywności społeczno-gospodarczej zostaną utrzymane obszary rolnicze pełniące funkcje żywicielskie o strategicznym znaczeniu dla województwa, z zachowaniem wysokich walorów krajobrazu kulturowego.

Ryc. 5. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – model struktury funkcjonalno-przestrzennej (schemat) – rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne.

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

GŁÓWNE ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWEJ

- drogi ekspresowe
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- linie kolejowe
- SKM Szczecin
- korytarze transportowe o znaczeniu:
  - międzynarodowym
  - krajowym
- Port Szczecin
- zintegrowany węzeł przesiadkowy

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

- doliny rzeczne Płoni i Iny
- strefa pojezierzy
- kompleksy leśne
- wody otwarte
- strefy rozwoju rolnictwa

STREFA GOSPODARCZA

- Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii

POZNAŃ, WROCŁAW

4.1.1. Struktura sieci osadniczej

Obszar Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Spośród gmin powiatu stargardzkiego miasto i gmina Stargard oraz gmina Kobylanka zaliczone są do Obszaru Funkcjonalnego Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Partnerstwo zostało utworzone z pozostałej, niezaliczonej do SOM, części powiatu.

Na obszarze Partnerstwa znajdują się 4 miasta oraz 90 miejscowości wiejskich. Odsetek ludności miejskiej wynosi 27,0 %. Jest znacznie niższy niż wskaźnik krajowy (59,7%) i niższy od wskaźnika dla woj. zachodniopomorskiego (68,2%).

Rozkład przestrzenny miast Partnerstwa wykazuje regularny, hierarchiczny układ miast, miasteczek i ośrodków gminnych, pełniących funkcje ośrodków usługowych, zaspokajających potrzeby mieszkańców otaczających je obszarów. Stargard (67,2 tys. mieszkańców) to jedno z czterech miast średnich otaczających stołeczny Szczecin (394,5 tys. mieszkańców) w odległościach ok. 20-40 km. Stargard, położony poza obszarem Partnerstwa, jest **ośrodkiem subregionalnym** o oddziaływaniu silniejszym niż obszar powiatu, o dużym znaczeniu usługowym i gospodarczym.

Natomiast stolicami gmin wokół Stargardu są bardzo małe miasteczka lub duże wsie rozłożone równomiernie w odległościach 15-20 km. Wszystkie miasta partnerstwa to **podstawowe ośrodki miejskie będące stolicami gmin miejsko-wiejskich**. Są zaliczane do kategorii miast bardzo małych tzn. miast liczących do 5 tys. mieszkańców. Największe miasto tj. Chociwel liczy około 3 tys. mieszkańców, Dobrzany 2,2 tys., Ińsko 1,8 tys. i Suchań 1,4 tys.

Ważnym elementem sieci osadniczej są **podstawowe ośrodki gminne** tj. wsie gminne: Dolice, Kobylanka, Marianowo i Stara Dąbrowa. Pierwsze dwie ww. miejscowości to wsie bardzo duże: Dolice (1,8 tys. mieszkańców), Kobylanka (1,6 tys. mieszkańców), o wielkości zbliżonej do 4 miast obszaru, pozostałe to wsie duże: Marianowo (0,9 tys. mieszkańców), Stara Dąbrowa (0,6 tys. mieszkańców).

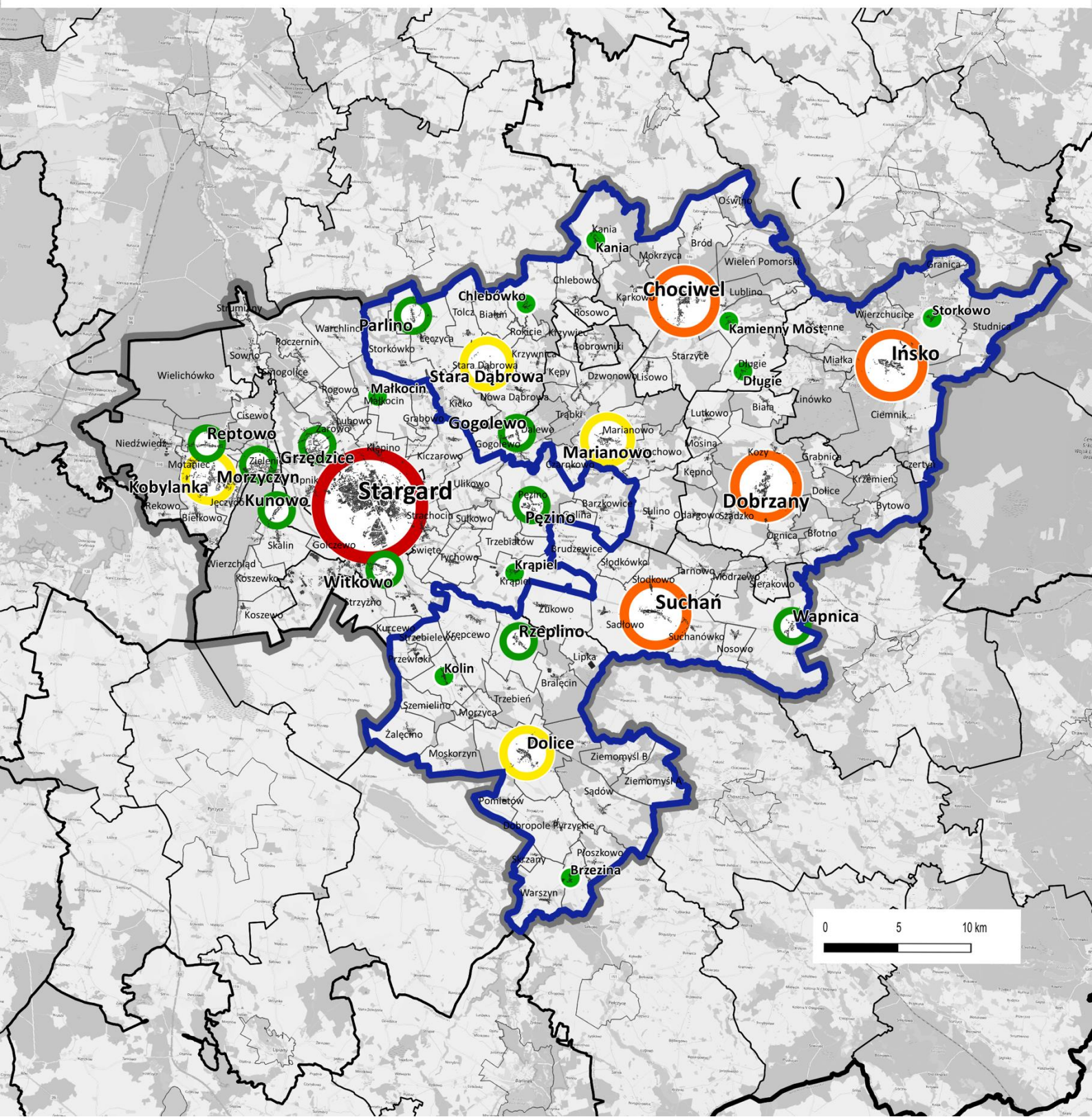
Układ osadniczy uzupełniają **ośrodki wspomagające** - wsie nie pełniące funkcji administracyjnych, wyposażone w wybrane usługi (szkoły podstawowe, ośrodki zdrowia lub kościoły parafialne) lub o wielkości powyżej 1 tys. mieszkańców. Wsie spełniające co najmniej dwa z powyższych kryteriów zostały wskazane jako **ośrodki wspomagające I rzędu**, zaś spełniające jedno kryterium to **ośrodki wspomagające II rzędu**.

Ryc. 6. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – struktura sieci osadniczej
Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie własne

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

- ośrodek subregionalny
- ośrodek podstawowy miejski
- ośrodek podstawowy gminny
- ośrodek wspomagający I rzędu

- granice powiatu stargardzkiego
- granice Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego
- granice miejscowości
- obszary zabudowy

4.1.2. Ochrona środowiska i system powiązań przyrodniczych

Krajobraz obszaru Partnerstwa ukształtował się pod względem kolejnych zlodowaceń, a w szczególności ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Powierzchnia obszaru podnosi się łagodnie w kierunku wschodnim i południowo – wschodnim. Obszar partnerstwa leży głównie w obrębie trzech mezoregionów: Równin Nowogardzkiej i Pyrzycko-Stargardzkiej oraz Pojezierza Ińskiego.

Na terenie Partnerstwa powołano następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000:
  - PLB320008 Ostoja Ińska – gm. Ińsko, gm. Chociwel, gm. Dobrzany, gm. Marianowo, gm. Stara Dąbrowa, gm. Suchań,
- Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000:
  - PLH320002 Brzeźnicka Węgorza – gm. Ińsko,
  - PLH320067 Pojezierze Ińskie – gm. Ińsko, gm. Dobrzany,
  - PLH320004 Dolina Iny koło Recza – gm. Suchań,
- Parki krajobrazowe:
  - Iński Park Krajobrazowy – gm. Ińsko, gm. Chociwel, gm. Dobrzany,
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
  - Ostrowie – gm. Ińsko,
  - Parlino-Łęczycza – gm. Stara Dąbrowa,
- 9 rezerwatów przyrody;
- 1 stanowisko dokumentacyjne;
- 15 użytków ekologicznych;
- 242 pomniki przyrody (w tym 176 w gminie Stara Dąbrowa (!)).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wyznaczona została osnowa geoeologiczna obszaru województwa, którą tworzą lądowe, wodne i powietrzne korytarze ekologiczne, mające szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych. Wskazano na terenie Partnerstwa 2 regionalne korytarze ekologiczne obejmujące doliny rzeczne: rzeki Płoni i rzeki Iny.

W „*Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego*”, *Biuro Konserwacji Przyrody 2010*) zaproponowano utworzenie na terenie powiatu nowych form ochronnych uzupełniających dotychczasową sieć obiektów prawnie chronionych: 9 rezerwatów przyrody, z czego 7 na terenie Partnerstwa oraz 6 obszarów chronionego krajobrazu (OCK), z czego 5 na terenie Partnerstwa.

Ryc. 7. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – Środowisko przyrodnicze

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody

istniejące	proponowane	
		rezerwy przyrody
		parki krajobrazowe (PK)
		obszary chronionego krajobrazu (OCK)
		Natura 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków
		Natura 2000 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty otuliny parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych

Korytarze ekologiczne

	korytarz powietrzny - sezonowych migracji ptaków o znaczeniu ponadregionalnym
	korytarze lądowe (płatowe) - migracji dużych ssaków o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym
	korytarze wodne - obejmujące doliny rzeczne o znaczeniu regionalnym

Obszary chronione na podstawie innych ustaw i przepisów szczególnych

istniejące	
	lasy ochronne
	leśne kompleksy promocyjne
	kompleksy glebowe o najwyższej przydatności rolniczej (pszenny bardzo dobry i pszenny dobry)
	główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)
	zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

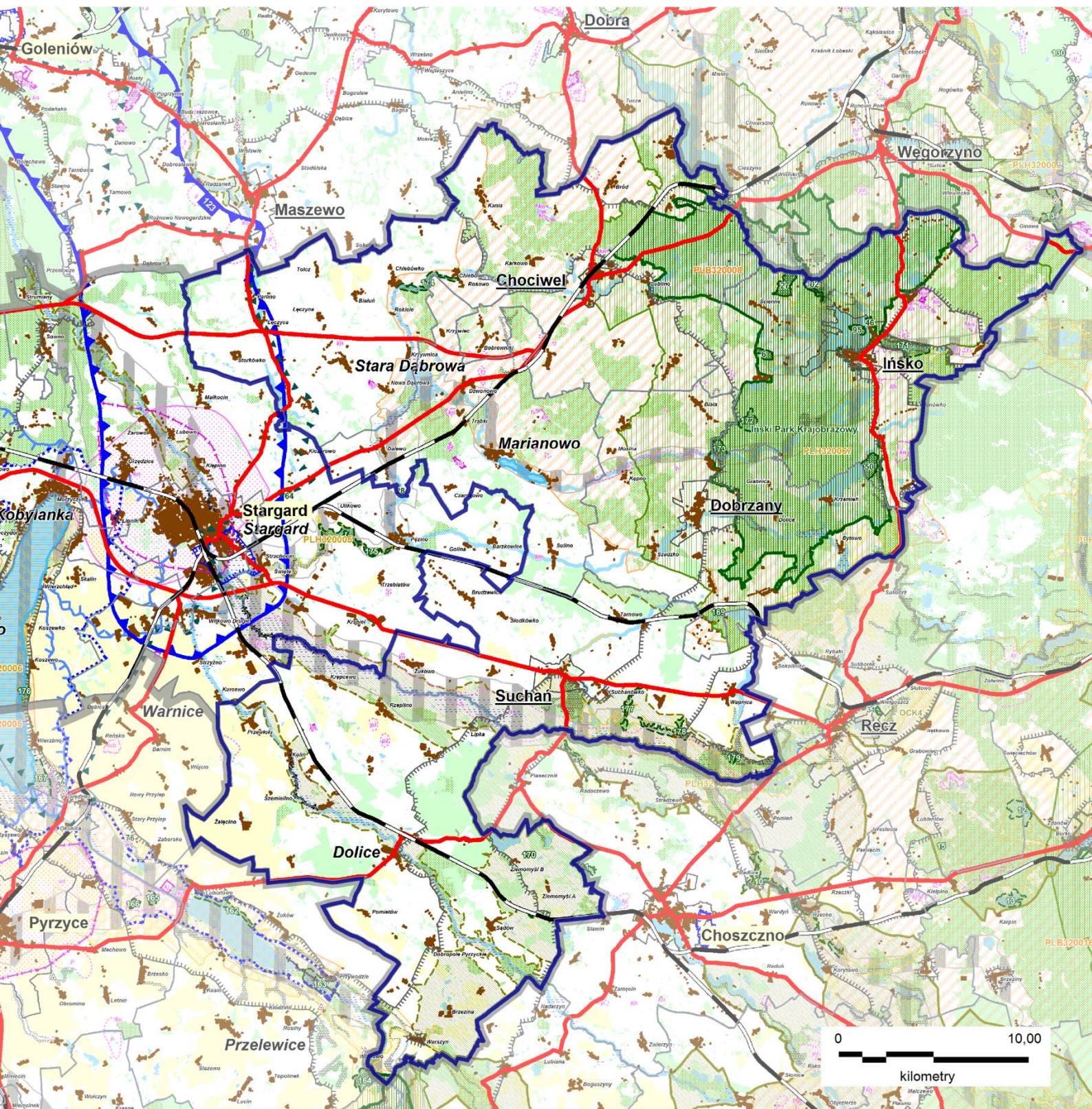
Kopaliny

eksploatowane	nieeksploatowane	udokumentowane złoża surowców mineralnych

rodzaj kopaliny:

<i>m</i> - ropa naftowa	<i>kj</i> - kreda jeziorna	<i>pz</i> - piasek ze żwirem	<i>kn</i> - kruszywa naturalne
<i>gz</i> - gaz ziemny	<i>p</i> - piasek	<i>z</i> - żwir	<i>wl</i> - wody lecznicze
<i>icb</i> - surowce ilaste	<i>pf</i> - piasek formierski	<i>t</i> - torf	<i>wt</i> - wody termalne
	<i>pk</i> - piasek kwarcowy	<i>wma</i> - wapienie i margle	

istniejące tereny górnicze

4.1.3. Zabytki i krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy obszaru Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego jest materialnym świadectwem bogatej historii tych terenów, wynikiem ścierania się wpływów zachodnioeuropejskich, polskich, skandynawskich. O odrębności i specyfice regionu stanowią między innymi układy sieci osadniczej oraz formy rozplanowania miast i wsi stanowiące swoistą kanwę kulturową decydującą o ładzie przestrzennym i krajobrazie regionu.

Na działania rewaloryzacyjne i promocyjne zasługują w szczególności:

- miasta o średniowiecznym rodowodzie: Chociwel, Dobrzany i Ińsko;
- wsie średniowieczne, o cechach sięgających czasów ich założenia (przykładem jest wieś owalnicowa Dolice z dominantą kościoła z XVI w.);
- architektura sakralna (fragmenty zespołu klasztorne cysternek w Marianowie wznoszonego od XII w., kościoły wiejskie, w tym budowane w technice ryglowej od XIV do XIX w., grupa kościołów z II poł. XIX w.);
- zabudowa rezydencjonalna – dwory i pałace z parkami oraz założeniami folwarcznymi;
- zabytki techniki (młyn wodny w Suchanówku, gm. Suchań, wiadukty planowanej autostrady Berlin – Królewiec);
- parki i ogrody związane z założeniami dworsko-folwarcznymi, cmentarze i aleje przydrożne.

W krajobrazie kulturowym województwa zachodniopomorskiego wyróżniono 30 Obszarów Kulturowo-Krajobrazowych jako zintegrowaną formę ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z ochroną wartościowych walorów krajobrazu, 4 spośród nich położone są w całości lub w części na obszarze Partnerstwa. Są to:

- OKK1 „Autostrada” (w granicach gmin: Chociwel, Marianowo, Stara Dąbrowa);
- OKK6 „Dolina Iny” (m.in. w granicach gmin Dolice, Suchań);
- OKK11 „Dolina Płoni” (m.in. w granicach gminy Dolice);
- OKK21 „Suchański” (gm. Suchań).

Zakłada się rozbudowę tras rowerowych (trasa Pojezierzy Zachodnich przebiegająca m.in. przez Dobrzany – Ińsko wraz z łącznikiem Dobrzany – Marianowo - Stargard) oraz wykorzystanie rzeki Iny predystynowanej do rozwoju szlaków kajakowych.

Ryc. 8. Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego – Zabytki i krajobraz kulturowy

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

ZABYTKI I KRAJOBRAZ KULTUROWY

Formy ochrony zabytków

istniejące

proponowane

historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne

parki kulturowe

Krajobraz kulturowy

obszary kulturowo-krajobrazowe (OKK)

Turystyka

istniejące

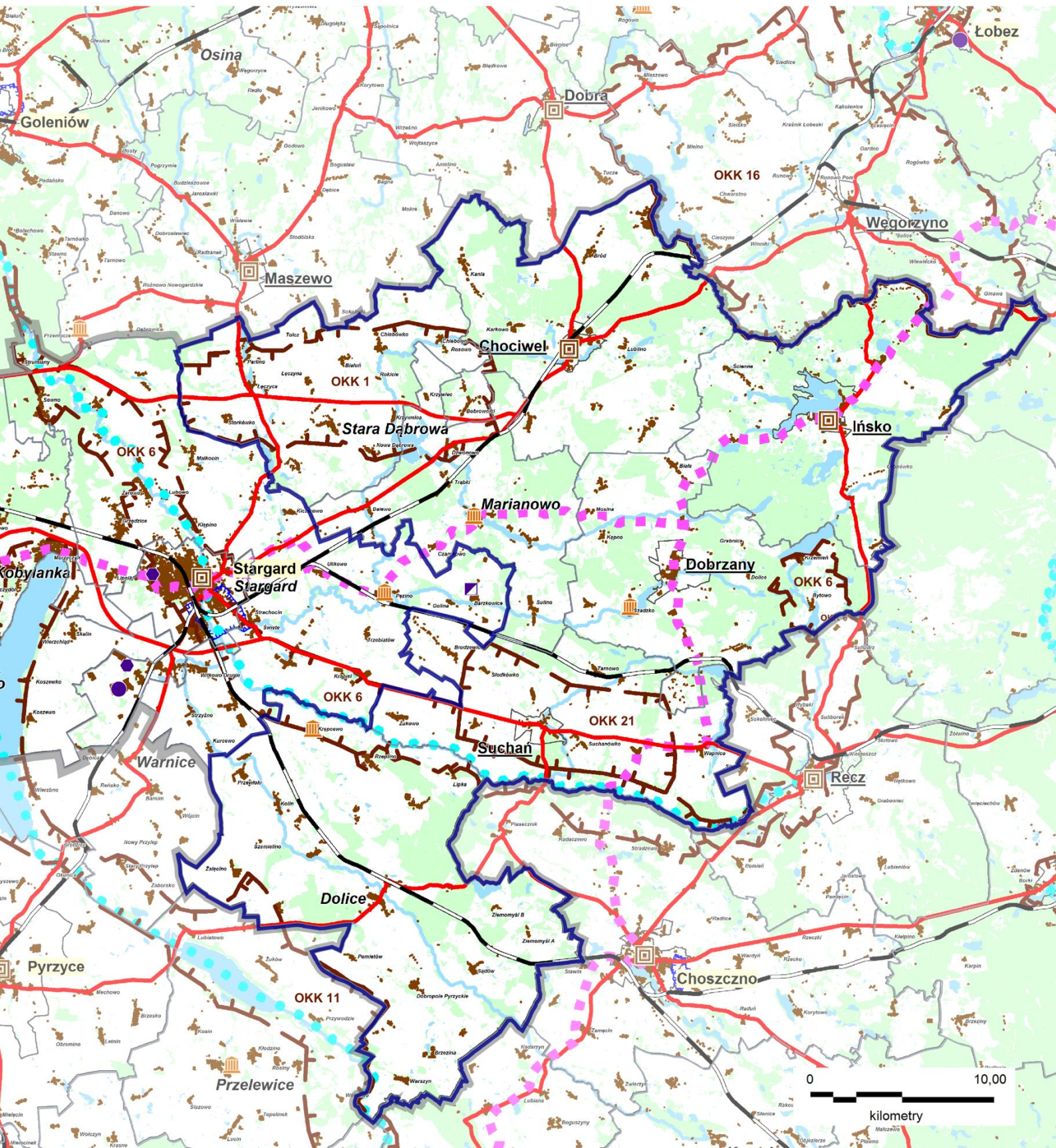
proponowane

sieć priorytetowych tras rowerowych
Pomorza Zachodniego

rzeki predysponowane do rozwoju
szlaków kajakowych

4.1.4. Transport i komunikacja

Podstawowy układ drogowy obszaru partnerstwa i powiatu stargardzkiego - szkielet tworzą trasy o charakterze tranzytowym:

- DK10 / S10 – droga ekspresowa łącząca aglomeracje: szczecińską, bydgosko-toruńską oraz warszawską; zrealizowany fragment S10 omija obwodnicowo miasto Stargard, jej dalszy przebieg planowany jest w nawiązaniu do istniejącej DK10 z ominięciem miejscowości, m.in. miasta Suchań;
- DK20 – łącząca Pomorze Zachodnie z Pomorzem Gdańskim i dalej pośrednio z Warmią i Mazurami.

Podstawowy układ drogowy uzupełniają drogi wojewódzkie:

- DW106: Rzewnowo (gm. Kamień Pomorski) – Maszewo – Stargard – Pyrzyce;
- DW122: Krajnik Dolny (gm. Chojna) – Pyrzyce – Dolice – Piasecznik;
- DW142: Szczecin - Łęczycza – Lisowo;
- DW144: Nowogard – Dobra – Chociwel;
- DW151: Świdwin - Łobez - Węgorzyno - Recz - Barlinek - gr. województwa;
- DW160: Suchań – Choszczno – Drezdenko – Miedzichowo (wielkopolskie).

Układ infrastruktury kolejowej na obszarze powiatu tworzą linie kolejowe:

- nr 202: Gdańsk Główny – Gdynia – Stargard, dostęp poprzez przystanki: Chociwel, Lisowo, Trąbki, Gogolewo oraz w gm. Stargard: Ulikowo, Stargard;
- nr 351 (E59): Poznań Główny - Szczecin Główny, dostęp poprzez przystanki: Ziemomyśl, Dolice, Morzyca, Kolin oraz w gm. Stargard: Witkowo, Stargard;
- nr 403: Ulikowo – Piła, dostęp do linii poprzez przystanki: Ulikowo, Pęczino, Barzkowice, Sulino, Tarnowo Pomorskie, Ognica.

Zakłada się rozbudowę i modernizację połączeń lokalnych oraz wzmocnienie **systemu komunikacji publicznej**. Stolica powiatu, Stargard stanowić będzie główny węzeł przesiadkowy dla powiatowej, wojewódzkiej i krajowej sieci komunikacyjnej.

W planach jest przekształcenie szlaku d. wąskotorowej Stargardzkiej Kolei Dojazdowej w ścieżkę pieszo-rowerową z zachowaniem elementów kolejowych, np. przejazdów drezynami rowerowymi po jej fragmentach (Stargard - Małkocin).

Transport lotniczy. Na obszarze powiatu nie działają obecnie żadne porty lotnicze. Najbliższym dostępnym lotniskiem jest Port Lotniczy Szczecin-Goleniów.

Ryc. 9. Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego – Transport i komunikacja

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Drogowy

istniejące	w realizacji	projektowane/planowane	
			drogi ekspresowe (S)
			pozostałe drogi krajowe (GP, G)
			drogi wojewódzkie (GP, G, Z)
			drogi powiatowe
			węzły drogowe

Kolejowy

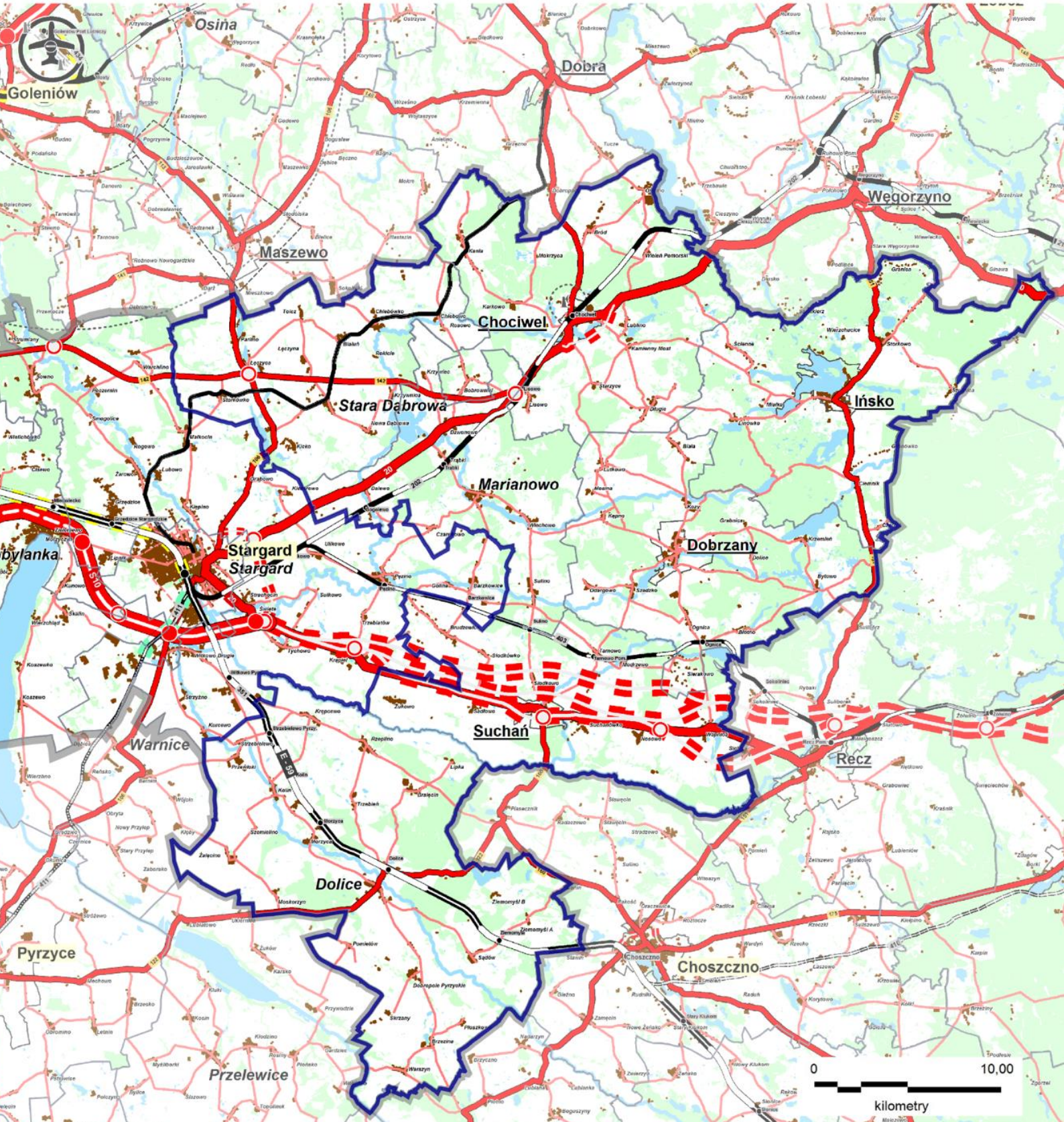
istniejące	projektowane

- międzynarodowe linie kolejowe AGC i AGTC
- linie magistralne
- linie pierwszorzędne
- linie drugorzędne
- kolejowe stacje węzłowe / przystanki
- zawieszony ruch pociągów pasażerskich

Lotniczy

istniejące	planowane

- międzynarodowy port lotniczy Szczecin - Goleniów
- lotnice urządzenia naziemne (LUN), wraz ze strefami ograniczonej zabudowy

4.1.5. Infrastruktura techniczna i OZE

Zaopatrzenie w energię elektryczną w zasadniczym stopniu, zapewnia krajowy system energetyczny, w tym OZE, które pokrywają ponad 80% zapotrzebowania energetycznego województwa. Przez obszar Partnerstwa przebiega linia elektroenergetyczna 400 kV relacji Dunowo – Morzyczyn (gm. Kobylanka) – Krajnik, dwie linie 220 kV oraz 3 linie 110 kV. Główne stacje elektroenergetyczne 110/15 kV zlokalizowane są w Chociwlu, Dolicach i Stargardzie (2 stacje, planowana kolejna).

Dostęp do gazu sieciowego zapewniają: gazociągi wysokiego ciśnienia DN > 500 mm łączący południe kraju z terminalem LNG w Świnoujściu i podmorskim gazociągiem Baltic Pipe, przebiegające na trasach: południe Polski – Goleniów – Świnoujście z odgałęzieniem w Goleniowie w kierunku Płoty – Niechorze (Baltic Pipe) oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 przebiegający na trasie Stargard – Recz – Piła. Stacje gazowe umożliwiające redukcję ciśnienia i rozprowadzanie gazu do odbiorców są w Reczu, Choszczynie, Przywodziu, Przewłokach, Dąbrowicach.

Energetyka wiatrowa. Na terenie Partnerstwa funkcjonują farmy wiatrowe o mocy powyżej 1 MW: Dolice, Sądów, Pomietów (gm. Dolice), Sławno i Brudzewice (gm. Suchań).

Energia słoneczna. W Partnerstwie funkcjonują instalacje fotowoltaiczne o mocy rzędu 1 MW w gminach: Chociwel, Dolice, Dobrzany i Stara Dąbrowa. Propozycje lokalizacji farm fotowoltaicznych należy rozpatrywać z dużą ostrożnością, ponieważ mogą mieć negatywny wpływ na walory środowiska i krajobrazu.

Energetyka geotermalna. Powiat stargardzki zalicza się do obszarów perspektywicznych dla poszukiwania i ujmowania wód termalnych, a tym samym rozwoju geotermii głębokiej. Tak jak w całym kraju możliwe jest także wykorzystanie złóż niskotemperaturowych do ogrzewania w instalacjach typu „pompa ciepła”.

Bioenergetyka. Na terenie powiatu stargardzkiego zlokalizowana jest biogazownia o mocy poniżej 1 MW - w gminie Stara Dąbrowa, oraz instalacje spalające / współspalające biomasę. Obszar Partnerstwa posiada znaczący potencjał energetyczny biomasy oraz biogazu z rolnictwa i gospodarki komunalnej.

Energetyka wodna. W powiecie stargardzkim działa kilka elektrowni wodnych o małej mocy (poniżej 1 MW). Na terenie Partnerstwa są ograniczone możliwości rozwoju małych elektrowni wodnych - w powiązaniu z retencjonowaniem wód.

Ryc. 10. Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego – Infrastruktura techniczna

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Elektroenergetyka

istniejące	projektowane	
		elektroenergetyczne linie przesyłowe 400kV, 220kV
		elektroenergetyczne linie dystrybucyjne 110kV
		stacje elektroenergetyczne 110/15kV, 220/110kV, 400/220/110kV

Odnawialne źródła energii (OZE)

istniejące	projektowane	
		elektrownie wiatrowe
		instalacje biogazowe
		instalacje spalające / współpalające biomasę
		ciepłownie geotermalne
		farmy fotowoltaiczne - powyżej 0,75 MW

Gazownictwo

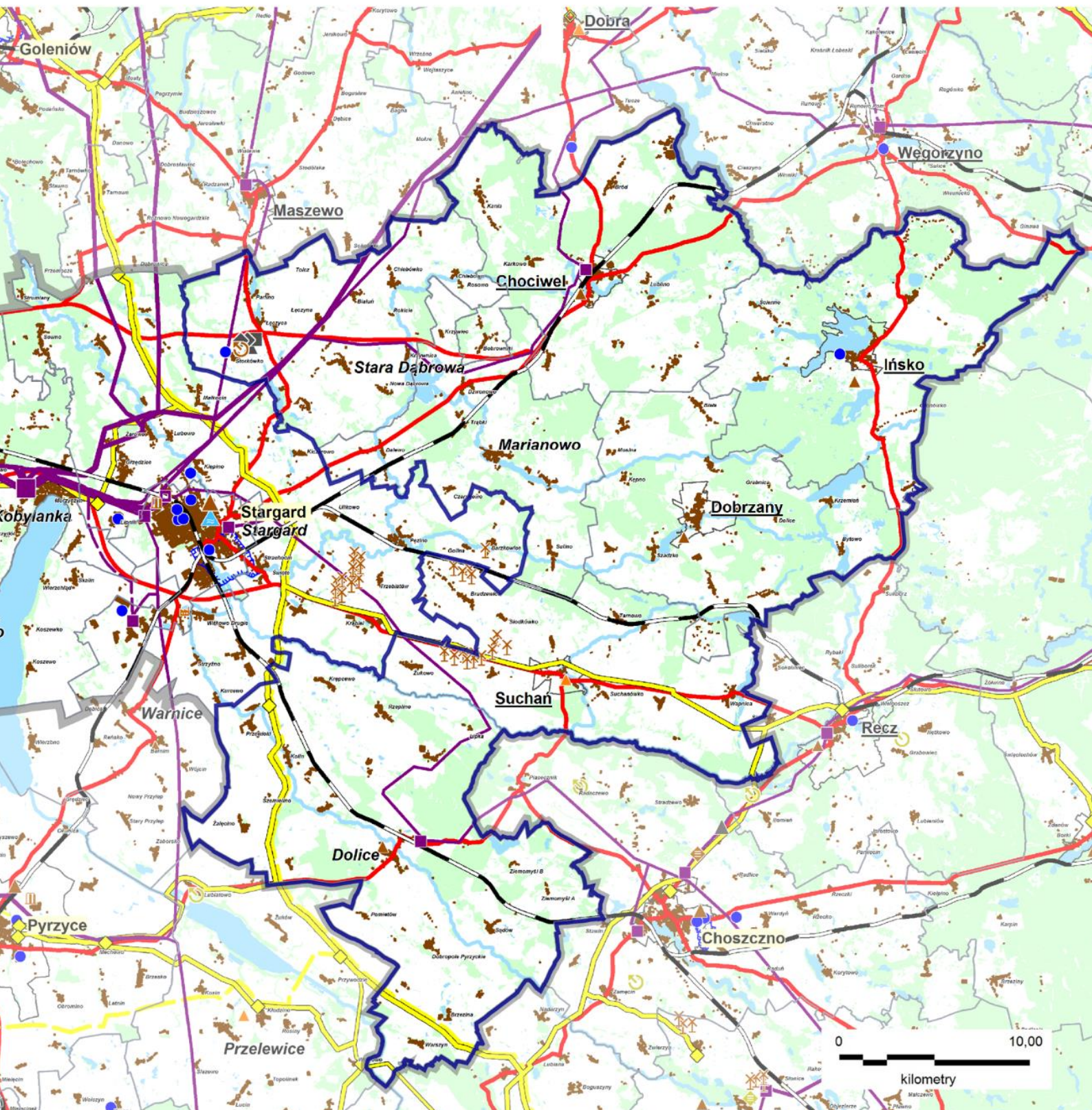
istniejące	projektowane	
		gazociągi wysokiego ciśnienia (gaz wysokometanowy) Dn > 500, Dn 500, Dn < 500
		stacje gazowe (gaz wysokometanowy)

Gospodarka odpadami

	instalacje komunalne do przetwarzania odpadów komunalnych
	instalacje do przetwarzania bioodpadów
	składowiska odpadów komunalnych

Gospodarka wodno-ściekowa

istniejące	proponowane	
		ujęcia wody o wydajności powyżej 100m ³ /h
		strefy ochronne ujęć wody podziemnej obejmujące tereny ochrony pośredniej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji powyżej 100 000 RLM / od 10 000 do 100 000 RLM / poniżej 10 000 RLM

4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej

Na terenie Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego **przeważają regularne, zaplanowane formy** osadnicze: planowa zabudowa miejska oraz wsie folwarczne o **dużym stopniu koncentracji**. Niemal wszystkie miejscowości wiejskie oraz małe miasta charakteryzują się zwartą strukturą ich rozciągłość nie przekracza 2 km. Więcej niż 2 km osiągnęły wszystkie miasta obszaru Partnerstwa (do 2,5 km), a także miasta i wybrane miejscowości wiejskie poza jego granicami. W obszarze analizy, poza Partnerstwem najbardziej rozległe miejscowości to największe miasto, stolica powiatu Stargard (5,7 km) oraz wsie Kobylanka, Morzyczyn, Kunowo, Reptowo i Grzędzice (do 3,3 km).

W ostatnich dziesięcioleciach następują żywiołowe, **słabo kontrolowane procesy powstawania zabudowy mieszkaniowej i letniskowej** lokalizowanej w szczególności na terenach rolnych wokół miejscowości. Tereny rolne ulegają parcelacji, powstają chaotyczne układy zagospodarowania głównie sezonowego. Następuje przemieszanie zabudowy o różnym, potencjalnie konfliktowym charakterze. Procesy słabo kontrolowanej suburbanizacji występują głównie w otoczeniu miasta Stargard (poza obszarem Partnerstwa). W obszarze Partnerstwa zjawiska takie występują w mniejszym stopniu, niemniej stanowią zagrożenie dla zwartości zabudowy, zwłaszcza dla historycznych struktur małych miast i dużych wsi.

Większość terenów zabudowy stanowią **obszary zwartej zabudowy**, w obrębie których znalazło się aż 77% budynków. Mieszkańcy mają zapewniony w miarę dobry **dostęp do obiektów usług publicznych i komercyjnych oraz do sieci infrastruktury technicznej**. Około 34% ogółu mieszkańców, a co za tym idzie podobny odsetek dzieci, zamieszkuje w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszo do szkoły podstawowej. Kolejne 31% dzieci może dotrzeć do szkoły podstawowej w ciągu 15 minut podróżując rowerem. W zasięgu 15-minutowego dojazdu do szkoły samochodem lub autobusem szkolnym zamieszkuje około 90% mieszkańców obszaru.

Zagrożeniem dla ładu przestrzennego, standardu życia oraz jakości środowiska przyrodniczego i krajobrazu, obok procesów **niekontrolowanej suburbanizacji** na terenach wiejskich, mogą być niekorzystne zmiany w strukturze użytkowania gruntów rolnych, w tym **chaotyczne przekształcanie terenów rolniczych na farmy fotowoltaiczne**. Procesy te nie są dotąd zjawiskiem powszechnym w całym obszarze, stąd istnieje szansa wprowadzenia odpowiednich działań zapobiegawczych mających na celu wyprzedzająco kształtować właściwą politykę przestrzenną.

Kolejnym zagrożeniem jest także **peryferyzacja obszaru**. Miasto powiatowe Stargard w dużym stopniu ciąży w kierunku Szczecina. Miejscowości wiejskie gmin Stargard i Kobylanka stanowią tereny podmiejskie ośrodka regionalnego.

Szansą rozwojową partnerstwa powiatu stargardzkiego jest potencjał małych miast o wysokiej jakości życia, umacnianie powiązań funkcjonalnych z miastem Stargardem oraz wysoko rozwinięte rolnictwo. Ochrona terenów rolnych, dotychczasowej struktury zabudowy, a także wzmacnianie roli ośrodków miejskich winno być priorytetem polityki przestrzennej partnerstwa. Jednym z największych wyzwań będzie dla większości miast adaptacja, przebudowa lub modernizacja bloków mieszkalnych z lat 60. i 70. położonych w historycznych centrach miast.

4.2.1. Zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

1. Rygorystyczne respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony.
2. Ukierunkowywanie rozwoju gospodarczego Partnerstwa w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z zachowaniem bioróżnorodności naturalnych ekosystemów.
3. Zaleca się działania zmierzające do utrzymania i wzmocnienia powiązań ekologicznych – wskazania do ochrony, na podstawie waloryzacji przyrodniczej i krajobrazowej, obszarów najcenniejszych oraz niezbędnych do zachowania ciągłości regionalnej sieci korytarzy ekologicznych, mających szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych.
4. Podstawową formą ochrony terenów otwartych i krajobrazu, które są ograniczonym dobrem wspólnym, jest ich ochrona przed zabudową lub niekorzystną zmianą sposobu użytkowania. Tereny rolne i leśne, tereny położone wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszary na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych powinny być chronione przed zabudową w dokumentach planistycznych. Wyjątkiem mogą być jedynie obiekty gospodarcze, związane z gospodarką rolną lub leśną (bez możliwości realizacji nowych siedlisk), niezbędne obiekty infrastruktury, urządzenia związane z regulacją i retencją wód oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki wodnej (przystanie, mariny, itp.).
5. Ustanowienie jednoznacznej granicy pomiędzy terenami zurbanizowanymi (tereny zabudowy) i terenami otwartymi, nie przewidywanymi do zabudowy. Zmiana sposobu użytkowania terenów rolnych na cele nierolnicze powinna następować jedynie w przypadkach uzasadnionych realnym zapotrzebowaniem (przykładowy czas realizacji: do 5-10 lat) i zostać poprzedzona uchwaleniem odpowiedniego aktu planowania przestrzennego, a zabudowa poprzedzona lub równoległa z docelowym uzbrojeniem i urządzeniem ulic.

6. Ustanowienie zielonych pierścieni wokół miast Chociwel, Ińsko, Dobrzany i Suchań – z ograniczeniami dla nowej zabudowy – połączenie występujących wokół miast kompleksów leśnych oraz terenów rolnych, wolnych od zabudowy lub zabudowanych w nieznacznym stopniu.
7. Wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, połączenie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi spinającymi poszczególne miejscowości i obszary Partnerstwa.
8. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, co ma istotne znaczenie dla poprawy mikroklimatu oraz dla zwiększenia na tych obszarach retencji wód, stosowanie rozwiązań proretencyjnych jako jednego z działań adaptujących do zmian klimatycznych.
9. Respektowanie zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy. Promowanie i uwzględnienie w aktach planowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji administracyjnych rozwiązań w zakresie zwiększania retencji, w tym zagospodarowania wód opadowych i roztopowych np. przez stosowanie powierzchni przepuszczalnych, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowolniający odpływ odprowadzanych wód (np. poprzez zbiorniki retencyjno–infiltracyjne, zastosowanie drenaży lub skrzynek rozsączających), zakładanie ogrodów deszczowych lub oczek wodnych zasilanych deszczówką, itp.
10. Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji.
11. Wspólna polityka ekologiczna gmin, poprzez podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, w tym we współpracy z firmami eksploatującymi zasoby środowiska przyrodniczego w zakresie ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu jako podstawy dla rozwoju rekreacji oraz turystyki.

4.2.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

1. Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych. Przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb.
2. Podejmowanie działań w kierunku ochrony, zachowania i odbudowy obiektów zabytkowych, szczególnie będących we władaniu gminy.

3. Ochrona, zachowanie i odbudowa cennej, historycznej, unikatowej w skali kraju zabudowy zagrodowej wsi, w tym m.in. murowanych z czerwonej cegły i kamienia lub w konstrukcji ryglowej budynków inwentarskich i magazynowych oraz zabudowań mieszkalnych.
4. Wykorzystanie lokalizacji (położenia, połączeń komunikacyjnych, uzbrojenia technicznego, zachowanych elementów zagospodarowania) m.in. dawnych założeń folwarcznych dla realizacji nowych inwestycji przetwórczych lub innych aktywności gospodarczych (adaptacji na inne współczesne funkcje).
5. Przypadki samowoli budowlanej polegającej na nielegalnej realizacji zabudowy lub zmiany sposobu użytkowania terenów rolnych (np. poprzez sytuowanie obiektów niezwiązanych trwale z gruntem, niewymagających pozwolenia na budowę) powinny być skutecznie zwalczane.

4.2.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów

4.2.3.1. Zapotrzebowanie w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Zmiana przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa szczegółowo sposób obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową oraz obliczania chłonności terenów niezabudowanych i luk w zabudowie - w nowym planie ogólnym, który ma zastąpić studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Zgodnie z rozporządzeniem określającym zapotrzebowanie na nową zabudowę, bierze się pod uwagę:

- prognozowaną, przyszłą liczbę mieszkańców gminy w perspektywie 20 lat;
- przyszły standard zamieszkiwania wyrażony powierzchnią użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca, z założeniem, że standard ten będzie się poprawiał w ciągu kolejnych 20 lat w tempie zgodnym z trendem wyznaczonym z okresu ostatnich 10 lat.

Jako okres perspektywiczny do analiz przyjęto rok 2041. Prognozowana liczba mieszkańców obszaru partnerstwa zgodnie z prognozami GUS² w 2041 r. wyniesie około 32,9 tys. osób, zaś wskaźnik standardu zamieszkiwania około 34,7 m²/mieszkańca. Dla takich wielkości zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową ogółem wyniesie 1,14 mln m² PUM.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową na obszarze Partnerstwa wyniesie około 0,34 mln m² PUM, dla około 9,9 tys. osób.

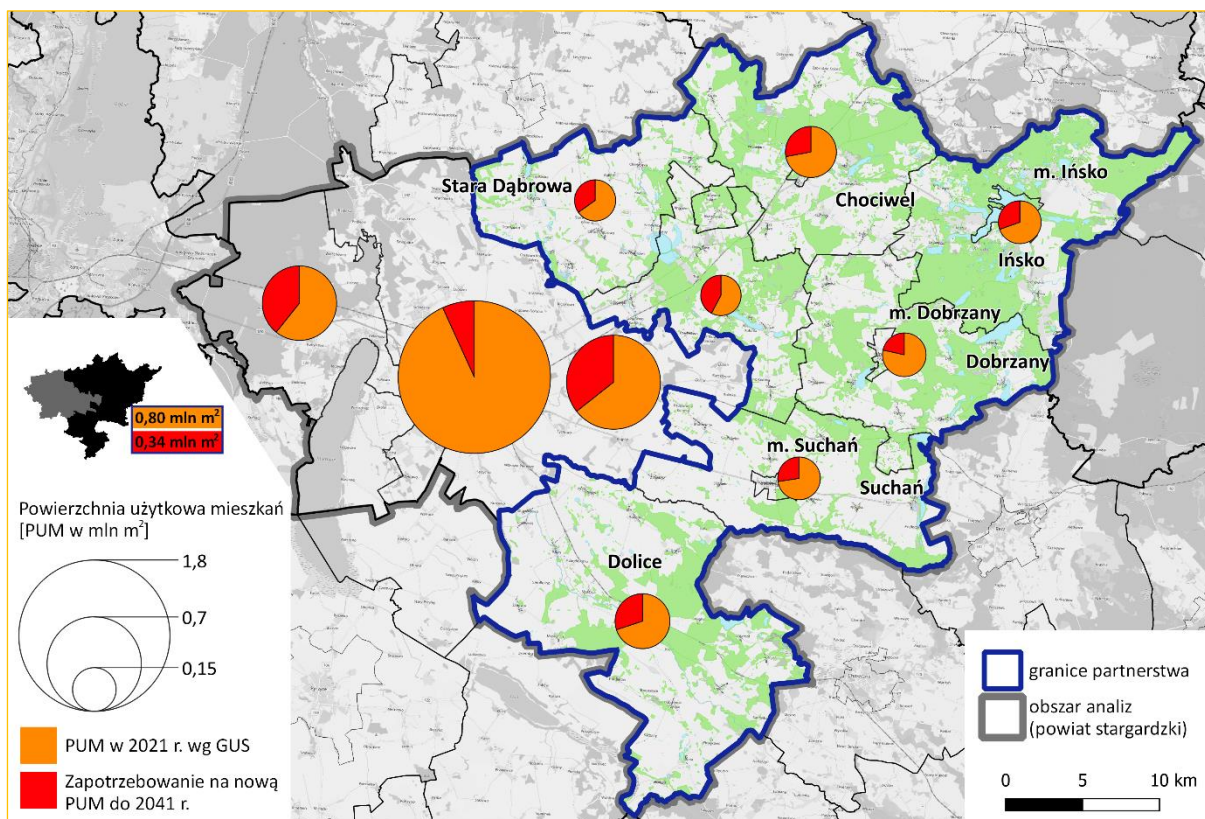
---

² Liczbę ludności na 2041 r. wg gmin oszacowano na podstawie *Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)*, GUS, 2017. Dłuższe prognozy GUS np. do 2050 r. dotyczą obszaru całych powiatów. Do sierpnia 2023 r. nie istniały bardziej aktualne prognozy statystyki publicznej wg agregacji gminnej.

Tabela 5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w obszarze Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego do 2041 r.

Gmina	Liczba ludności			Standard zamieszkiwania (PUM/mieszkańca)		Powierzchnia użytkowa mieszkań		Zapotrzebowanie na nową zabudowę	
	w osobach			m ² /osobę		m ² (ogółem)		w osobach	w PUM (m ²)
	2021 r.	2030 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	do 2041 r.	
Stargard (m)	67 348	61 489	56140	25,4	32,6	1,71	1,83	3819	0,12
Stargard (w)	14 333	14 392	14451	30,5	48,1	0,45	0,70	5147	0,25
Kobylanka (w)	6 109	7 065	8171	42,5	53,3	0,26	0,44	3208	0,17
Chociwel (m-w)	5 587	5 492	5399	26,6	38	0,15	0,21	1508	0,06
Dobrzany (m-w)	4 618	4 551	4485	25,7	33,5	0,12	0,15	966	0,03
Dolice (w)	7 307	7 590	7884	22,9	30,1	0,17	0,24	2367	0,07
Irńsko (m-w)	3 195	3 241	3288	31,5	43,9	0,10	0,14	999	0,04
Marianowo (w)	2 934	3 205	3501	25,7	36,7	0,07	0,13	1479	0,05
Stara Dąbrowa (w)	3 581	3 795	4022	24,2	33,2	0,09	0,13	1402	0,05
Suchań (m-w)	4 126	4 231	4339	25,5	33,1	0,10	0,14	1187	0,04
Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego	31 348	32 105	32 917	25,4	34,7	0,80	1,14	9 909	0,34

Ryc. 11. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w obszarze JST Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego do 2041 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k z geoportal.gov.pl

4.2.3.2. Ograniczanie rozpraszania / ochrona zwartości zabudowy istniejących miast i miejscowości

1. Zachowanie zwartości zespołów zabudowy miast i miejscowości, przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy poprzez dostępne instrumenty polityki przestrzennej. Pod nową zabudowę należy w pierwszej kolejności wykorzystać tereny już zurbanizowane, w szczególności tereny, budynki lub obiekty, które utraciły swoje walory użytkowe lub uległy degradacji oraz liczne luki w istniejącej zabudowie.
2. Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej w pierwszej kolejności w obszarach zwartej, w pełni wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej – zapewniającej dostępność do szkół, transportu zbiorowego i infrastruktury technicznej w obrębie aglomeracji wodno-ściekowych.
3. W sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie, wyposażone w niezbędne usługi publiczne i lokalne ośrodki usługowe. Nowe jednostki mogą być kontynuacją istniejących struktur zwartej zabudowy (zabudowa krawędziowa) lub tworzyć małe miejscowości (jednostki satelitarne). Należy dążyć do koncentracji zabudowy, wykluczając rozwój zabudowy w formie pasmowej wzdłuż dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.
4. Rozwijanie idei miasta / miejscowości 15-minutowej, w tym poprzez skupianie zabudowy, dla zapewnienia dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz w miarę możliwości do znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu 15 minutowego dojazdu pieszo (długość dojazdu do 1 km) lub w szerszym obszarze w zasięgu 15 minutowego dojazdu rowerem od miejsca zamieszkania.
5. Ograniczenie zabudowy letniskowej indywidualnej. Należy wykluczyć zabudowę letniskową w formach rozproszonych oraz większych skupisk w formie enklaw letniskowych na terenach rolniczych, stanowiących zagrożenie dla środowiska oraz element ekspansji na tereny otwarte i zawłaszczania najbardziej atrakcyjnych elementów krajobrazu, który stanowi dobro wspólne i powinien podlegać ochronie.
6. Ograniczenie ekspansji usług turystyki wokół jezior oraz innych zbiorników i cieków wodnych do lokalizacji opartych o istniejące miejscowości. Realizacja zwartych, właściwie zagospodarowanych (w sposób ograniczający presję na środowisko), kompleksów usług turystyki ukierunkowanej na ofertę tematyczną m.in. związaną z turystyką historyczną, agroturystyką, sportami wodnymi, itp.
7. Uzupełnianie wolnych kwartałów zabudowy w mieście Ińsku przez zabudowę mieszkaniowo-usługową, w tym z preferencją dla usług turystyki ograniczając jednocześnie presję nowej zabudowy na nowe tereny poza miastem.

8. Ograniczanie zabudowy na terenach rolniczych (poza zwartą zabudową) wyłączenie do istniejących gospodarstw rolnych, celem ograniczenia suburbanizacji oraz zachowania cennej, unikatowej zabudowy zagrodowej.

4.2.3.3. Kreowanie wielofunkcyjnych i zróżnicowanych społecznie sąsiedzkich zespołów mieszkaniowo-usługowych wyposażonych w atrakcyjne przestrzenie publiczne

1. Planowanie nie jedno- lecz wielofunkcyjnych zespołów zabudowy, sprzyjających integracji społecznej, które oferują atrakcyjne i dostępne usługi, mieszkania i możliwości pracy dla grup społecznych o zróżnicowanych potrzebach i dochodach. Zespoły wielofunkcyjne gwarantują też całodzienną aktywność użytkowników na danym obszarze.
2. Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, szczególnie w miastach Chociwel, Ińsko, Dobrzany i Suchań oraz we wsiach gminnych Stara Dąbrowa, Marianowo i Dolice. Miasto w swej materialnej warstwie, układzie budynków, ulic i placów, tworzy przestrzeń dla relacji międzyludzkich. Jakość przestrzeni publicznych i jakość ich zagospodarowania kształtuje w sposób pozytywny, lub w sposób ograniczający, charakter tych relacji.
3. Rewitalizacja obszarów popegeerowskich – wykorzystanie istniejącej infrastruktury do tworzenia nowych stref działalności gospodarczej.
4. Rewitalizacja i odnowa zabudowy blokowej z lat 60. i 70. w centrach miast.
5. Realizacja hierarchicznej sieci ośrodków usługowych, grupujących obiekty usługowe i wyposażonych w atrakcyjne przestrzenie publiczne w oparciu o istniejące obiekty usług publicznych i komercyjnych.
6. Rezygnacja z lokalizowania obiektów handlu wielkopowierzchniowego w zakresie usług handlu (poza artykułami wielkogabarytowymi, np. budowlanymi), gastronomii i rozrywki, na rzecz nasycania usługami obszarów wskazanych jako zespoły/ośrodki usługowe, w tym obszarów śródmiejskich, rynków, ulic handlowych, placów oraz osiedlowych zespołów usługowych z preferencją dla ruchu pieszego.
7. Kształtowanie ośrodków usługowych z ograniczeniem realizacji monofunkcyjnych parterowych obiektów usługowych, na rzecz realizacji zabudowy o funkcjach mieszanych, w tym zabudowy usługowo-mieszkaniowej, w formach architektonicznych i gabarytach dostosowanych do rangi ośrodka i kontekstu miejsca. Wykorzystanie parterów budynków na usługi, w szczególności w centrach miast i w obszarach ośrodków usługowych, w pierzejach placu rynkowego/placu centralnego, w narożnikach ulic.
8. Wzmacnianie lokalnych centrów usługowych miejscowości wiejskich (szczególnie miejscowości gminnych) nasycanie ich nową zabudową i żywymi przestrzeniami

publicznymi. Wprowadzenie bardziej zwartych, wielorodzinnych form zabudowy może być alternatywą dla dalszego jej rozpraszania.

9. Zapewnienie terenów zieleni i wypoczynku na terenach zabudowy wielorodzinnej, w ramach osiedla i na poziomie miejskim. Wykorzystanie istniejących obszarów zieleni (np. łąki, lasy, zadrzewienia) oraz obiektów fizjograficznych (np. jeziora, rzeki, wzniesienia) poprzez wbudowanie ich w komunalny system zieleni publicznej. Rekomendowany minimalny wskaźnik to 12 m² miejskich terenów zieleni i sportowo-rekreacyjnych na 1 mieszkańca + 8 m² terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca na terenach zabudowy wielorodzinnej.
10. Lokalizowanie nowych obszarów aktywności gospodarczej (stref gospodarczych) w pobliżu lokalnych ośrodków wzrostu, zapewniających uzbrojenie terenu, najlepszą dostępność komunikacyjną i brak konfliktów przestrzennych, np. z zabudową mieszkaniową i turystyczną, a także z otwartym krajobrazem.

4.2.4. Kierunki rozwoju systemów transportu i infrastruktury technicznej

4.2.4.1. Kierunki rozwoju systemów transportu i komunikacji publicznej

1. Kreowanie przyjaznego dla pieszych i rowerzystów układu ulic, ograniczanie wielkości kwartałów zabudowy, wprowadzanie nowych i rewitalizacja istniejących powiązań, bezpiecznych przejść „na skróty”, eliminowanie konieczności użycia samochodu, a w konsekwencji zatorów komunikacyjnych, hałasu i zanieczyszczenia powietrza.
2. Rozwijanie sieci dróg i ścieżek rowerowych oraz uliczek przyjaznych dla pieszych i rowerzystów – uliczek ruchu uspokojonego lub wolnych od samochodów. W szczególności na osiedlach mieszkaniowych, w sąsiedztwie szkół i przedszkoli oraz w centrach miast w obrębie prestiżowych przestrzeni publicznych.
3. Stosowanie, przy technicznym projektowaniu ulic miejskich i osiedlowych, rozwiązań zachęcających do podróży pieszych oraz innych, niewymagających użycia samochodu, takich jak ruch rowerowy i transport publiczny. Rozwiązania drogowe w obszarach zabudowy powinny minimalizować geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób niepełnosprawnych i starszych (m.in. dogodnie usytuowane i wygodne przystanki, pasy zieleni, krótkie przejścia dla pieszych w obrębie skrzyżowań: w poziomie terenu i na wprost).
4. Rekomenduje się działania na rzecz integracji transportowej gmin poprzez wspólne podejście do organizacji transportu zbiorowego na poziomie Partnerstwa. Pozwoli to na lepszą koordynację oferty transportowej oraz oszczędności powodowane większą skalą zamówienia oferty przewozowej.

5. Rozwijanie wysokiej jakości, dostępnego transportu publicznego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na rozwiązania węzłów przesiadkowych – maksymalne skracanie drogi przejść pomiędzy różnymi środkami transportu. Organizacja parkingów Park&Ride (Parkuj i Jedź) i Bike & Ride (Parkuj rower i Jedź), w ramach węzłów integrujących różne środki transportu (stacja kolejowa).
6. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza centra miast i miejscowości poprzez budowę obwodnic.
7. Limitowanie liczby miejsc parkingowych w centrach miast, szczególnie w rejonie rynku, przy jednoczesnym ograniczeniu czasu parkowania lub wprowadzeniu opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych. Zapewnienie pełnej dostępności centrum dla pieszych i rowerzystów oraz transportu zbiorowego jako nadrzędnych w stosunku do dostępności samochodem.
8. Zmniejszanie zajętości terenów przez parkingi poprzez ich realizację w formach spiętrzonych np. nad parterami usługowymi lub wewnątrz kwartałów zabudowy. W obszarach centralnych należy wykluczyć realizację indywidualnych boksów garażowych, które zajmują więcej miejsca niż miejsca parkingowe i mogą być wykorzystywane jedynie przez właściciela (nie podlegają rotacji).
9. Wykorzystanie potencjału i rozwój istniejącej infrastruktury transportowej, w szczególności kolejowej.

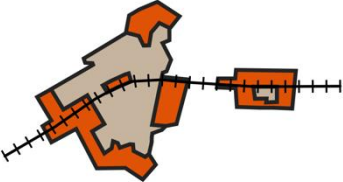
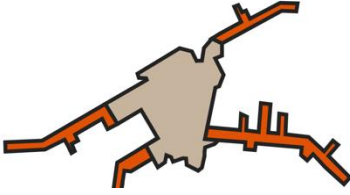
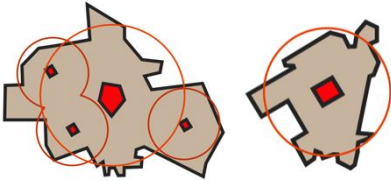
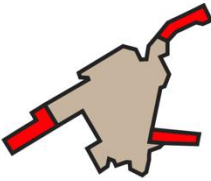
4.2.4.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

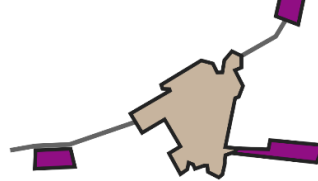

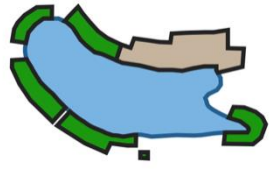

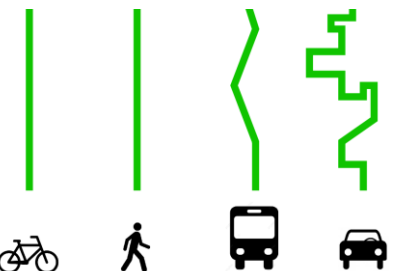
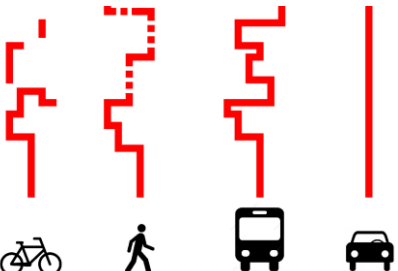
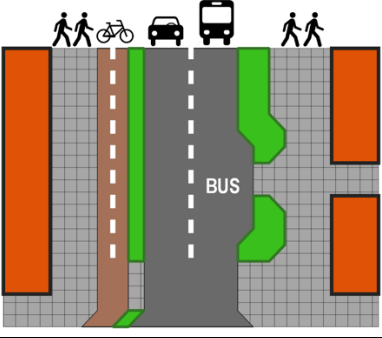
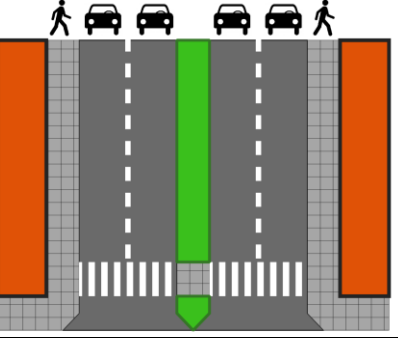
1. Dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym w rozwój systemów centralnego ogrzewania w oparciu o skojarzoną produkcję energii elektrycznej i ciepła (kogenerację).
2. Rozwój instalacji solarnych (kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych) na dachach budynków i w obrębie terenów zainwestowanych - na terenie całego Partnerstwa. Ograniczony rozwój farm fotowoltaicznych na terenach otwartych - z wykluczeniem negatywnego wpływu na walory krajobrazu i korytarze ekologiczne.
3. Rozwój lokalnych instalacji OZE z wykorzystaniem energii wiatrowej, geotermalnej lub hydrotermalnej, biomasy lub biogazu na terenie całego Partnerstwa – w wykluczeniu lokalizacji lub rozwiązań mogących wywoływać negatywny wpływ na otoczenie np. na terenach ochrony przyrody.
4. Rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gmin szczególnie w kierunkach miejscowości stanowiących lokalne ośrodki usługowe i na obszary przeznaczone dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

4.2.5. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

1. Na całym obszarze Partnerstwa występują obszary o dominującej funkcji rolniczej. Występują dobre warunki dla prowadzenia produkcji rolnej - gleby dobrej i bardzo dobrej jakości. Należy chronić grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą sposobu użytkowania.
2. Przemysł i przetwórstwo, szczególnie w branżach: rolno-spożywczej i drzewnej jest jedną z najważniejszych szans rozwojowych obszaru. Rozwój rolnictwa zintegrowanego z przetwórstwem poprzez lokalizację i budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane, ekologiczne formy rolnictwa i przetwórstwa.
3. Działalność rolniczą na terenach rolnych należy traktować jako priorytetową. Jej przekształcanie na inne funkcje (np. letniskowe, mieszkaniowe, usługowe lub produkcyjne) należy traktować, jako ostateczność w przypadku bezwzględniego wykluczenia możliwości innych lokalizacji (np. wyznaczonych w APP terenów budowlanych, terenów przeznaczonych do przekształceń lub zdegradowanych).

Ryc. 12. Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania

Przykłady pozytywne / korzystne (+)	Przykłady negatywne / niekorzystne (-)
ZABUDOWA MIESZKANIOWA / ZABUDOWA OGÓŁEM	
<p>+</p> <p>ROZWÓJ DO WEWNĄTRZ – WYKORZYSTANIE REZERW</p>	 <p>ZABUDOWA ROZPROSZONA</p>
<p>+</p> <p>MODEL KRAWĘDZIOWY / NOWE JEDNOSTKI OSADNICZE</p>	 <p>ZABUDOWA PASMOWA WZDŁUŻ DRÓG</p>
USŁUGI KOMERCYJNE I PUBLICZNE	
<p>+</p> <p>HIERARCHICZNE WIELOFUNKCYJNE OŚRODKI USŁUGOWE</p>	 <p>ZABUDOWA PASMOWA / ZEWNĘTRZNA</p>

Przykłady pozytywne / korzystne (+)	Przykłady negatywne / niekorzystne (-)
ZABUDOWA BIUROWA, PRZEMYSŁ NIEUCIĄŻLIWY	
<p data-bbox="204 309 252 353">+</p> <p data-bbox="210 497 762 519">MODEL KRAWĘDZIOWY / ZABUDOWA WIELOFUNKCYJNA</p>	 <p data-bbox="869 497 1316 519">ZABUDOWA ZEWNĘTRZNA MONOFUNKCYJNA</p>
ZABUDOWA TURYSTYCZNA / LETNISKOWA	
<p data-bbox="204 616 252 660">+</p> <p data-bbox="226 833 746 922">SILNY OŚRODEK TURYSTYKI KWALIFIKOWANEJ ZLOKALIZOWANY W MIEJSCOWOŚCI TURYSTYCZNEJ LUB OBOK ISTNIEJĄCEJ MIEJSCOWOŚCI</p>	 <p data-bbox="880 795 1305 817">ZABUDOWA PASMOWA ZBYT INTENSYWNA</p> <p data-bbox="954 1041 1232 1064">ZABUDOWA ROZPROSZONA</p>
PROJEKTOWANIE DRÓG I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH	
<p data-bbox="204 1153 252 1198">+</p> <p data-bbox="226 1438 746 1460">PRIORYTET DLA RUCHU PIESZEGO I ROWERZYSTÓW</p>	 <p data-bbox="837 1438 1348 1460">PRIORYTET DLA PŁYNNEGO RUCHU SAMOCHODÓW</p>
<p data-bbox="204 1489 252 1534">+</p> <p data-bbox="220 1841 753 1892">PRZESTRZEŃ PUBLICZNA - PRZYJAZNA DLA PIESZYCH ULICA RUCHU MULTIMODALNEGO</p>	 <p data-bbox="874 1841 1316 1892">PRZESTRZEŃ NIEPRZYJAZNA DLA PIESZYCH TRASA KOMUNIKACYJNA DLA SAMOCHODÓW</p>

Źródło: opracowanie własne.

4.3. Obszary strategicznej interwencji (OSI) określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

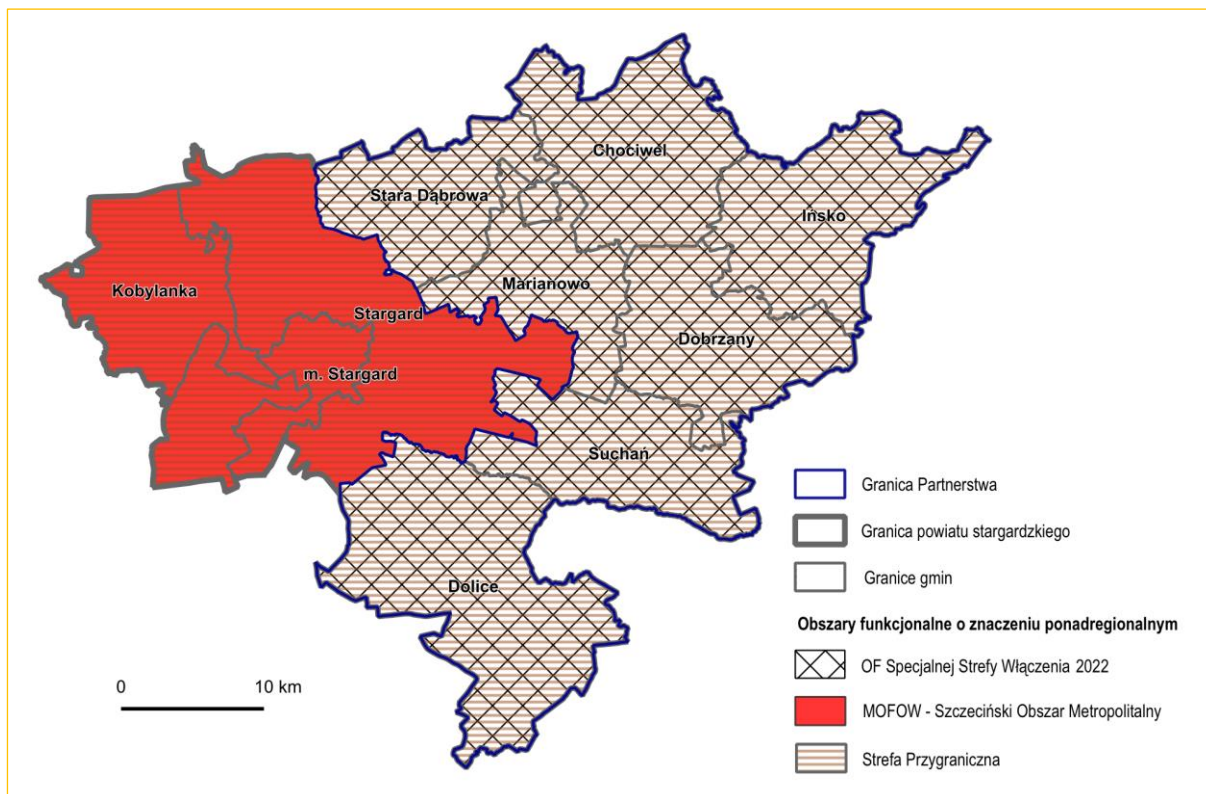
W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr VIII/100/19 z dnia 28 czerwca 2019 r.) wskazano, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ).

PZPWZ 2030, wraz z okresowym monitoringiem i aktualizacją obszaru Specjalnej Strefy Włączenia, na obszarze gmin powiatu stargardzkiego wskazuje trzy typy obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym:

1. **Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM)** obejmuje gminy poza obszarem Partnerstwa: **miasto Stargard** oraz **gminy Kobylanka i Stargard**;
2. **Obszar Specjalnej Strefy Włączenia 2022** – obejmuje gminy Partnerstwa: **Dobrzany, Dolice, Chociwiel, Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa, Suchań**;
3. **Obszar Strefy Przygranicznej** – obejmuje wszystkie gminy powiatu.

Przynależność gmin do wymienionych obszarów została pokazana na ryc. nr 13.

Ryc. 13. OSI - obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWZ i SSW 2022, styczeń 2023 r.

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 ustalono, że polityka terytorialna w stosunku do obszarów strategicznej interwencji województwa zachodniopomorskiego będzie adresowana do: obszaru funkcjonalnego znaczeniu ponadregionalnym - **miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego - Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM)**, obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym oraz obszaru problemowego o szczególnej w skali województwa kumulacji niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych – **Obszar Specjalnej Strefy Włączenia**. Ustalenie powyższe wyłącza z listy OSI regionalnych jeden z wymienionych powyżej obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym tj. Obszar Strefy Przygranicznej.

Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM) obejmuje część gmin powiatu, lecz ani SOM, ani wyznaczona w PZPWZ strefa jego oddziaływania nie obejmują gmin Partnerstwa, natomiast wszystkie gminy Partnerstwa leżą w **Obszarze Specjalnej Strefy Włączenia** zaktualizowanym na rok 2022.

4.3.1. OSI – Obszar Specjalnej Strefy Włączenia 2022

Zapisy PZPWZ wskazują, że podstawowym czynnikiem definiującym delimitację Specjalnej Strefy Włączenia jest występowanie obszarów kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Wśród wyzwań z jakimi muszą się zmagać gminy położone w obszarze Specjalnej Strefy Włączenia są m.in. depopulacja, znaczny odsetek zdegradowanych małych miast w przeszłości obsługujących obszary wiejskie (PGR-y), oddalenie od ośrodka wojewódzkiego. Zaktualizowany dokument „Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych”, Szczecin 2022 r., przyjęty przez ZWZ uchwałą Nr 1915/22 z dnia 12 grudnia 2022 r., stwierdza, że ukierunkowanie wsparcia z regionalnego programu na lata 2021-2027 na realizację Programu Interwencyjnego dla Specjalnej Strefy Włączenia skupiać się będzie na realizacji następujących celów:

- Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców SSW,
- Rozwój potencjału gospodarczego SSW,
- Polepszenie dostępności do usług publicznych i wzmocnienie działań dot. neutralności klimatycznej SSW.

Zakłada się realizację przedsięwzięć obejmujących m.in.:

- instrument pozwalający na pozyskanie przez przedsiębiorstwa oraz miasta średnie wiedzy i umiejętności z zakresu projektowania instrumentów na rzecz zwiększenia konkurencyjności MSP (wsparcie doradcze), a następnie

- wdrożenie stosownych instrumentów; przygotowanie nowoczesnej i przystępnej cenowo infrastruktury biznesowej z przeznaczeniem na wynajem dla MSP; wsparcie na rzecz MSP działających w branży turystycznej (pomoc w dostosowaniu do zmienionych warunków prowadzenia i odbudowie działalności po pandemii COVID-19); kompleksowy pakiet działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości (wsparcie JST w celu stymulowania lokalnej przedsiębiorczości oraz bezpośrednio wsparcie przedsiębiorstw),
- przebudowę istniejących systemów ciepłowniczych i wymianę lub modernizację źródła ciepła oraz budowę nowych odcinków sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami ciepłowniczymi,
  - działania na rzecz odporności miast na zagrożenia związane ze zmianami klimatu, w tym udostępnianie zachowującej funkcje przyrodnicze wysokiej jakości przestrzeni publicznej (zielone miejsca trzecie),
  - wsparcie zrównoważonej mobilności miejskiej w miejskich obszarach funkcjonalnych, budowę i przebudowę dróg wojewódzkich, w tym budowę obwodnic; wsparcie autobusowych przewozów subregionalnych,
  - powstawanie/ adaptację infrastruktury na rzecz centrów usług biznesowych,
  - powstawanie atrakcyjnych „miejsc trzecich” (poza domem i pracą), pozwalających na kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, komunikacji, kreatywności, powstawaniu oddolnych inicjatyw, integracji społecznej,
  - inwestycje infrastrukturalne o kluczowym znaczeniu dla jakości życia mieszkańców, wynikające ze strategii rozwoju lokalnego oraz strategii rozwoju ponadlokalnego, tworzonych z udziałem mieszkańców: inwestycje w obiekty/ miejsca tworzące szlaki tematyczne (obiekty/ miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych).

Wskazany w PZPWZ cel i kierunki działań odnoszące się do Specjalnej Strefy Włączenia to:

- Cel XIII. *Przeciwdziałanie marginalizacji i wsparcie rozwoju w obszarze funkcjonalnym Specjalnej Strefy Włączenia*
  - Kierunek 1. Aktywizacja gospodarcza obszaru w oparciu o wykorzystanie endogenicznych potencjałów;
  - Kierunek 2. Poprawa dostępności do Szczecina oraz regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu;
  - Kierunek 3. Poprawa dostępności do podstawowych usług w zakresie edukacji i zdrowia.

Wskazane, odnoszące się do Specjalnej Strefy Włączenia, działania w zakresie powyższych kierunków, dotyczące gmin Partnerstwa, zostały zestawione poniżej.

Tabela 6. OSI – Obszar Specjalnej Strefy Włączenia – działania dotyczące gmin Partnerstwa wskazane w PZPWZ

KIERUNKI DZIAŁAŃ	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
<p>Kierunek 1. Aktywizacja gospodarcza obszaru w oparciu o wykorzystanie endogenicznych potencjałów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Program dla małych (Chociwel, Dobrzany, Ińsko, Suchań) i średnich miast Specjalnej Strefy Włączenia: <ol style="list-style-type: none"> a) rozwijanie powiązań funkcjonalnych miast małych i średnich z głównymi ośrodkami wzrostu, zwłaszcza w zakresie innowacyjności, edukacji i nauki, b) wspieranie mieszkalnictwa społecznego i komunalnego c) wspieranie innowacyjnej gospodarki (biznes oparty o popyt pozalokalny, e-biznes), d) rozwój usług publicznych, w celu wsparcia funkcji miejskich i poprawy obsługi ludności, e) utrzymanie i zwiększenie atrakcyjności tradycyjnej struktury miast poprzez uspokojenie ruchu w ich obszarach centralnych, przy zapewnieniu optymalnych warunków dostępu. 2. Rewitalizacja obszarów popegeerowskich – obszary wiejskie SSW. 3. Uporządkowanie i przygotowanie terenów powojсковych, przemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich, w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych – obszary wiejskie SSW. 4. Wsparcie programów związanych z produkcją żywności na potrzeby lokalnego rynku konsumentów – obszary wiejskie SSW. 5. Rozwój turystyki w oparciu o pojezierza oraz zasoby dziedzictwa kulturowego – obszary SSW. 6. Rozwój dziedzin biogospodarki w oparciu o OZE – obszary SSW. 7. Wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy, w tym telepracy – obszary SSW. 8. Zwiększenie dostępności cyfrowej – obszary SSW.
<p>Kierunek 2. Poprawa dostępności do Szczecina oraz regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa powiązań komunikacyjnych SSW ze Szczecinem, Koszalinem i innymi większymi ośrodkami, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a) budowa drogi S10 od A6 (Szczecin)- granica województwa (kierunek Piła) – m.in. gminy: Kobylanka, Stargard (m, w), Suchań, b) modernizacja drogi krajowej nr 20 – m.in. gminy: Stargard (m, w), Marianowo, Chociwel, c) przebudowa drogi wojewódzkiej nr 142 na odcinku Szczecin-Krzywnica (gm. Stara Dąbrowa) – m.in. gminy: Stargard, Stara Dąbrowa, d) budowa drogi rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 151 Ińsko - Storkówko (gm. Stara Dąbrowa) – m.in. gminy Ińsko, Dobrzany, Marianowo, Stara Dąbrowa. 2. Poprawa powiązań komunikacyjnych SSW z regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami – obszary SSW.

KIERUNKI DZIAŁAŃ	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
	3. Realizacja tras rowerowych zgodnie z Koncepcją sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego, m.in.: Trasa Pojezierzy Zachodnich - gminy Ińsko, Dobrzany, Suchań.
Kierunek 3. Poprawa dostępności do podstawowych usług w zakresie edukacji i zdrowia	1. Programy zapewniania i zwiększania dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – obszary SSW. 2. Dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb ludności wynikających ze zmiany struktury wieku (wzrost liczby osób w podeszłym wieku) – obszary SSW , w tym: <ul style="list-style-type: none"> a) lokowanie DPS, domów opieki, domów seniora na obszarach wiejskich, b) finansowanie pozainstytucjonalnej opieki nad osobami starszymi.

Źródło: wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

5. Projekty

5.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów

Na całość procesu identyfikacji i wyboru projektów w Partnerstwie JST Powiatu Stargardzkiego składało się kilka etapów, do udziału w których, zaangażowani zostali członkowie Rady Partnerstwa, Grupy Roboczej, ale także interesariusze strategii oraz przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych, zidentyfikowani już w początkowej fazie procesu.

W procesie tym wyszczególnić należy przede wszystkim:

1. **Zidentyfikowanie istniejących potrzeb i potencjałów** rozwojowych z wykorzystaniem włączenia społecznego i partycypacji społecznej. Badania prowadzone za pośrednictwem narzędzi ankietowych pozwoliły w szerokim stopniu poznać ocenę i opinię mieszkańców Partnerstwa na temat miejsca, w którym żyją. Głos mieszkańców został uwzględniony w konstruowaniu kluczowych problemów z jakimi zmagają się Partnerstwo, ale także najważniejszych potrzeb (najpilniejszych inwestycji) oraz strategicznych dla rozwoju partnerstwa zasobów i produktów. Informacje te pozwoliły stworzyć fundament dla dalszych prac strategicznych, czyli diagnozę obszaru Partnerstwa.
2. **Warsztaty tematyczne i spotkania** z udziałem interesariuszy pozwoliły pogłębić wykonane już prace diagnostyczne i w szerszym stopniu poprowadzić prace ukierunkowane projektowo. Zorganizowany szereg spotkań tematycznych oraz dyskusji z udziałem interesariuszy ułatwiły wszystkim zainteresowanym udział we wstępnym naborze projektów, w którym każdy mógł wziąć udział i zgłosić pomysły na projekty zintegrowane realizowane na obszarze partnerstwa. Warsztaty tematyczne poświęcone zostały m.in. rolnictwu, instytucjonalizacji, transformacji energetycznej czy usługom społecznym.
3. Opracowanie **listy projektów zintegrowanych** odbywało się przy pełnym zaangażowaniu Rady Partnerstwa oraz Grupy Roboczej, które uzupełniały, analizowały i ostatecznie dokonywały wyboru projektów uwzględnionych na liście.

Opis zaangażowania interesariuszy oraz przeprowadzenia partycypacji społecznej opisany został szerzej w rozdziale siódmym.

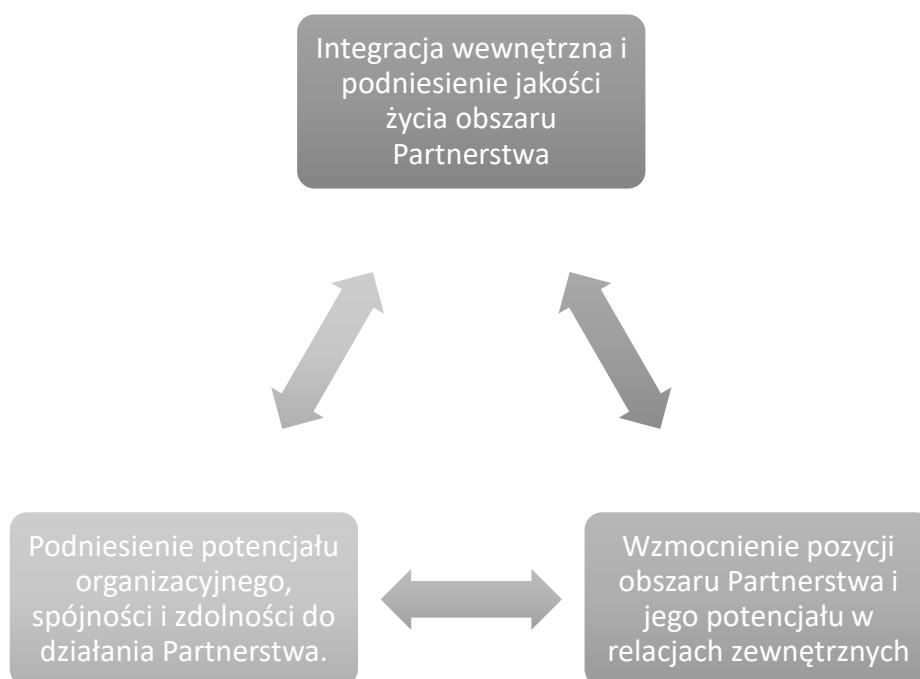
PODEJŚCIE ZINTEGROWANE W PROCESIE STRATEGICZNYM

Dla zapewnienia zintegrowanego podejścia w procesie strategicznym przyjęto zasadę planowania działań uwzględniającą przede wszystkim istniejące uwarunkowania funkcjonalne, a nie sektorowe (silosowe).

Zintegrowane podejście pozwoli osiągnąć Partnerstwu JST Powiatu Stargardzkiego zakładane efekty w wymiarze terytorialnym, konstruując polityki horyzontalne na poziomie lokalnym i regionalnym ponad ograniczeniami wynikającymi wprost z podziałów administracyjnych.

Podejście zintegrowane w procesie strategicznym prowadzonym w partnerstwie przejawia się przede wszystkim w:

- ▶ konstrukcji celów strategicznych, których wzajemne powiązanie wpływa bezpośrednio na efekty i rezultaty procesu rozwojowego wszystkich zdefiniowanych sfer

- ▶ identyfikacji projektów zintegrowanych, które zgodnie z przyjętym podejściem są jednoznacznie nastawione na realizację celów strategicznych, mają wpływ na rozwój więcej niż jednej gminy partnerstwa, są realizowane

w ramach wiązki powiązanych ze sobą projektów, zostały przygotowane wspólnie przez samorzady partnerstwa i zostały wcześniej zaakceptowane przez większość partnerów.

- ▶ komplementarności i synergii nie tylko na poziomie pojedynczych projektów, ale także na poziomie wiązek projektowych, co przedstawiono w dalszej części strategii.
- ▶ skuteczności niniejszej strategii terytorialnej, która zależeć będzie od dobrze funkcjonującego, zintegrowanego systemu zarządzania strategicznego. To nie tylko zwiększy możliwości instytucjonalne Partnerstwa, ale przełoży się bezpośrednio na łączenie planowanych projektów ze sfery społecznej, gospodarczej czy środowiskowo-przestrzennej w różnych układach terytorialnych. Proces ten zakłada przede wszystkim zaangażowanie Biura IIT oraz aktywną rolę lidera porozumienia.

Tabela 7. Tabela integracji celów strategicznych strategii.

CELE STRATEGICZNE	Cel koresponduje z wymiarami			
	Spolecznym	Gospodarczym	Środowiskowo-przestrzennym	Instytucjonalnym
CEL STRATEGICZNY 1: Integracja wewnętrzna i podniesienie jakości życia obszaru Partnerstwa	✓	✓	✓	✓
CEL STRATEGICZNY 2: Wzmocnienie pozycji obszaru Partnerstwa i jego potencjału w relacjach zewnętrznych	✓	✓	✓	✓
CEL STRATEGICZNY 3: Podniesienie potencjału organizacyjnego, spójności i zdolności do działania Partnerstwa.	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne.

5.2. Lista projektów

W niniejszej strategii przez projekt rozumieć należy całość aplikacyjną – pojedyncze przedsięwzięcie, które będzie przedmiotem jednego wniosku o dofinansowanie.

Takie podejście zgodne jest z brzmieniem art. 2 p. 22 Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawy wdrożeniowej), który brzmi: [projekt to:] „przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte finansowaniem UE

jednego z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności albo Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji”.

Ponadto, zgodnie z „Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021-2027” projekt zintegrowany w ramach instrumentu ZIT powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

- ▶ być projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027,
- ▶ deklarować wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Tabela 8. Lista projektów **priorytetowych możliwych do sfinansowania ze środków Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.**

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIEŁONEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR)						
1	Zmiana sposobu ogrzewania w Zespole Szkół W Starej Dąbrowie (obiekt Parlino i obiekty w Starej Dąbrowie) – montaż pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej	Gmina Stara Dąbrowa	2 199 000,00 zł	1 869 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	styczeń 2024 – listopad 2025
2	Termomodernizacja Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej w Rzeplinie	Gmina Dolice	2 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	wrzesień 2024- listopad 2026
3	Termomodernizacja Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej w Dolicach	Gmina Dolice	2 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	wrzesień 2024- listopad 2026
4	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w miejscowości Chociwel: montaż pomp ciepła i instalacji	Gmina Chociwel	1 380 397,06 zł	1 173 337,50 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	styczeń 2024 listopad 2025

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
	fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.					
5	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Dobrzanych - II etap.	Gmina Dobrzany	1 965 976,85 zł	1 671 080,32 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	wrzesień 2024 - listopad 2026
6	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Ińsku.	Gmina Ińsko	2 578 721,00 zł	2 242 366,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	lipiec 2024 - marzec 2027
7	Zakup i instalacja źródeł OZE na potrzeby budynków użyteczności publicznej (oczyszczalni i hydroforni).	Gmina Suchań	542 142,94 zł	460 821,50 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
8	Zmiana sposobu ogrzewania remizy OSP w Ińsku	Gmina Ińsko	250 000,00 zł	212 500,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	lipiec 2024 - lipiec 2027

PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO

CEL SZCZEGÓŁOWY RSO2.4. WSPIERANIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU I ZAPOBIEGANIA RYZYKU ZWIĄZANEMU Z KLĘSKAMI ŻYWIOŁOWYMI I KATASTROFAMI, ODPORNOŚCI, Z UWZGLĘDNIENIEM PODEJŚCIA EKOSYSTEMOWEGO (EFRR)

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
9	Wymiana oświetlenie ulicznego na terenie miejscowości Granica i Gronówko	Gmina Ińsko	100 000,00 zł	85 000,00 zł	I.1., I.2., III.3., III.4., III.6.	lipiec 2024 - lipiec 2027
10	Wymiana oświetlenie ulicznego na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel	500 000,00 zł	425 000,00 zł	I.1., I.2., III.3., III.4., III.6.	lipiec 2024- lipiec2027
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+)						
11	Doradztwo zawodowe dla uczniów ze szkół podstawowych na terenie Gminy Dolice	Gmina Dolice	600 000,00 zł	510 000,00 zł	I.2., I.6.	wrzesień 2024- grudzień 2026
12	System edukacji i rozwoju piłkarskiego mieszkańców obszarów wiejskich powiatu stargardzkiego	Gmina Ińsko	1 000 000,00 zł	608 728,00 zł	I.2., I.6.	styczeń 2024 - grudzień 2027

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY: ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ (EFS+).						
13	Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Marianowie. Zaadaptowanie pomieszczeń na potrzeby utworzonego CUS i funkcjonowanie w pierwszym roku.	Gmina Marianowo	642 850,00 zł	559 000,00 zł	I.1., I.2., I.4., IV.7	2025 - 2027
14	Prowadzenie klubów seniora na terenie Gminy Stara Dąbrowa.	Gmina Stara Dąbrowa	401 000,00 zł	340 850,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	styczeń 2024 grudzień 2026
15	Prowadzenie świetlic środowiskowych na terenie Gminy Stara Dąbrowa.	Gmina Stara Dąbrowa	402 000,00 zł	341 420,99 zł	I.1., I.2., I.4	styczeń 2024 - grudzień 2026
16	Aktywny Senior Gminy Dolice	Gmina Dolice	600 000,00 zł	510 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	wrzesień 2024- grudzień 2026

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
17	Wsparcie usług senioralnych na terenie Gminy Suchań	Gmina Suchań	7 924 832,07 zł	786 107,26 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	lipiec 2024 - lipiec 2027
18	Prowadzenie TPD i świetlic środowiskowych na terenie Gminy Chociwel oraz aktywności zawodowej w szkole średniej poprzez tworzenie kursów, szkoleń i warsztatów	Gmina Chociwel	195 500,00 zł	170 000,00 zł	I.1., I.2., I.4	
19	Prowadzenie klubów seniora na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel	195 500,00 zł	170 000,00 zł	I.1., I.2., I.4	styczeń 2024- grudzień 2026
20	Prowadzenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Dobrzany	Gmina Dobrzany	1 035 112,58 zł	879 845,69 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	styczeń 2024 - grudzień 2029
PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO CEL SZCZEGÓŁOWY RSO5.2. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR)						
21	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Marianowo - Trąbki	Gmina Marianowo	2 200 000,00 zł	1 870 000,00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	2024-2026

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
22	Budowa ścieżki szutrowej łączącej miasto z plażą miejską	Gmina Ińsko			I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	
23	Ścieżka rowerowa od Miasta Stargard do Kicka Letnisko.	Gmina Stara Dąbrowa	1 150 000,00 zł	977 500,0000 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	styczeń 2025 grudzień 2026
24	Zagospodarowanie terenu rekreacyjno - wypoczynkowego nad jeziorem Gardzko	Gmina Dolice	2 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	I.1., I.3., II.2., III.1., III.2.	styczeń 2025- grudzień 2027
25	Promocja walorów turystycznych Gminy Dolice wraz z utworzeniem Centrum Informacji Turystycznej	Gmina Dolice	400 000,00 zł	340 000,00 zł	I.1., I.3., II.2., III.1., III.2.	maj 2024- grudzień 2025
26	Lato z kulturą - cykl imprez plenerowych w Dolicach	Gmina Dolice	433 765,00 zł	368 700,25 zł	I.1., I.3., I.4., I.7., II.2.	kwiecień 2024- grudzień 2025
27	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Suchanówko - Nosowo	Gmina Suchań	3 316 639,16 zł	2 819 143,29 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	lipiec 2024 - lipiec 2027
28	Budowa ścieżki rowerowej od miejscowości Lublino -Kamienny Most do miejscowości Chociwel	Gmina Chociwel	2 200 000,00 zł	1 870 000,00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	styczeń 2025- grudzień 2027

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
29	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Dobrzany - Kozy	Gmina Dobrzany	2 352 941,18 zł	2 000 000,00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	czerwiec 2024 - listopad 2026
30	Lato z Sydonią - cykl imprez plenerowych w gminie Marianowie	Gmina Marianowo	200 000,00 zł	170 000,00 zł	I.1., I.3., I.4., I.7., II.2.	2024-2025

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Lista projektów uzupełniających możliwych do sfinansowania ze środków Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR)						
1	Zakup i instalacja źródeł OZE na obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	696 000,00 zł	591 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
2	Zakup i instalacja źródeł OZE na obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy Chociwel	Gmina Chociwel			I.2., III.3., III.4., III.6.	
3	Termomodernizacja budynku nr 1 w Starej Dąbrowie	Gmina Stara Dąbrowa	500 000,00 zł	425 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
4	Termomodernizacja i remont budynku Ośrodka Zdrowia w miejscowości Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	1 000 000,00 zł	850 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
5	Termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	2 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
6	Termomodernizacja budynku Stacji Pogotowia Ratunkowego w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	1 500 000,00 zł	1 275 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
7	Wymiana źródła ciepła wraz z montażem paneli fotowoltaicznych w świetlicy wiejskiej w miejscowości Szadzko w Gminie Dobrzany	Gmina Dobrzany	350 000,00 zł	297 500,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	maj 2025 - październik 2025
8	Zakup i instalacja źródeł OZE na potrzeby obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Dobrzany	Gmina Dobrzany	3,000,000.00 zł	2,550,000.00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2024
9	Poprawa efektywności energetycznej świetlic wiejskich w Gminie Dobrzany	Gmina Dobrzany	3 000 000,00 zł	2 550 000,00 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
10	Zakup i instalacja źródeł OZE na obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel			I.2., III.3., III.4., III.6.	
11	Zakup i instalacja źródeł OZE na potrzeby obiektów użyteczności publicznej (oczyszczalni i hydroforni)	Gmina Suchań	542 142,94 zł	460 821,50 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
12	Zmiana sposobu ogrzewania w SP w Suchaniu -montaż pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej	Gmina Suchań	3 316 639,16 zł	2 819 143,29 zł	I.2., III.3., III.4., III.6.	marzec 2025 - listopad 2025
PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIEŁONEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY RSO2.4. WSPIERANIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU I ZAPOBIEGANIA RYZYKU ZWIĄZANEMU Z KLĘSKAMI ŻYWIOŁOWYMI I KATASTROFAMI, ODPORNOŚCI, Z UWZGLĘDNIENIEM PODEJŚCIA EKOSYSTEMOWEGO (EFRR)						
-	-	-	-	-	-	-
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+)						
13	Doradztwo zawodowe dla uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	803 000,00 zł	682 550,00 zł	I.2., I.6.	

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
14	Doradztwo zawodowe dla uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel			1.2., 1.6.	
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY: ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ (EFS+).						
-	-	-	-	-	-	-
PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO						
CEL SZCZEGÓŁOWY RSO5.2. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR)						
15	Modernizacja i rozbudowa Centrum Kultury i Rekreacji -II etap	Gmina Stara Dąbrowa	1 150 000,00 zł	977 500,00 zł	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.7	wrzesień2024- grudzień 2025

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ PROJEKTU (WP)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (WD)	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
16	Organizacja cyklicznej imprezy - Lato z Sydonią	Gmina Marianowo	200 000,00 zł	170 000,00 zł	I.1., I.3., I.4., I.7., II.2.	
17	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel	2 000 000,00 zł	1500,000.00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	maj 2024 - grudzień 2029
18	Kalendarz imprez cyklicznych Gminy Dobrzany	Gmina Dobrzany	1 000 000,00 zł	850 000,00 zł	I.1., I.3., I.4., I.7., II.2.	maj 2024 - grudzień 2029
19	Budowa ścieżki rowerowej łączącej sieć ścieżek rowerowych województwa zachodniopomorskiego z Izbą Pamięci Kolei Wąskotorowych w Ińsku	Gmina Ińsko	800 000,00 zł	680 000,00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	styczeń 2025 - listopad 2025
20	Budowa ścieżki szutrowej łączącej miasto Ińsko z plażą miejską.	Gmina Ińsko	2 200 000,00 zł	1 870 000,00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	marzec 2025 - listopad 2027

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10. Lista projektów możliwych do sfinansowania ze środków funduszy krajowych i zewnętrznych.

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
USŁUGI PUBLICZNE I SPOŁECZNE					
1	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Tolcz.	Gmina Stara Dąbrowa	1 000 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4.	maj 2025 październik 2028
2	Monitoring terenu gminy Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	1 000 000,00 zł	I.1., I.2.	maj 2025 październik 2028
3	Budowa PSZOK w miejscowości Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	600 000,00 zł	I.2., IV.7.	maj 2025 październik 2028
4	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w miejscowości Kicko	Gmina Stara Dąbrowa	100 000,00 zł	I.2.	maj 2025 październik 2028
5	Przebudowa świetlic wiejskich w Gminie Dobrzany	Gmina Dobrzany	600 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4.	maj 2025 październik 2028
6	Doposażenie budynku przychodni w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	150 000,00 zł	I.2.	maj 2025 październik 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
7	Utworzenie w Ińsku Centrum Usług Społecznych.	Gmina Ińsko	5 500 000,00 zł	I.1., I.2., I.4., IV.7	czerwiec 2024 - lipiec 2028
8	Aktywni seniorzy	Gmina Ińsko	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	czerwiec 2024 - lipiec 2028
9	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Chlebówko	Gmina Stara Dąbrowa	1 500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4.	maj 2025 - październik 2028
10	Aktywny Senior Gminy Dolice	Gmina Dolice	340 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024-2026
11	Promocja walorów turystycznych Gminy Dolice wraz z utworzeniem Centrum Informacji Turystycznej	Gmina Dolice	212 500,00 zł	I.1., I.3., II.2., III.1., III.2.	2024 - 2025
12	Utworzenie CUS w Ińsku	Gmina Ińsko	4 200 000,00 zł	I.1., I.2., I.4., IV.7	2024 - 2027
13	Budowa świetlicy wiejskiej w Storkowie	Gmina Ińsko	2 500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4.	2024 - 2027
14	Aktywni seniorzy w gminie Ińsko	Gmina Ińsko	300 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024 - 2027

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
15	Budowa PSZOK w Ińsku	Gmina Ińsko	3 500 000,00 zł	I.2., IV.7.	2024 - 2027
EDUKACJA					
16	Zakup wyposażenia do szkoły w Starej Dąbrowie	Gmina Stara Dąbrowa	300 000,00 zł	I.2., I.6..	maj 2025 październik 2028
17	Zakup wyposażenia do szkoły w Chlebówko	Gmina Stara Dąbrowa	300 000,00 zł	I.2., I.6..	maj 2025 październik 2028
18	Rozbudowa szkoły w Parlinie o halę sportowa	Gmina Stara Dąbrowa	3 000 000,00 zł	I.2., I.6., IV.7.	maj 2025 październik 2028
19	Przebudowa pomieszczeń budynku Zespołu Szkół Publicznych w celu utworzenia żłobka	Gmina Dobrzany	600 000,00 zł	I.2., I.6..	maj 2025 październik 2028
20	Wymiana ogrodzenia wokół budynków Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	300 000,00 zł	I.2., I.6., III.2	maj 2025 październik 2028
21	Przebudowa ciągów komunikacyjnych wokół budynków Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	300 000,00 zł	I.2., I.6., III.2	maj 2025 październik 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
22	Remont kuchni i stołówki w Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanych	Gmina Dobrzany	450 000,00 zł	I.2., I.6..	maj 2025 październik 2028
23	Doradztwo zawodowe dla uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Dolice	Gmina Dolice	340 000,00 zł	I.2., I.6.	2024-2026
OFERTA CZASU WOLNEGO, SPORTU I REKREACJI					
24	Zakup i montaż placów zabaw na terenie gminy Stara Dąbrowa (13 sołectw)	Gmina Stara Dąbrowa	1 500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	maj 2025 październik 2028
25	Remont boiska wraz z budową szatni i trybun w miejscowości Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	2 000 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	maj 2025 październik 2028
26	Zakup i montaż placu zabaw w szkole w Chlebówku	Gmina Stara Dąbrowa	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	maj 2025 październik 2028
27	Zakup i montaż placu zabaw w szkole w Parlinie	Gmina Stara Dąbrowa	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	maj 2025 październik 2028
28	Modernizacja infrastruktury sportowej w miejscowości Kicko	Gmina Stara Dąbrowa	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	maj 2025 październik 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
29	Adaptacja pomieszczeń hali sportowej do użytkowania i stworzenia siłowni, klubu fitness.	Gmina Chociwel		I.1., I.2., I.3., I.4	
30	Przebudowa Stadionu Miejskiego w Dobrzanych	Gmina Dobrzany	900 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	maj 2025 październik 2028
31	Budowa ścieżki szutrowej łączącej wieżę widokową z plażą w Ińsku	Gmina Ińsko	1 000 000,00 zł	I.1., II.2., IV.3., IV.5., IV.7	czerwiec 2024 - lipiec 2028
32	Zagospodarowanie terenu plaży miejskiej w Ińsku.	Gmina Ińsko	6 000 000,00 zł	I.1., I.3., II.2., III.1., III.2.	czerwiec 2024 - lipiec 2028
33	Adaptacja pomieszczeń Hali widowiskowo - sportowej na obiekty kulturalno - środowiskowych.	Gmina Chociwel	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	
34	Modernizacja infrastruktury sportowej na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	
35	Zagospodarowanie terenu rekreacyjno-wypoczynkowego nad jeziorem Gardzko	Gmina Dolice	2 040 000,00 zł	I.1., I.3., II.2., III.1., III.2.	2025-2027

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
36	Budowa skateparku w Ińsku	Gmina Ińsko	850 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024 - 2027
37	Budowa nowego kina	Gmina Ińsko	7 800 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024 - 2027
38	Doposażenie Ińskiego Centrum Kultury	Gmina Ińsko	350 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024 - 2027
39	Ińskie Lato Filmowe	Gmina Ińsko	400 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024 - 2027
40	Rewitalizacja plaży miejskiej w Ińsku	Gmina Ińsko	4 500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1	2024 - 2027
41	Rewitalizacja nabrzeża w ciągu ulicy Przybrzeżnej	Gmina Ińsko	8 000 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1	2024 - 2027
42	Budowa pełnowymiarowej hali sportowej w Ińsku	Gmina Ińsko	6 000 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4	2024 - 2027
43	Lato z kulturą - cykl imprez plenerowych w Dolicach	Gmina Dolice	544 000,00 zł	I.1., I.3., I.4., I.7., II.2.	2024-2025

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA					
44	Rozbudowa oświetlenia na odcinku Stara Dąbrowa - Kicko	Gmina Stara Dąbrowa	100 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
45	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia na terenie gminy Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	500 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
46	Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Stara Dąbrowa	1 000 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
47	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia na terenie Gminy Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	500 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
48	Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Chociwel		I.1., III.3., III.4., III.6	
49	Wymiana oświetlenia halogenowego na LED na terenie kompleksu boisk sportowych ORLIK 2012	Gmina Dobrzany	60 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
50	Wymiana źródeł ciepła w świetlicach wiejskich w Gminie Dobrzany	Gmina Dobrzany	600 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
51	Termomodernizacja z wymianą dachu budynku biurowego na terenie oczyszczalni ścieków w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	600 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
52	Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Chociwel	100 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	
53	Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Rzeplinie	Gmina Dolice	2 040 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	2024-2026
54	Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Dolicach	Gmina Dolice	2 040 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	2024-2026
55	Remont kapitalny budynku Urzędu Gminy i Miasta w Ińsku	Gmina Ińsko	5 000 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	2024 - 2027
56	Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 1 megawat	Gmina Ińsko	4 000 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	2024 - 2027

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
57	Budowa mikro biogazowni o mocy 200 kilowat	Gmina Ińsko	2 000 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	2024 - 2027
58	Budowa z przebudową Urzędu Miejskiego w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	2 100 000,00 zł	I.1., III.3., III.4., III.6	maj 2025 październik 2028
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH					
59	Rewitalizacja parku przy boisku w miejscowości Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	1 000 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028
60	Rewitalizacja parku w miejscowości Storkówko	Gmina Stara Dąbrowa	500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028
61	Zagospodarowanie terenu parku w miejscowości Parlino	Gmina Stara Dąbrowa	500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028
62	Rewitalizacja zagospodarowanie parku w miejscowości Nowa Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	100 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028
63	Zagospodarowanie terenu parku w miejscowości Chlebówko	Gmina Stara Dąbrowa	200 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
64	Zagospodarowanie i rewitalizacja parku naturalistycznego w miejscowości Chlebowo	Gmina Stara Dąbrowa	500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028
65	Zagospodarowanie terenu po byłym PKS w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	300 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	maj 2025 październik 2028
66	Renowacja zabytkowego muru obronnego w Ińsku	Gmina Ińsko	1 500 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	2024 - 2027
67	Rewitalizacja zabytkowego parku w miejscowości Linówko	Gmina Ińsko	3 000 000,00 zł	I.1., I.2., I.3., I.4., II.2., III.1., III.2.	2024 - 2027
INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA					
68	Budowa z przebudową oczyszczalni ścieków w Dobrzanach	Gmina Dobrzany	18 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 październik 2028
69	Budowa przepompowni i rurociągu tłocznego ścieków oczyszczonych z miejskiej oczyszczalni ścieków w Dobrzanach do rzeki Pęczynki	Gmina Dobrzany	1 500 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 październik 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
70	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Kozach, Szadzku, Ognicy, Białej i Lutkowie	Gmina Dobrzany	1 500 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 październik 2028
71	Przebudowa wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w miejscowości Stara dąbrowa - etap I	Gmina Stara Dąbrowa	6 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 październik 2028
72	Budowa kanalizacji wraz oczyszczalnią w miejscowości Parlino	Gmina Stara Dąbrowa	15 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 październik 2028
73	Budowa kanalizacji wraz z oczyszczalnią w miejscowości Chlebówko	Gmina Stara Dąbrowa	15 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 październik 2028
74	Budowa wodociągu Stara Dąbrowa- Kicko	Gmina Stara Dąbrowa	5 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 października 2028
75	Przebudowa wodociągu w miejscowości Nowa Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	1 500 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	maj 2025 października 2028

LP.	TYTUŁ PROJEKTU	WNIOSKODAWCA	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA	KIERUNEK DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI
76	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz kontenerowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Brudzewice, Nosowo i Tarnowo	Gmina Suchań		I.1., I.2., III.1., III.3.	
77	Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowości Suchań	Gmina Suchań		I.1., I.2., III.1., III.3.	
78	Rozbudowa sieci wodociągowej - kanalizacyjnej na terenie Gminy Chociwel	Gmina Chociwel	200 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	
79	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody na terenie Gminy Ińsko	Gmina Ińsko	3 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	2024 - 2027
80	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Ińsku wraz z infrastrukturą towarzyszącą i wyposażeniem	Gmina Ińsko	15 000 000,00 zł	I.1., I.2., III.1., III.3.	2024 - 2027

Źródło: opracowanie własne.

5.3. Powiązanie pomiędzy projektami – wiązki projektów

Przez wiązkę projektów rozumiemy grupę projektów powiązanych ze sobą merytorycznie lub funkcjonalnie w sposób na tyle bezpośredni i istotny, że ich planowanie, wdrażanie lub późniejsza eksploatacja wymaga skoordynowania. Zatem wiązka to grupa projektów które spełniają co najmniej jeden z trzech warunków:

- na etapie przygotowania muszą być opracowywane równolegle i w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi lub synchroniczności późniejszego wdrażania,
- na etapie realizacji wymagają wdrażania skoordynowanego z uwagi na ścisłe powiązanie merytoryczne lub funkcjonalne,
- na etapie eksploatacji wymagają skoordynowanego zarządzania.

Projekty w ramach danej wiązki wykazują się zatem wzajemną komplementarnością i synergią. Ich układ przedstawiony został poniżej.

Tabela 11. Wiązka projektów nr 1 – Plan efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych dla Partnerstwa JST Powiatu Stargradzkiego.

WIĄZKA PROJEKTÓW NR 1	
PLAN EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH DLA PARTNERSTWA JST POWIATU STAGRADZKIEGO	
Projekty realizowane w ramach wiązki nr 1 przyczynią się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza wskutek redukcji niskiej emisji. Działania z zakresu termomodernizacji, zakupu i instalacji źródeł OZE czy zmiany sposobu ogrzewania wpłyną na poprawę jakości środowiska, przyczyniając się tym samym do poprawy jakości życia i atrakcyjności obszaru.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Rzeplinie 2. Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Dolicach 3. Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Dobrzanach - II etap 4. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Ińsku Zmiana sposobu ogrzewania w Zespole szkół w Starej Dąbrowie (obiekt Parlino i obiekty w Starej Dąbrowie) – montaż pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej 5. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w miejscowości Chociwel, montaż pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej (w tym szkoła, świetlice, budynek Urzędu Gminy)	

WIĄZKA PROJEKTÓW NR 1

PLAN EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIĘPLARNIANYCH DLA PARTNERSTWA JST POWIATU STAGRADZKIEGO

6. Termomodernizacja budynku nr 1 w Starej Dąbrowie
7. Termomodernizacja i remont budynku Ośrodka Zdrowia w miejscowości Stara Dąbrowa
8. Termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Dobrzanach
9. Termomodernizacja budynku Stacji Pogotowia Ratunkowego w Dobrzanach
10. Zakup i instalacja źródeł OZE na potrzeby budynków użyteczności publicznej (oczyszczalni i hydroforni)
11. Zakup i instalacja źródeł OZE na obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy Stara Dąbrowa
12. Zakup i instalacja źródeł OZE na obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy Chociwel
13. Zakup i instalacja źródeł OZE na potrzeby obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Dobrzany
14. Zakup i instalacja źródeł OZE na obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Chociwel
15. Zakup i instalacja źródeł OZE na potrzeby obiektów użyteczności publicznej (oczyszczalni i hydroforni)
16. Wymiana źródła ciepła wraz z montażem paneli fotowoltaicznych w świetlicy wiejskiej w miejscowości Szadzko w Gminie Dobrzany
17. Poprawa efektywności energetycznej świetlic wiejskich w Gminie Dobrzany
18. Zmiana sposobu ogrzewania remizy OSP w Ińsku
19. Zmiana sposobu ogrzewania w SP w Suchaniu - montaż pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej
20. Wymiana oświetlenie ulicznego na terenie miejscowości Granica i Gronówko gm. Ińsko
21. Wymiana oświetlenie ulicznego na terenie Gminy Chociwel gm. Chociwel

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Wiązka projektów nr 2 – Plan rozwoju usług społecznych, w tym usług senioralnych.

WIĄZKA PROJEKTÓW NR 2	
PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH, W TYM USŁUG SENIORALNYCH	
<p>Projekty tworzące wiązkę nr 2 zwiększą zakres, dostępność i standard usług społecznych świadczonych w gminach z obszaru Partnerstwa. Ich oddziaływanie dotyczyć będzie wielu środowisk o różnych profilach i potrzebach, tym samym projekty posłużą zwiększeniu jakości życia mieszkańców w wielu wymiarach. Działania te będą stanowić odpowiedź na postulaty interesariuszy, a także fundament dla procesów obserwowanych i przewidywanych w przyszłości, związanych w szczególności z zachodzącymi zmianami demograficznymi oraz zwiększeniem populacji seniorów.</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Marianowie. Zaadaptowanie pomieszczeń na potrzeby utworzonego CUS i funkcjonowanie w pierwszym roku. 2. Prowadzenie klubów seniora na terenie Gminy Stara Dąbrowa. 3. Prowadzenie klubów seniora na terenie Gminy Chociwel 4. Prowadzenie świetlic środowiskowych na terenie Gminy Stara Dąbrowa. 5. Prowadzenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Dobrzany 6. Aktywny Senior Gminy Dolice 7. Wsparcie usług senioralnych na terenie Gminy Suchań 8. Prowadzenie TPD i świetlic środowiskowych na terenie Gminy Chociwel oraz aktywności zawodowej w szkole średniej poprzez tworzenie kursów , szkoleń i warsztatów	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 13. Wiązka projektów nr 3 – Plan wspierania równego dostępu do dobrej jakości edukacji.

WIĄZKA PROJEKTÓW NR 3
PLAN WSPIERANIA RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI EDUKACJI
<p>W ramach wiązki nr 3 podjęte zostaną działania podnoszące jakość i zasięg szeroko rozumianej edukacji na obszarze Partnerstwa. Dotyczą one aspektów szkolnictwa formalnego, a także rozbudowy oferty pozalekcyjnej, w takim wymiarze, w jakim szczególnie odczuwane są deficyty identyfikowane przez społeczności ośrodków peryferyjnych i zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Zwiększenie możliwości w zakresie podnoszenia indywidualnych kompetencji oraz udziału we wspólnotowym zdobywaniu wiedzy i umiejętności będzie miało fundamentalne znaczenie dla zwiększenia atrakcyjności obszaru jako miejsca życia.</p>
<ol style="list-style-type: none">
1. Doradztwo zawodowe dla uczniów ze szkół podstawowych na terenie Gminy Dolice, Stara Dąbrowa i Chociwel
2. Wdrożenie mechanizmu systemowego wsparcia dzieci i młodzieży regionu w edukacji i rozwijaniu umiejętności piłkarskich

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14. Wiązka projektów nr 4 – Plan integracji przestrzennej obszaru z wykorzystaniem infrastruktury rowerowej.

WIĄZKA PROJEKTÓW NR 4
PLAN INTEGRACJI PRZESTRZENNEJ OBSZARU Z WYKORZYSTANIEM INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ
<p>Rozwój infrastruktury rowerowej jest w skali województwa jednym najważniejszych elementów procesu budowy integralności terytorialnej i funkcjonalnej, a przy tym zwiększenia atrakcyjności turystycznej. Projekty przewidziane do realizacji w ramach wiązki nr 4 nawiązują do regionalnej sieci dróg rowerowych, stanowiąc jej cenne uzupełnienie i rozwinięcie. Ich realizacji służyć będą podnoszeniu jakości życia mieszkańców obszaru Partnerstwa, ale także pozyskaniu nowych mieszkańców i turystów.</p>
<ol style="list-style-type: none">
1. Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Marianowo - Trąbki
2. Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Suchanówko - Nosowo

3. Budowa ścieżki rowerowej od miejscowości Lublino - Kamienny Most do miejscowości Chociwel
4. Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Dobrzany - Kozy
5. Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Chociwel
6. Budowa ścieżki rowerowej łączącej sieć ścieżek rowerowych województwa zachodniopomorskiego z Izbą Pamięci Kolei Wąskotorowych w Ińsku
7. Budowa ścieżki szutrowej łączącej miasto Ińsko z plażą miejską Ścieżka rowerowa od Miasta Stargard do Kicka Letnisko
8. Budowa ścieżki szutrowej łączącej miasto z plażą miejską

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 15. Wiązka projektów nr 5 – Plan podnoszenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej obszaru Partnerstwa.

WIĄZKA PROJEKTÓW NR 5
PLAN PODNOSZENIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ OBSZARU PARTNERSTWA
<p>Na wiązkę nr 5 składają się projekty związane z podnoszeniem atrakcyjności turystycznej, jej promocją oraz zaangażowaniem lokalnych środowisk w zwiększanie potencjału obszaru Partnerstwa. Ich znaczenie polega na wielowątkowości i komplementarności, wzajemnie uzupełniając się obejmują szerokie spektrum walorów obszaru oraz aktywności lokalnego środowiska. Wobec wiejskiego i peryferyjnego charakteru obszaru Partnerstwa oraz braku dużych zakładów przemysłowych zachowanie walorów środowiskowych i kulturowych oraz rozwój turystyki są jednym z warunków utrzymania potencjału ekonomicznego i demograficznego tej części województwa.</p>
<ol style="list-style-type: none">
1. Promocja walorów turystycznych Gminy Dolice wraz z utworzeniem Centrum Informacji Turystycznej
2. Modernizacja i rozbudowa Centrum Kultury i Rekreacji - II etap
3. Zagospodarowanie terenu rekreacyjno - wypoczynkowego nad jeziorem Gardzko
4. Kalendarz imprez cyklicznych Gminy Dobrzany
5. Lato z Sydonią - cykl imprez plenerowych w gminie Marianowie
6. Lato z kulturą - cykl imprez plenerowych w Dolicach

Źródło: opracowanie własne.

5.4. Produkty i rezultaty poszczególnych projektów oraz ich wskaźniki

Każdy z projektów przeznaczonych do realizacji zostanie uszczegółowiony w karcie przedsięwzięcia – interaktywnym formularzu opracowanym przez Instytucję Zarządzającą.

Wnioskodawcy opracowujący karty przedsięwzięć zobowiązani będą dobrać dla konkretnych projektów adekwatne wskaźniki produktów i rezultatu spośród katalogu dedykowanych wskaźników określanych automatycznie w karcie przedsięwzięcia.

W związku z powyższym w strategii przedstawione zostały wskaźniki produktu i rezultatu dla osiągnięcia celów strategicznych – wskaźniki dla poszczególnych projektów znajdują się bezpośrednio w karcie przedsięwzięcia.

6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

Wsparciu wszechstronnego rozwoju obszaru Partnerstwa służy zastosowanie mechanizmu Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT), o którym mowa w art. 36. ust 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Zgodnie z jej zapisami Strategia IIT – w rozumieniu dokumentu strategicznego, o którym mowa w art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, spełniającego wymogi określone w art. 36 ww. ustawy – sformułowana została dla obszaru stanowiącego terytorium gmin: Chociwel, Dobrzany, Dolice, Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa i Suchań, tworzących Partnerstwo w zinstytucjonalizowanej formie współpracy. Strategia została opracowana w ramach umowy nr WZS-FV/08/22 z dnia 1 grudnia 2022 roku realizowanej przez Fundację Miasto z siedzibą w Poznaniu na zamówienie Województwa Zachodniopomorskiego.

6.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii

6.1.1. Forma instytucjonalizacji

Porozumienie ma na celu utworzenie Partnerstwa, określenie praw i obowiązków oraz zasad współpracy Partnerów przy opracowaniu i przyjęciu oraz wdrożeniu strategii IIT oraz w ramach perspektywy finansowej 2021-2027. Ponadto Porozumienie służy wzmocnieniu powiązań funkcjonalnych oraz zapewnienie partnerskiego modelu współpracy pomiędzy partnerami oraz aktywne współdziałanie na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, które mogą zostać wykorzystane na finansowanie strategicznych potrzeb partnerów. Partnerzy w całości pokrywają koszty związane z zarządzaniem IIT z budżetów gmin, wnosząc wkład proporcjonalny do liczby mieszkańców, liczonej wg danych GUS na rok poprzedzający zawarcie Porozumienia.

Partnerzy nie będący Liderem Porozumienia przekazują Liderowi Porozumienia środki finansowe w formie dotacji celowej na wskazany rachunek bankowy, zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Partnerstwo podpisało porozumienie w sprawie utworzenia Partnerstwa Jednostek Samorządu Terytorialnego Powiatu Stargardzkiego oraz opracowania i wdrożenia strategii terytorialnej Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT) w dniu 27 lipca 2023r.³

6.1.2. System zarządzania wdrażaniem strategii

Strony Porozumienia przekazały opracowanie i koordynację wdrożenia strategii IIT, nie obejmując realizacji poszczególnych projektów Partnerów, Liderowi Porozumienia. Lider Porozumienia reprezentuje partnerów przed osobami trzecimi, w tym instytucjami i organami administracji publicznej, w szczególności przed Instytucją Zarządzającą.

Do obowiązków Lidera Porozumienia należy opracowanie strategii IIT zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do przyjęcia lub wdrożenia strategii IIT, a także zmian strategii IIT oraz uzgadnianie ich treści z pozostałymi partnerami i innymi podmiotami. Ponadto Lider - w sposób zgodny ze stosownymi przepisami - przetwarza dane osobowe pozyskane w związku z opracowaniem Strategii oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji powierzonych zadań. Z drugiej strony członkowie Partnerstwa nie będący Liderem Partnerstwa współpracują z Radą Partnerstwa, Biurem IIT oraz innymi podmiotami, a w szczególności przekazują środki finansowe związane z realizacją powierzonych zadań.

Biuro IIT wykonuje zadania związane z zarządzaniem IIT zlecone przez Lidera, opracowuje corocznie projekt budżetu Biura zawierający prognozowane koszty zarządzania IIT i funkcjonowania Biura IIT w danym roku budżetowym. W szczególności Biuro:

- wspiera i koordynuje działania stron Porozumienia w zakresie czynności służących realizacji Strategii i rozwojowi obszaru Partnerstwa
- stanowi łącznik dla wszystkich interesariuszy Partnerstwa, w tym dla Rady, Zespołu Partnerów Społeczno – Gospodarczych oraz Grupy Roboczej
- merytoryczne i technicznie opracowuje plany działań, wydatków oraz realizacji inwestycji i projektów w powierzonym mu zakresie i przedmiocie
- podejmuje czynności na rzecz przygotowania i wdrożenia wspólnych projektów

---

³ Dzienniku Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego, poz. 5134.

- realizuje funkcje informacyjne i promocyjne, wspiera kontakt i relacje pomiędzy stronami Porozumienia, a także z podmiotami zewnętrznymi zainteresowanymi realizacją Porozumienia i wszechstronnym rozwojem obszaru Partnerstwa
- podejmuje działania w kierunku identyfikacji potencjalnych źródeł finansowani realizowanych przedsięwzięć

Koszty funkcjonowania Biura IIT mogą być współfinansowane ze środków zewnętrznych pozyskanych na ten cel przez Partnerstwo.

Ciałem wspierającym i doradczym Lidera Porozumienia jest Rada Partnerstwa. W skład Rady Partnerstwa wchodzi osoby pełniące funkcję organów wykonawczych Partnerów (w posiedzeniach Rady Partnerstwa w zastępstwie członków Rady Partnerstwa na podstawie upoważnienia mogą uczestniczyć inne osoby), a każdy członek Rady Partnerstwa posiada jeden głos. Do jej zadań należy opiniowanie projektu strategii IIT, propozycji jej zmian oraz innych dokumentów niezbędnych do opracowania i wdrożenia strategii IIT, inicjowanie zmian strategii oraz nadzór nad realizacją powierzonych zadań. Pracami Rady Partnerstwa kieruje Przewodniczący Rady Partnerstwa. Decyzje Rady Partnerstwa podejmowane są zwykłą większością głosów w obecności co najmniej 1/2 składu Rady Partnerstwa. Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady Partnerstwa może określić Regulamin Rady Partnerstwa. Posiedzenia Rady Partnerstwa odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał.

Ciałem opiniująco-doradczym Partnerstwa jest Zespół Partnerów Społeczno-Gospodarczych. W skład Zespołu Partnerów Społeczno-Gospodarczych wchodzi w szczególności przedstawiciele podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, działających na obszarze Partnerstwa. Do zadań Zespołu Doradczego Partnerów Społeczno-Gospodarczych należy udział w organizowanych spotkaniach i warsztatach związanych z zarządzaniem IIT, opiniowanie projektu Strategii oraz propozycji jej zmian i innych dokumentów, inicjowanie zmian strategii IIT. Członków Zespołu powołuje Lider Porozumienia spośród kandydatów wskazanych przez Radę Partnerstwa lub spośród osób zgłoszonych w ramach otwartego naboru zorganizowanego przez Lidera.

Bieżącą pracą nad przygotowaniem Strategii, a w dalszej kolejności jej aktualizacją oraz wdrożeniem instrumentów realizacji w wymiarze, jakiego wymaga efektywna współpraca Partnerów, wykonuje Grupa Robocza złożona z przedstawicieli stron Porozumienia.

6.1.3. Cykl aktualizacji strategii

Aktualizacja Strategii podejmowana będzie w oparciu o ocenę realizacji jej zapisów oraz odniesienie do porządku prawno – administracyjnego dotyczącego finansowania terytorialnego wymiaru polityki rozwoju w Polsce i w województwie zachodniopomorskim.

Proces aktualizacji Strategii prowadzony będzie w oparciu o zasadę partnerstwa, tzn. wprowadzane zmiany będą przedmiotem szerokich konsultacji społecznych z przedstawicielami środowisk samorządowych, gospodarczych, naukowych, zawodowych, organizacji pozarządowych oraz wszelkich interesariuszy Strategii z obszaru Partnerstwa.

Zaktualizowana Strategia będzie nadal miała charakter długookresowy i horyzontalny, co spowoduje efekt synergii działań przez przełamywanie podziałów administracyjnych i sektorowych. W dalszym ciągu cechować ją będzie wysoki poziom partycypacji społecznej jako dominujący aspekt formułowania zapisów strategicznych, wdrażanych projektów oraz uzyskiwanych efektów rozwojowych.

6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania

Proces monitorowania realizacji Strategii polega na systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach realizacji poszczególnych celów i projektów ujętych w Strategii. System monitoringu realizacji Strategii umożliwi dokonanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażanych działań dla życia społeczno-gospodarczego obszaru Partnerstwa. W ramach porządku i praktyki realizacji Strategii stanowi narzędzie zarządzania umożliwiające efektywne planowanie, alokację środków, okresową ocenę i dostosowanie podejmowanych działań zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi obszaru Partnerstwa i zdiagnozowanymi potrzebami lokalnej społeczności. Jest on realizowany na podstawie zestandaryzowanej i powtarzalnej metodyki. Koncepcja systemu monitorowania i ewaluacji zaktualizowanej Strategii zgodna jest z wnioskami i zaleceniami wynikającymi z dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego oraz regionalnego.

6.2.1. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Podstawowym celem funkcjonowania przedmiotowego systemu monitoringu jest gromadzenie i przetwarzanie informacji o stanie realizacji Strategii i procesów zachodzących na terenie obszaru Partnerstwa. Umożliwia on kontrolę postępu ich realizacji, weryfikację osiągniętych rezultatów i porównywanie ich zgodności z

przyjętymi założeniami. Ponadto analiza i interpretacja danych pozwala na ocenę stopnia realizacji Strategii oraz dostosowanie podejmowanych działań do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych i zdiagnozowanych potrzeb.

System monitoringu uwzględnia najbardziej istotne dla monitoringu i ewaluacji przesłanki:

- traktowanie spójności terytorialnej jako fundamentu działań rozwojowych
- nacisk na wielopodmiotowe zarządzanie sferą publiczną
- ukierunkowanie działań na rezultaty
- oparcie polityki rozwoju lokalnego na dowodach

Poza praktyczną użytecznością dla realizacji działań w obszarze rozwoju lokalnego wdrożony system monitoringu obejmuje również funkcje diagnostyczne w zakresie identyfikacji potrzeb interwencji, określania sytuacji obszaru Partnerstwa i dynamiki dotyczących go zmian, a także funkcje informacyjne, integracyjne, ekonomizacyjne i promocyjne. W oparciu o niego Lider i Rada Partnerstwa koordynujący współpracę wszystkich partnerów uczestniczących w realizacji Strategii mogą modyfikować i korygować działania odpowiednio do zmieniających się warunków i możliwości. Dodatkowo raporty z realizacji monitoringu stanowią narzędzie wspomagające podejmowanie trafnych decyzji dotyczących prowadzenia prorozwojowej polityki. Co szczególnie istotne, są one także narzędziem rozpowszechniania i pogłębiania wiedzy lokalnej społeczności oraz wszelkiego rodzaju interesariuszy Strategii o stanie obszaru Partnerstwa, a tym samym wzmacniają partycypację społeczną i zaangażowanie w realizację Strategii.

Monitorowanie realizacji Strategii oraz proces ewaluacji strategii odbywa się na bieżąco, a raportowanie prowadzone jest w cyklu dwuletnim. Zakres tematyczny monitoringu i ewaluacji realizacji Strategii jest określony przez jej cele i priorytety oraz wynikające z nich przedsięwzięcia. Monitoring realizacji celów strategicznych prowadzony jest w oparciu o zestaw wskaźników. Monitoring projektów bazuje na informacjach przekazywanych przez jednostki realizujące projekty.

Monitoring strategii będzie prowadzony komplementarnie na dwóch poziomach:

- pojedynczego projektu oraz pakietu projektów zgromadzonych w ramach zadań strategicznych;
- wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu.

Za produkt uważa się materialny i mierzalny efekt podejmowanych działań w ramach projektu, np. droga, budynek, kampania społeczna. Wskaźniki produktu to

wielkości, którymi można zmierzyć osiągnięty efekt, np. długość, liczba sztuk, powierzchnia.

Rezultaty to bezpośrednie materialne i niematerialne efekty powstania produktu, np. osoby zaangażowane w aktywność, spadek zużycia energii, oszczędność czasu przejazdu, nowe przyłącza kanalizacyjne. Wskaźniki rezultatu to wielkości, którymi można mierzyć osiągnięty efekt, np. zł/rok, liczba sztuk, liczba osób itp.

Zgodnie z upowszechnionymi procedurami zarządzania strategicznego na poziomie wskaźników produktu pojedynczy projekt będzie podlegał monitorowaniu z częstotliwością raz na kwartał. Pakiet projektów w ramach projektu zintegrowanego na poziomie wskaźników produktu oraz w zakresie wykonania rzeczowo-finansowego będzie podlegał monitorowaniu z częstotliwością raz na rok. Pakiet projektów w ramach projektu zintegrowanego na poziomie wskaźników rezultatu będzie podlegał monitorowaniu z częstotliwością raz na trzy lata – przed przystąpieniem do ewaluacji Strategii.

W ramach przyjętych wstępnych założeń planowane jest osiągnięcie określonych wskaźników rezultatu. Ze względu na ich istotę jako bezpośredniego efektu powstałych produktów, powstanie po zrealizowaniu projektu, w większości przypadków można je mierzyć w okresie dwóch - trzech lat. Tak określona perspektywa czasowa pozwala na pełną weryfikację osiągniętych rezultatów i wyeliminowanie przekłamań i nieścisłości. Dane do pomiaru wskaźników rezultatu są dostarczane przez zarządców powstałej bądź podlegającej interwencji infrastruktury. W przypadku tzw. miękkich projektów (np. szkoleń, wydarzeń promocyjnych itp.) dane są gromadzone przez podmioty odpowiedzialne za realizację tych projektów, a wskaźniki rezultatów są mierzone jeszcze przed ostatecznym zakończeniem projektu. Dane są weryfikowane przez Lidera pod kątem formalnym, na okoliczność ich formułowania we właściwych jednostkach oraz prawidłowości przeprowadzonego pomiaru. Dane zagregowane w bazę wskaźników rezultatów są wykorzystywane na potrzeby ewaluacji Strategii. Ma miejsce ich upublicznianie w ramach raportu ewaluacyjnego. Raport ewaluacyjny jest zatwierdzany przez Radę Partnerstwa, a w razie potrzeby przez Instytucję Zarządzającą.

Wskaźniki produktu są poddawane monitorowaniu z częstotliwością raz na rok. Wskaźniki produktu dla każdego projektu odnoszą się do specyficznych efektów podejmowanych działań. Raport z ich monitoringu przedstawia osobno wszystkie projekty. Uwzględnia on dane o osiągniętych wskaźnikach produktu, jak również informacje na temat wykonania rzeczowego i finansowego projektów w ramach poszczególnych kierunków działań.

Raport z realizacji Strategii stanowi podstawowy element właściwego monitoringu i zawiera informacje na temat realizacji celów rozwojowych. Raport ten, poprzez wskaźniki rezultatu, oddziaływania oraz trendy, dokumentuje stan realizacji Strategii, procesów rozwojowych, zmian zachodzących w obszarze Partnerstwa oraz pozwala na określenie i ocenę stopnia, a także dynamiki postępu w osiąganiu przyjętych celów rozwojowych. Zakres tematyczny Raportu obejmuje między innymi procesy zachodzące w gospodarce na obszarze Partnerstwa, z uwzględnieniem zjawisk istotnych z punktu widzenia rozwoju: procesów demograficznych, rynku pracy, podmiotów gospodarczych.

Dokument ten powstaje w oparciu o dane pochodzące ze statystyki ogólnej (GUS, BDL) oraz informacji od podmiotów zewnętrznych. Monitoring sytuacji społeczno-gospodarczej i zagospodarowania przestrzennego, oparty na statystyce i ewentualnych dodatkowych analizach, umożliwi uchwycenie zachodzących zmian oraz lepszą ocenę szans i zagrożeń, co pozwoli na wsparcie procesów decyzyjno-strategicznym. Raport przygotowywany będzie w cyklu trzyletnim. Podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie raportu jest Lider Porozumienia. Zawiera także propozycje usprawnienia realizacji dotychczasowych projektów oraz skierowania strumienia środków na nowe projekty o charakterze innowacyjnym i prorozwojowym. Raport po opracowaniu przez Lidera Porozumienia przedkładany jest do zatwierdzenia Radzie Partnerstwa. Następnie kierowany jest do zapoznania Instytucji Zarządzającej oraz opinii publicznej

Monitorowanie przebiegu realizacji Strategii będzie uzupełniane o analizy uwarunkowań, prawidłowości i trendów rozwojowych na terenie całego obszaru Partnerstwa. Okresowo będą podejmowane analizy i prace o charakterze ewaluacyjnym, w szczególności odnoszące się efektywności działań w obszarze określonych pól współpracy. Raporty monitorujące oraz ewaluacje będą przygotowane przez Lidera Porozumienia lub podmioty przez niego upoważnione za wiedza i akceptacją Rady Partnerstwa.

System monitorowania i ewaluacji Strategii bazuje na udziale i zaangażowaniu sieci podmiotów współpracujących. Obok instytucji publicznych zaangażowanych w realizację Strategii tworzą ją interesariusze ze sfery gospodarczej i społecznej, jest też przestrzeń na odbiór sygnałów, uwag, inspiracji i wniosków racjonalizatorskich bezpośrednio od społeczności obszaru. Zakłada się, że w ramach tej sieci zachodzą wielopoziomowe, efektywne i uporządkowane dwukierunkowe interakcje, obejmujące współpracę merytoryczną, raportowanie i sprawozdawczość, wymianę danych i informacji, konsultacje, analizy, zalecenia i rekomendacje. Ich zaangażowane powinno zarazem pobudzać debatę dotyczącą kształtowania kierunków rozwoju lokalnego. Istnieje konieczność ścisłego koordynowania systemu

monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii z systemem komunikacji społecznej i praktyką życia lokalnej społeczności.

Istotną rolę w monitorowaniu i ocenie realizowanych projektów oraz zmianach w zakresie realizacji Strategii odgrywa Rada Partnerstwa. Wprowadza on – w razie potrzeby – stosowne korekty w strukturze i ukierunkowaniu Strategii, animuje i nadzoruje współpracę z zależnymi i niezależnymi interesariuszami z obszaru Partnerstwa, mającymi wpływ na realizację polityki rozwoju tym obszarze. Zespół Partnerów stanowi natomiast główne gremium opiniodawczo-doradcze i zarazem zaplecze eksperckie dla Rady Partnerstwa.

Raporty monitoringowe, przygotowywane w oparciu o opisany model mają stanowić narzędzie wspomagające podejmowanie przez Radę Partnerstwa decyzji w sprawach związanych z realizacją Strategii. Stanowiąc będą ponadto podstawę do wszelkich prac aktualizujących nad Strategią, w tym także przedłużających okres jej obowiązywania Strategii na kolejne lata. W razie wydłużenia obowiązywania Strategii analogicznemu wydłużeniu ulegnie okres sporządzania raportów monitoringowych.

6.2.2. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Ewaluacja polega na ocenie realizacji Strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych i wdrażanych działań zgodnych z celami strategicznymi zapisanymi w dokumencie. Oparta jest na badaniach uwzględniających źródła wtórne i źródła pierwotne. Co do zasady koordynator monitoringu korzysta z trzech rodzajów ewaluacji:

- Ex-ante (przed) – ukierunkowana na poprawę procesu planowania, w szczególności trafności podejmowanych decyzji odnośnie wyboru projektów do realizacji, ich efektywność i skuteczność.
- On-going (w trakcie) – skoncentrowana na poprawie procedur wdrażania, jakości i potencjału instytucji realizujących Strategię, potencjalnie wzmacniająca integrację jej interesariuszy, wypracowanie wspólnych podejść oraz sprawniejsze przygotowywanie realizacji kolejnych projektów.
- Ex-post (po) – dotycząca tego, co udało się osiągnąć w ramach realizacji Strategii i jakim kosztem, ewentualnie co i z jakich powodów nie zostało zrealizowane i gdzie leży odpowiedzialność za taki stan rzeczy. Ewaluacja ex-post jest ponadto instrumentem określenia tego, jaki wpływ ma realizacja Strategii na jakość życia mieszkańców obszaru, którego ona dotyczy.

Spośród wskazanych trzech rodzajów ewaluacji wyróżnionych na podstawie okresu podejmowanych działań, które poddawane są ocenie, ewaluacja niniejszej Strategii dokonywana jest w trybie ex-post.

Zagadnienia badawcze uwzględnione w ramach ewaluacji to w szczególności:

- Trafność - dotyczy stopnia adekwatności zaplanowanych celów oraz projektów do potrzeb mieszkańców oraz tego, czy ich realizacja przyczynia się do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów. Ma też na celu określenie, czy są zgodne z obraną strategią rozwoju.
- Skuteczność – odnosi się do zgodności stopnia realizacji projektów z osiągnięciem zakładanych celów Strategii i rozwoju obszaru Partnerstwa.
- Efektywność – kryterium ma służyć określeniu stosunku zasobów wykorzystywanych w realizowanych projektach oraz nakładów na nie ponoszonych do osiągniętych produktów i rezultatów
- Użyteczność – stawiane jest pytanie o to, czy osiągnięte produkty i rezultaty realizowanych projektów będą użyteczne, przydatne dla mieszkańców, czy będą oni z nich korzystać oraz czy pojawiły się pozytywne lub negatywne efekty uboczne ich osiągnięcia i wdrożenia
- Trwałość – służy określeniu, czy zmiany na poziomie użyteczności realizowanych projektów pozostaną trwałe i czy ich użyteczność będzie długotrwała

Ewaluacja realizacji Strategii będzie przeprowadzana co dwa lata, przy czym:

- pierwsze badanie zostanie przeprowadzone w 2027 roku i będzie dotyczyć okresu 2024–2026,
- drugie badanie zostanie przeprowadzone w 2029 roku i będzie dotyczyć okresu 2027–2028,

Analiza przyczyn i zakresu błędów popełnianych w ramach wdrażania Strategii będzie wykonana w oparciu o wnioski zwykłej ewaluacji ex-post oraz na podstawie wykonanej dodatkowej analizy wewnętrznych procedur zarządzania strategicznego, zidentyfikowania słabych punktów przepływu informacji, podejmowania decyzji, planowania projektów do realizacji. Wnioski z przeprowadzonej analizy zostaną podsumowane rekomendacjami oraz analizą możliwości wyeliminowania działań objętych negatywnymi wnioskami.

Analizy staną się podstawą do przygotowania zestawu działań naprawczych, tj. usprawniających funkcjonujące procedury zarządzania strategicznego w obszarze Partnerstwa. W ramach działań naprawczych zostanie dokonana rewizja zatwierdzonych do realizacji i zaplanowanych celów i projektów. Na poszczególnych

poziomach zarządzania strategicznego zgodnie z przyjętym systemem wdrażania Strategii zostanie ponownie przeprowadzona ocena projektów.

Wdrożenie zmian w projektach może mieć miejsce na każdym etapie ich realizacji oraz dotyczyć różnego rodzaju aspektów. Źródło zaobserwowanych trudności oraz przyczyny występowania zmian mogą mieć związek w szczególności z przyjęciem błędnych założeń, wystąpieniem problemów z realizacją oraz pojawieniem się nieprzewidzianego ryzyka. Zarządzanie zmianami odnosi się do wszystkich wymienionych przyczyn.

Analiza przyczyn i zakresu błędów popełnianych w ramach wdrażania Strategii jest wykonywana w oparciu o wnioski zwykłej ewaluacji ex post oraz na podstawie wykonanej dodatkowej analizy wewnętrznych procedur zarządzania strategicznego, zidentyfikowania słabych punktów przepływu informacji, podejmowania decyzji, planowania projektów do realizacji. Wnioski z przeprowadzonej analizy są podsumowane rekomendacjami oraz analizą możliwości wyeliminowania działań objętych negatywnymi wnioskami.

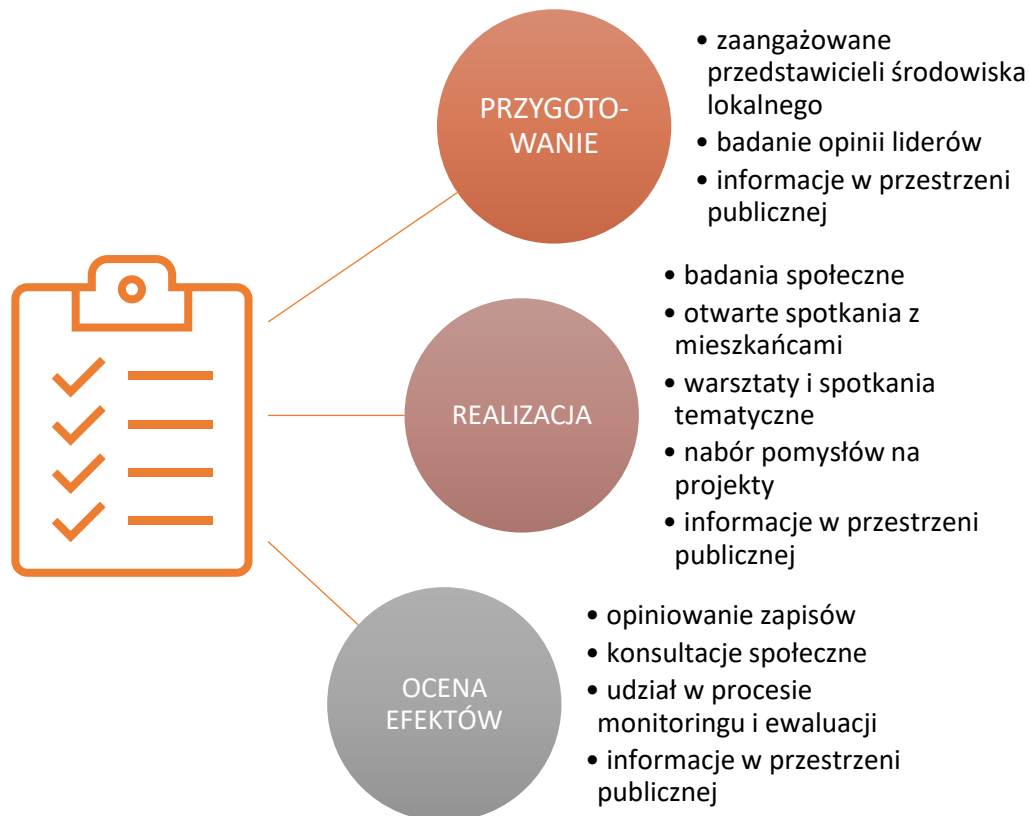
Wykonane lub otrzymane przez Lidera analizy są przedstawiane Radzie Partnerstwa. Są też podstawą do sformułowania pakietu działań naprawczych służących usprawnieniu procedury zarządzania strategicznego. W ramach działań naprawczych dokonywana jest rewizja zatwierdzonych do realizacji i zaplanowanych projektów, względnie innych elementów Strategii. Zmiany w projektach oraz wprowadzanie nowych projektów jest procedowane zgodnie z przyjętym systemem wdrażania Strategii.

7. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Partycypacja społeczna w ramach przygotowania i wdrażania oraz oceny efektów i potencjalnej aktualizacji Strategii traktowana jest jako wiodąca wartość i myśl przewodnia realizowanych działań. U jej źródeł leży przekonanie, że sami mieszkańcy obszaru Partnerstwa mają największe prawo decydować o przedmiocie i kierunku dotyczących ich działań, oni sami też dysponują najpełniejszą wiedzą o potrzebach i możliwościach w zakresie potencjalnej interwencji, wreszcie oni sami powinni być stale i wszechstronnie angażowani w wysiłki na rzecz obszaru Partnerstwa. W tym kontekście Strategia stanowi plan działania jak i sposób myślenia o działalności publicznej, w której ucieleśniona zostaje idea samorządności i odpowiedzialności za dobro wspólne.

Mając to na względzie idea partycypacji znajduje zastosowanie na wszystkich etapach tworzenia i realizacji Strategii.

W toku realizacji Strategii podmioty i instytucje zaangażowane w jej przygotowanie i wdrożenie – w szczególności Lider i Rada Partnerstwa – dokładają starań na rzecz zwiększania i podnoszenia jakości partycypacji społecznej we wszystkich jej formach, z położeniem nacisku na włączenie w nią możliwe szerokiego grona interesariuszy, w tym ze środowisk peryferyjnych, marginalizowanych i defaworyzowanych.

7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii

Na etapie przygotowania Strategii podjęte zostały starania na rzecz sformułowania porządku i struktur zapewniających późniejszą efektywną realizację. Bazowały one na wcześniejszych doświadczeniach z formułowaniem strategii terytorialnych, wymogach formalnych określonych w stosownych aktach prawnych i administracyjnych, a także najlepszych praktykach i doświadczeniach samych interesariuszy oraz doradców wspierających proces.

Określony został skład osobowy Zespołu Partnerów Społeczno-Gospodarczych, który stanowi ciało konsultacyjno-opiniotwórcze Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego w zakresie przygotowania i wdrożenia Strategii IIT. Umocowanie Zespołu w strukturze prac nad Strategią zostało opisane w rozdziale „Wdrażanie – warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii”.

W spotkaniach przygotowujących dokument strategiczny uczestniczyli reprezentanci Stowarzyszenia „WIR” – Wiejskiej Inicjatywy Rozwoju działającej jako Lokalna Grupa Działania obszaru Partnerstwa (dla gmin: Bielice, Chociwel, Dobrzany, Dolice, Ińsko, Kobylanka, Kozielice, Marianowo, Pyrzyce, Stara Dąbrowa, Stare Czarnowo, Stargard, Suchań, Warnice) i mającej na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i zrównoważonego rozwoju obszarów zależnych od rybactwa.

Starania realizatorów projektu Strategii w dużym stopniu skupione były od samego początku na włączenie w poczet stron Porozumienia oraz jego realizatorów powiatu stargardzkiego jako jednostki samorządu terytorialnego obejmującej swym zasięgiem cały obszar Partnerstwa. Inicjatywa ta – poza względami administracyjnymi i finansowymi – miała znaczenie z racji potrzeby uwzględnienia pełni praw i interesów mieszkańców obszaru, w tym aspektów ich życia związanych z kompetencjami samorządu powiatowego. Pomimo nasilonych starań nie udało się tego osiągnąć. W dniu 18 stycznia miało miejsce spotkanie ze starostą powiatu stargardzkiego. W jego trakcie przedstawiono uzasadnienie, zakres, organizację i harmonogram prac nad strategią Partnerstwa w kontekście perspektywy finansowej

UE 2021-2027, a w szczególności programu regionalnego FEPZ. Uzgodniono zakres wsparcia Starostwa w zakresie badań ankietowych opinii młodzieży ostatnich klas szkół średnich funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego. Ustalono również, że Zarządowi Powiatu przedstawiony zostanie wniosek o włączenie powiatu w prace Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej. Podczas spotkania z mieszkańcami obszaru partnerstwa (9 marca 2023 r., Chociwel) obecność przedstawiciela starostwa powiatowego wykorzystano dla potrzeb dyskusji o współpracy Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego ze starostwem powiatowym, ze szczególnym uwzględnieniem projektów z zakresu szkolnictwa zawodowego. Po dalszych działaniach w tym obszarze w dniu 12 czerwca 2023 r. do Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie przekazane zostało pismo wyjaśniające stan współpracy pomiędzy Partnerstwem JST powiatu stargardzkiego, a powiatem stargardzkim, jako jednostką, którą nie wyraziła dotychczas chęci przystąpienia do Partnerstwa.

Zgodnie ze specyfiką obszaru Partnerstwa i dotyczących go potrzeb rozwojowych uwzględniono kwestię włączenia w proces definiowania Strategii i projektów partnerów gospodarczych o szczególnej roli w przedmiotowym obszarze. Do udziału w warsztatach w Barzkowicach w dniu 1 marca zostali zaproszeni przedstawiciele środowiska rolniczego. W dniu 23 lipca odbyło się spotkanie z przedstawicielem władz spółdzielni Agrofirma Witkowo, jednego z największych podmiotów sektora rolno-spożywczego w Polsce, którego znaczna część działalności prowadzona jest na terenach powiatu stargardzkiego. Rozmowa poświęcona była zagadnieniom dotyczącym OZE, transformacji energetycznej i planowanym przez spółdzielnię inwestycjom w tym zakresie, relacjom firmy z samorządami gmin na których funkcjonuje Agrofirma, bieżącej sytuacji ekonomicznej i formalno-prawnej spółdzielni. W jej efekcie zarysowane zostały pola działania, które mogą być wykorzystywane przy formułowaniu i wdrażaniu projektów oddziałujących na obszar Partnerstwa.

7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii

Podstawowy element pracy zespołu tworzącego projekt Strategii i angażowania reprezentacji lokalnego środowiska w jej tworzenie stanowiły systematyczne spotkania Grupy Roboczej. Odbyły się one ponad 20 razy (5.01., 12.01., 26.01, 9.02, 23.02, 9.03, 23.03, 30.03, 13.04, 28.04, 11.05, 25.05, 1.06, 15.06, 22.06, 13.07, 27.07, 10.08, 24.08, 7.09, 21.09) w formacie cyklicznej, codwutygodniowej pracy on-line. Podczas spotkań omawiany był bieżący stan prac nad strategią, planowano nadchodzące działania oraz miała miejsce wymiana refleksji i przemyśleń w kontekście minionych etapów.

Na etapie diagnozy stanu obszaru Partnerstwa przeprowadzone zostały badania opinii mieszkańców i liderów (16 stycznia – 30 stycznia) oraz społeczności młodzieży ostatnich klas szkół ponadpodstawowych (30 stycznia – 10 lutego). Wyniki prowadzonych badań przedstawione zostały w stosownym raporcie oraz uwzględnione w diagnozie stanu obszaru Partnerstwa. Podsumowanie badań stanowiło w szczególności spotkanie z uczniami szkoły branżowej w Kamiennym Moście (9 marca 2023 r., Kamienny Most) poświęcone rozmowie o potrzebach, planach edukacyjnych i życiowych oraz postrzeganiu przez młodzież obszaru partnerstwa jako miejsca do dorosłego życia, a także spotkanie z mieszkańcami obszaru partnerstwa (9 marca 2023 r., Chociwel).

W ramach przygotowania projektu Strategii odbyto szereg warsztatów i spotkań z udziałem podmiotów reprezentujących lokalną społeczność (Rada Partnerstwa, Grupa Robocza, Zespołu Partnerów Społeczno-Gospodarczych) służących wypracowaniu wniosków i zapisów dokumentu strategicznego, a także położeniu fundamentów pod formułowanie projektów rozwojowych:

- ▶ Warsztat diagnostyczny „Rola obszarów wiejskich i rolnictwa w rozwoju partnerstw JST Powiatów Goleniowskiego i Stargardzkiego” (1 marca 2023r., Barzkowice) poświęcono analizie uwarunkowań przestrzennych obszarów partnerstw oraz dyskusji nad potencjałami i potrzebami obszarów wiejskich i rolnictwa.
- ▶ Spotkanie Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego (9 marca 2023 r., Stara Dąbrowa) poświęcono analizie wyników badań społecznych i wstępnej identyfikacji problemów oraz potrzeb rozwojowych obszaru Partnerstwa.
- ▶ Warsztat on-line „Drzewo problemów” (30 marca 2023 r.) poświęcony został identyfikacji kluczowych problemów obszaru Partnerstwa w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej.
- ▶ Warsztat on-line „Zasoby i produkty lokalne” (13 kwietnia 2023 r.) poświęcony został identyfikacji kluczowych zasobów i produktów lokalnych obszaru Partnerstwa. Treść warsztatów wraz z wypracowanym materiałem poddana została analizie pogłębionej w dalszej części prac diagnostycznych.
- ▶ Spotkanie on-line Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej „Przedstawienie wniosków diagnostycznych w formie zbiorczej analizy wstępnej” (27 kwietnia 2023 r.) służyło prezentacji danych diagnostycznych z zakresu: potencjału demograficznego, infrastruktury, gospodarki oraz usług

publicznych. W kolejnej części skupiono się na przedstawieniu wybranych wyników diagnozy ekonomicznej na obszarze partnerstwa wraz z oceną potencjału rozwojowego obszaru.

- ▶ Warsztat stacjonarny „Analiza SWOT” (Dolice, 15 maja 2023 r.) poświęcony był identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dotyczących obszaru Partnerstwa. Treść warsztatów wraz z wypracowanym materiałem stanowi istotną część raportu diagnostycznego.
- ▶ Warsztat stacjonarny „Cele strategiczne i ich operacjonalizacja” (Marianowo, 27 czerwca 2023 r.) poświęcony był przygotowaniu kluczowych elementów strategicznych i operacyjnych przygotowywanych rozwiązań. Punktem wyjścia dla podjętej pracy było podsumowanie sporządzonej diagnozy. Uczestnicy warsztatów skonfrontowali się z podstawowymi zagadnieniami stanowiącymi o kształcie i ukierunkowaniu planowanej interwencji - pytaniami o podmiotowy i przedmiotowy wymiar strategii, jej dynamikę, przewidywaną miarę sukcesu. Uczestniczący w spotkaniu członkowie zespołu odpowiedzialni za analizy przestrzenne przedstawili obserwacje i wnioski dotyczące najważniejszych zagadnień związanych z zasobami środowiskowymi, przebiegiem i dostępnością infrastruktury sieciowej, układami urbanistycznymi miast obszaru Partnerstwa oraz powiązaniem funkcjonalnymi na tym terenie. Omówiono także kontekst zmian dotyczących geografii inwestycji i zasobności na poziomie gmin Polski wraz z wnioskami dla procesów, do których odnieść miała się przygotowywana Strategia. W trybie pracy warsztatowej omówiono założenia wizji i misji dla powstającego dokumentu. Uczestnicy określili w nich punkty i zagadnienia kluczowe dla późniejszych celów i założeń projektów. Konkretyzację zapisów wizji oraz przygotowanie struktury celów na potrzeby kolejnego spotkania powierzono do przygotowania zespołowi doradców.
- ▶ Warsztat stacjonarny „Cele strategiczne i ich operacjonalizacja” (Marianowo, 17 lipca 2023 r.) służył wypracowaniu zapisów koncepcji celów strategicznych oraz kierunków działań. Stanowił pogłębienie i konkretyzację poprzedniego spotkania strategicznego.
- ▶ Warsztat stacjonarny „Lista projektów zintegrowanych” (Marianowo, 22 sierpień 2023 r.) służył omówieniu zasad i istoty projektów zintegrowanych oraz analizie obszarów wsparcia dedykowane Partnerstwu JST Powiatu Stargardzkiego w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego

2021-2027. W trakcie spotkania ustalono także harmonogram otwartego naboru pomysłów na projekty skierowanego do interesariuszy Strategii.

- ▶ Cykl Warsztatów Tematycznych (część I – Suchań, 13 września 2023 r.)
Podczas warsztatów poruszone zostały zagadnienia z następującego zakresu:
  - „Instytucjonalizacja Partnerstwa” – prowadzący wraz z Radą Partnerstwa postarali się odpowiedzieć na pytanie „Jak być Partnerstwem nie na chwilę?”.
  - „Zielona transformacja” – uczestnicy rozważali wspólnie jak podnieść potencjał rozwoju Partnerstwa i atrakcyjność jego obszaru poprzez wykorzystanie lokalnych źródeł energii.

- ▶ Cykl Warsztatów Tematycznych (część II – on-line, 15 września 2023 r.). Ta część warsztatów dotyczyła analizy Działania FEPZ.06.20 Rozwój usług społecznych - usług świadczonych w społeczności lokalnej na obszarach objętych Strategią IIT.

- ▶ Model struktury funkcjonalno-przestrzennej (21 września 2023 r., on-line). Zespół ekspertów z zakresu planowania przestrzennego przedstawił uczestnikom spotkania model struktury funkcjonalno – przestrzennej, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej oraz obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

W końcowej fazie prac nad dokumentem strategicznym ogłoszony został nabór projektów możliwych do realizacji w Partnerstwie. Nabór trwał od 25 sierpnia do 17 września. Propozycje projektów do ujęcia w Strategii składano poprzez wypełnienie formularza znajdującego się pod wskazanym adresem internetowym lub przesłanie wypełnionego formularza WORD. Celem upowszechnienia naboru do grupy liderów gminnych, zidentyfikowanych na etapie diagnozy, wysłane zostało osobne zaproszenie wraz zapraszające i zachęcające do udziału w naborze. W postępowaniu mogli też wziąć udział członkowie lokalnej społeczności reprezentowani przez formalne i nieformalne grupy.

W oparciu o wypracowane materiały (cele Partnerstwa, ich operacjonalizacja oraz wnioski płynące ze spotkań z interesariuszami) nawiązano kontakt z partnerami otaczającymi obszar partnerstwa, dla których zauważa się naturalnie występujące powiązania funkcjonalne tj. Miastem Stargard, starostwem powiatowym w Stargardzie oraz przedstawicielami biura Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. W założeniach konsultacje te miały poszerzyć proces formułowania projektów zintegrowanych, ale także uwzględnić stanowiska i oczekiwania interesariuszy,

których działalność odgrywa i będzie wywierać wpływ na funkcjonowanie obszaru Partnerstwa.

7.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii

Zgodnie z przyjętym Porozumieniem przed przyjęciem projektu strategii IIT przez Lidera wymagane jest uzyskanie pozytywnej opinii Rady Partnerstwa. Lider Porozumienia przekazuje projekt strategii IIT do uzgodnień z właściwymi instytucjami, a następnie do właściwej IZ w celu zaopiniowania zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Każda zmiana Strategii IIT wymaga pozytywnej opinii Rady Partnerstwa. W procesie konsultacji sformułowanych zapisów istnieje przestrzeń dla zgłaszania opinii mieszkańców obszaru Partnerstwa i ich przedstawicieli, a w uzasadnionych przypadkach – dla zgłaszania uwag i wprowadzania korekt.

W rozdziale Wdrażanie – warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii opisano przyjęty tryb monitorowania i oceny wdrażania Strategii, który uwzględnia aspekt wspomagania organów administracji lokalnej w podejmowaniu trafnych decyzji dotyczących prowadzenia prorozwojowej polityki, a przy tym rozpowszechniania i pogłębiania wiedzy lokalnej społeczności oraz wszelkiego rodzaju interesariuszy Strategii o stanie obszaru Partnerstwa

W uzupełnieniu działań służących ocenie stanu realizacji Strategii oraz jej efektów w trybie określonym szczegółowo przez Radę Partnerstwa w porozumieniu z Zespołem Partnerów Społeczno – Gospodarczych przeprowadzone będą konsultacje dotyczące przebiegu procesu wdrażania Strategii oraz jej ewentualnej modyfikacji. Celem konsultacji jest także poszerzenie wiedzy na temat istniejących problemów społeczno-gospodarczych i możliwych sposobów ich rozwiązania. Tym samym możliwe będzie uzyskanie szerszego poglądu na te zagadnienia w oparciu o informacje uzyskane od podmiotów, których projektowane rozwiązania dotyczą i których doświadczenia z realizacją strategii mogą pomóc w oszacowaniu kosztów i korzyści każdego rozwiązania, a także wskazać nowe sposoby podejścia do problemów. Konsultacje posłużą do:

- zgromadzenia brakujących danych,
- rozpowszechnienia informacji o podejmowanych działaniach,
- zwiększenia akceptacji dla tworzonych rozwiązań.

Konsultacje będą otwarte (dostępne dla każdego interesariusza, który zechce wyrazić swoją opinię), z uwzględnieniem określonych grup respondentów (w szczególności przedsiębiorców, organizacji pozarządowych). Partnerzy społeczno - gospodarczy otrzymają możliwość nieskrepowanego skomentowania zaproponowanych rozwiązań, jak również zgłoszenia własnych propozycji.

Zorganizowane zostanie na forum publicznym przynajmniej jedno spotkanie z adresatami interwencji, na którym zaprezentowane zostaną dotychczasowe efekty realizacji Strategii. Publiczność będzie miała możliwość zadawania pytań i komentowania propozycji ewentualnych zmian i modyfikacji. Dialog zostanie wzbogacony o konsultacje poprzez strony internetowe w oparciu o publikację dokumentu podsumowującego przebieg realizacji Strategii wraz z prośbą o nadsyłanie uwag w określonym terminie. Zainteresowane podmioty i społeczność obszaru Partnerstwa otrzymają informacje zwrotne o wynikach konsultacji. Przyjęta formuła działań wzmocni zaufanie partnerów społecznych do Strategii samorządu lokalnego oraz będzie sprzyjać zaangażowaniu w dalszą wspólną realizację Strategii i poszczególnych projektów.

8. Źródła finansowania

Właściwa, planowa oraz zgodna z przepisami realizacja Strategii wymaga zabezpieczenia środków finansowych służących jej wprowadzeniu w życie. Dotyczy to zarówno porządku prawno - administracyjnego, w ramach którego Strategia funkcjonuje, jak i działalności samorządu terytorialnego i jego partnerów jako środowiska opracowującego i przyjmującego Strategię oraz korzystającego z jej zapisów. Poza samą dostępnością środków przy realizacji Strategii przyjmuje się naczelną zasadę racjonalnego i zrównoważonego zarządzania jej wymiarem finansowym, co oznacza z jednej strony troskę o oszczędne i w pełni uzasadnione ponoszenie wydatków, jak też aktywne zabieganie o zapewnienie dostępu do zróżnicowanych źródeł ich finansowania, zarówno z domeny publicznej, jak i prywatnej. Tym samym praktyka wdrażania Strategii cechuje się – co do zasady – następującymi wiodącymi zasadami:

- dywersyfikacja źródeł finansowania
- racjonalność w ocenie kosztów i nakładów
- elastyczność w planowaniu i wykorzystywaniu dostępnych środków

Podstawowe źródło finansowania projektów w ramach Strategii to pula uwzględniona w Funduszach Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027. W myśl przepisów zawartych w rozporządzeniach Unii Europejskiej na lata 2021-2027 minimum 8% środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na wsparcie zrównoważonego rozwoju obszarów wdrażane wyłącznie poprzez instrumenty terytorialne. Instrumenty terytorialne mają charakter wielofunduszowy i wykorzystują środki w szczególności z EFRR oraz Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+).

Środki EFRR mogą być wykorzystane do sfinansowania projektów z zakresu:

- gospodarki turystycznej, w tym poprawy jakości świadczonych usług turystycznych bazujących na endogenicznych potencjałach obszarów funkcjonalnych a także turystyki rowerowej, w szczególności w zakresie tras łączących się z trasami „Koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego”;
- budowy, rozbudowy i modernizacji wraz z wyposażeniem instytucji kultury, ze szczególnym uwzględnieniem założeń Nowego Europejskiego Bauhausu;

- ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez prace restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych i o znaczeniu historycznym oraz obiektów przynależnych do szlaków kulturowych, jak również adaptację budynków, budowli i innych obiektów o znaczeniu historycznym w celu nadania im lub rozwinięcia funkcji kulturalnych lub turystycznych;
- kompleksowego zagospodarowania przestrzeni publicznych wraz z małą architekturą i infrastrukturą towarzyszącą w ramach układów urbanistycznych wpisanych do ewidencji lub rejestru zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem zielonej infrastruktury;
- inwestycji związanych z transportem publicznym, w tym zakup niskoemisyjnego taboru transportu publicznego, infrastruktura przystanków i centrów przesiadkowych, służących zwiększeniu mobilności mieszkańców oraz służących poprawie jakości powietrza;
- poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, zwiększenia efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych, w tym zmniejszania zjawiska ubóstwa energetycznego, budowy/rozbudowy/modernizacji systemów ciepłowniczych (w tym modernizacja/rozdzielenie węzłów ciepłowniczych pod warunkiem wykazywania znaczących oszczędności energii) i chłodniczych wraz z magazynami ciepła oraz przystosowaniem instalacji do spalania wodoru, działań wspierających zwiększenie efektywności energetycznej, w tym poszukiwanie nowych technologii w obszarze gospodarki niskoemisyjnej;
- rozwoju terenów inwestycyjnych/infrastruktury biznesowej;
- inwestycji nadającym nowe funkcje gospodarcze obszarom przemysłowym, powojskowym, pokolejowym, popegeerowskim;
- wsparcia infrastruktury szkół zawodowych oraz infrastruktury burs i internatów w powiatach, w których zlokalizowano szkoły zawodowe kształcące w zawodach deficytowych;
- budowy, rozbudowy, adaptacji infrastruktury instytucji popularyzujących naukę i innowacje wraz z niezbędnym wyposażeniem oraz wzmocnienie działalności już istniejących ośrodków.

Środki EFS+ przeznaczone na realizację IIT mogą być wykorzystane do sfinansowania projektów z zakresu:

- wsparcia kształcenia zawodowego poprzez :
- działania przyczyniające się do poprawy jakości edukacji zawodowej, prowadzące do wszechstronnego rozwoju dzieci, przygotowujące do kolejnych etapów edukacyjnych i zwiększające szanse na rynku pracy;

- działania prowadzące do inicjowania i wspierania współpracy z przedsiębiorstwami, w zakresie inicjatyw patronackich, stypendialnych i stażowych, wizyt studyjnych, ustalania planów nauczania zawodu w oparciu o wiedzę dotyczącą rynku pracy, a także tworzenia oferty programowej dla zawodów nowych, jeszcze nieznanych;
- działania na rzecz nawiązywania współpracy z branżowymi klastrami czy specjalnymi strefami ekonomicznymi.

Poza EFRR i EFS do finansowania projektów ramach Strategii będą mogły być wykorzystywane środki pochodzące m.in. z Funduszu Spójności (FS), Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST) lub Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA). Obszarem zainteresowania pod względem źródeł finansowania projektów powinien być również Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2023-2027. W ramach PROW mogą być wspierane działania Partnerstwa na rzecz poprawy efektywności rolnictwa, ale również budowy infrastruktury liniowej wodnej i sanitarnej, modernizacji dróg – wpływając tym samym na poprawę jakości życia mieszkańców.

Ponadto perspektywa finansowa realizacji Strategii uwzględnia takie źródła finansowania projektów, jak:

- środki budżetu JST,
- środki budżetu państwa pozostające do dyspozycji poszczególnych, ministerstw, w tym dedykowane fundusze i programy, np.:
  - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
  - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
  - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
  - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
  - Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030
  - Programy sektorowe poszczególnych Ministerstw
  - Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- inne fundusze europejskie, takie jak fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki prywatne uzyskiwane na drodze zawiązywanych partnerstw publiczno-prywatnych,
- kredyty bankowe, pożyczki i inne zwrotne instrumenty finansowe.

Należy również wziąć pod uwagę fakt, że sytuacja finansowa samorządów może wymagać pozyskania środków finansowych w formach zwrotnych, w tym pożyczek lub kredytów.

Dodatkowo, środki w ramach Funduszu Spójności lub Funduszu Sprawiedliwej Transformacji mogą stanowić kolejne wsparcie dla współfinansowania przedsięwzięć komplementarnych względem projektów wynikających ze Strategii.

Projekty realizowane w ramach środków dedykowanych w ramach FEPZ będą dofinansowane w trybie pozakonkurencyjnym z wydzieloną alokacją dla Partnerstwa albo będą organizowane konkursy dla wszystkich partnerstw posiadających strategię terytorialną. W tym przypadku różne partnerstwa, ale też różne projekty nawet w ramach Partnerstwa JST powiatu stargardzkiego będą konkurować wzajemnie o dofinansowanie. W tym ostatnim przypadku projekty IIT będą realizowane w trybie konkurencyjnym, a wymogiem formalnym umożliwiającym udział w danym konkursie będzie wpisanie danego projektu do strategii terytorialnej IIT.

8.1. Ramy finansowe dla Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego

Podstawą do oceny możliwości finansowych były dane z wieloletnich prognoz finansowych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów wg stanu na dzień 31.03.2023 r. W tabeli 1 zaprezentowano dane finansowe dla okresu 2023-2030, jednak ze względu, że 2023 r. jest zaawansowany w zakresie realizacji budżetu, łączny potencjał inwestycyjny obliczono dla lat 2024-2030. W ramach oceny potencjału finansowego zwrócono szczególną uwagę na:

- zdolność poszczególnych JST do spłaty i obsługi nowego długu (dotychczas nieplanowanego),
- poziom wydatków majątkowych, które nie zostały rozdysponowane na przedsięwzięcia wieloletnie,
- wynik operacyjny netto jako miara o charakterze informacyjnym.

Łączny potencjał finansowy wszystkich gmin w latach 2024-2030 został oszacowany na poziomie 159,3 mln zł (w tym dla gminy Dolice w kwocie 50,3 mln zł).

Na łączny (skumulowany) potencjał finansowy w kwocie 159,3 mln zł składają się następujące pozycje: zdolność do spłaty i obsługi nowego długu (96,4 mln zł) i kwota niepodzielonych wydatków majątkowych (62,9 mln zł). Prognozowany skumulowany wynik operacyjny netto kształtuje się na poziomie 40,3 mln zł.

Tabela 16. Potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego w latach 2024-2030

Nazwa JST	Wyszczególnienie	2023 ⁴	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Wartości skumulowane
CHOCIWEL	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	3 720 462 zł	2 676 975 zł	2 729 057 zł	2 099 052 zł	1 724 294 zł	1 679 688 zł	1 396 395 zł	834 284 zł	16 860 207 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	669 247	0	0	1 515 000	2 000 000	1 450 000	565 000	180 000	6 379 247 zł
	Wynik operacyjny netto	-2 247 949	2 443 203	675 000	1 680 000	1 500 000	1 050 000	265 000	-20 000	5 345 254 zł
DOBRZANY	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	2 194 290	1 347 110	1 476 065	1 068 277	943 145	782 150	760 310	593 393	9 164 740 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	2 088 032	160 000	930 000	1 174 000	1 650 000	1 750 000	1 460 000	1 850 000	11 062 032 zł
	Wynik operacyjny netto	-3 340 588	175 000	575 000	954 000	1 220 000	1 340 000	1 020 000	1 410 000	3 353 412 zł
DOLICE	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	4 839 887	5 120 454	5 059 543	4 654 957	4 119 642	4 128 104	3 995 560	4 225 466	36 143 612 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	2 546 000	68 884	100 000	183 783	2 031 401	2 100 554	3 239 370	3 906 159	14 176 151 zł
	Wynik operacyjny netto	868 698	4 737 390	3 464 424	3 423 783	2 981 401	3 110 554	3 189 370	3 856 159	25 631 780 zł
IŃSKO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	1 236 857	1 041 936	944 379	571 212	420 569	421 366	401 528	88 350	5 126 196 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	1 434 310	500 000	500 000	300 000	100 000	100 000	100 000	100 000	3 134 310 zł
	Wynik operacyjny netto	-797 690	400 000	400 000	200 000	0	0	0	0	202 310 zł
MARIANOWO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	1 616 020	1 324 861	1 210 237	647 844	518 872	403 159			5 720 992 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	1 420 614	884 681	427 521	604 425	791 562	989 395			5 118 198 zł
	Wynik operacyjny netto	-2 104 642	-123 113	77 521	254 425	441 562	639 395			-814 853 zł
STARA DĄBROWA	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	1 238 163	742 807	709 701	601 858	863 804	858 117	976 581	823 823	6 814 854 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	3 241 182	0	4 117 500	3 380 000	1 500 000	920 000	490 000	90 000	13 738 682 zł
	Wynik operacyjny netto	-2 155 461	1 695 000	2 117 500	2 180 000	700 000	920 000	490 000	90 000	6 037 039 zł
SUCHAŃ	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	3 561 503	4 784 753	4 676 522	3 540 351					16 563 129 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	7 994 537	100 000	500 000	700 000					9 294 537 zł

⁴ 2023 r. prezentowany jest dla potrzeb informacyjnych. Potencjał finansowy jest obliczany dla lat przyszłych 2024-2030

Nazwa JST	Wyszczególnienie	2023 ⁴	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Wartości skumulowane
	Wynik operacyjny netto	-632 150	187 500	400 000	600 000					555 350 zł
	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	18 407 182	17 038 895	16 805 503	13 183 552	8 590 324	8 272 583	7 530 373	6 565 317	96 393 729 zł
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	19 393 923	1 713 565	6 575 021	7 857 208	8 072 963	7 309 949	5 854 370	6 126 159	62 903 158 zł
	Wynik operacyjny netto	-10 409 782	9 514 980	7 709 445	9 292 208	6 842 963	7 059 949	4 964 370	5 336 159	40 310 292 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa6>.

* 2023 r. prezentowany jest dla potrzeb informacyjnych. Potencjał finansowy jest obliczany dla lat przyszłych 2024-2030

Podstawą do oceny możliwości finansowych były dane z wieloletnich prognoz finansowych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów wg stanu na dzień 31.03.2023 roku⁵. W tabeli 1 zaprezentowano dane finansowe dla okresu 2023-2030, jednak ze względu na to, że 2023 rok jest zaawansowany w zakresie realizacji budżetu, łączny potencjał inwestycyjny obliczono dla lat 2024-2030. W ramach oceny potencjału finansowego zwrócono szczególną uwagę na:

- zdolność poszczególnych JST do spłaty i obsługi nowego długu (dotychczas nieplanowanego),
- poziom wydatków majątkowych, które nie zostały rozdysponowane na przedsięwzięcia wieloletnie,
- wynik operacyjny netto jako miara o charakterze informacyjnym.

Łączny potencjał finansowy wszystkich gmin w latach 2024-2030 został oszacowany na poziomie 159,3 mln zł (w tym dla gminy Dolice w kwocie 50,3 mln zł).

Na łączny (skumulowany) potencjał finansowy w kwocie 159,3 mln zł składają się następujące pozycje: zdolność do spłaty i obsługi nowego długu⁶ (96,4 mln zł) i kwota niepodzielonych wydatków majątkowych⁷ (62,9 mln zł). Prognozowany skumulowany wynik operacyjny netto⁸ kształtuje się na poziomie 40,3 mln zł.

---

⁵ Na moment opracowania niniejszych ram finansowych była to najnowsza dostępna i kompletna baza opublikowana na BIP MF.

⁶ **Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu** – określa „zapas” w zakresie poziomu spłaty długu wraz z kosztami jego obsługi (odsetkami) w poszczególnych latach. Skumulowana wartość wskazuje na przybliżoną wartość nowego długu (wraz z kosztami jego obsługi) w analizowanym okresie, który może jeszcze zaciągnąć dana JST.

⁷ **Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych** – określa wielkość środków na wydatki majątkowe, które nie zostały zaangażowane na zadania wieloletnie (ujmowane w załączniku przedsięwzięć do WPF). Tym samym jest to wartość wydatków majątkowych, która może zostać przeznaczona na realizację projektu w poszczególnych latach (pod warunkiem rezygnacji z realizacji zadań jednorocznych).

⁸ **Wynik operacyjny netto** – różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi pomniejszona o rozchody z tytułu spłaty długu. Wartość wyniku operacyjnego netto informuje o wysokości środków finansowych, które mogą zostać przeznaczone na wydatki majątkowe. Jest to szczególnie istotne dla oceny zdolności do finansowania nowych inwestycji przez poszczególne JST. Im wyższa wartość dodatniego wyniku operacyjnego netto, tym większe możliwości do finansowania wydatków majątkowych środkami własnymi (dochodami), bez konieczności pozyskiwania kredytów, pożyczek lub emisji obligacji. Ujemny wynik operacyjny netto oznacza, że analizowana JST nie posiada wystarczających środków własnych (dochodów) na spłatę zadłużenia. W tym przypadku dalsze zadłużanie się takiej jednostki może doprowadzić do powstania spirali zadłużenia, w której kolejne kredyty będą zaciągane na spłatę wcześniejszego zadłużenia a nie na działania inwestycyjne.

W analizowanym okresie najwyższym potencjałem finansowym charakteryzuje się Gmina Dolice - łącznie 50,3 mln zł, z tego kwota wydatków majątkowych niepodzielonych na przedsięwzięcia wieloletnie wynosi blisko 14,2 mln zł. Z kolei zdolność do zaciągnięcia a następnie spłaty nieplanowanego w WPF długu wraz z kosztami obsługi oszacowano na poziomie 36,1 mln zł. W przypadku gmin Chociwel, Dobrzany, Stara Dąbrowa i Suchań całkowity potencjał kształtuje się na średnim poziomie wynoszącym 22,5 mln zł. Najniższy potencjał finansowy do realizacji nowych projektów zidentyfikowano w gminie miejsko-wiejskiej Ińsko. Wynosi on 8,3 mln zł, z tego: kwota niepodzielonych wydatków majątkowych to 3,1 mln zł, a zdolność do spłaty i obsługi nieplanowanego w WPF długu wynosi 5,1 mln zł.

Łączny potencjał finansowy Partnerstwa w poszczególnych latach kształtuje się w sposób zaprezentowany tabeli 17.

Tabela 17. Łączny potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego w latach 2024-2030.

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027
Całkowity potencjał partnerstwa	18 752 460 zł	23 380 524 zł	21 040 760 zł	16 663 288 zł
Wyszczególnienie	2028	2029	2030	-
Całkowity potencjał partnerstwa	15 582 532 zł	13 384 743 zł	12 691 476 zł	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa6>.

Analizując poziom wyniku operacyjnego netto, należy zauważyć, że w przypadku wszystkich JST poza Gminą Dolice odnotowano ujemne wartości w 2023 r., a jedynie w przypadku gminy Marianowo zidentyfikowano ujemny planowany wynik operacyjny netto w 2024 r. W pozostałych latach wzrasta planowana nadwyżka operacyjna netto, co oznacza, że gminy planują przeznaczyć większą część uzyskanej nadwyżki bieżącej na realizację nowych inwestycji. W poszczególnych przypadkach dostrzegalne jest nieznaczne ryzyko w zakresie wyniku operacyjnego netto, w szczególności w Gminie Chociwel (2025 r.) i Gminie Marianowo (2024-2025). Tym samym należy zwrócić uwagę na potencjalne ryzyko związane z absorpcją środków zewnętrznych, a także środków pochodzących z finansowania dłużnego. Z tego względu zaleca się monitorowanie sytuacji finansowej w przyszłych latach z uwzględnieniem przyszłych skutków finansowych.

Przyjmując założenie, że Partnerstwo pozyska dofinansowanie do realizacji planowanych projektów na poziomie 85% oraz zaangażuje w maksymalnym stopniu posiadany potencjał finansowy, który będzie stanowił 15% finansowania projektów

stwierdzono, że możliwe będzie zrealizowanie projektów na poziomie około 1,1 mld zł.

Tabela 18. Możliwości finansowania nowych projektów przy założeniu uzyskania dofinansowania (85%)

Potencjał finansowy (15%)	159 296 887 zł
Dofinansowanie (85%)	902 682 359 zł
Razem	1 061 979 245 zł

Źródło: opracowanie własne.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że co do zasady realizowane są projekty zarówno przy udziale dofinansowania zewnętrznego, a także zadania finansowane wyłącznie środkami własnymi. Ponadto w obecnej rzeczywistości gospodarczej koszt realizacji danego zadania/projektu niejednokrotnie przewyższa zaplanowany wcześniej wkład własny. Z tego względu przyjęto założenie, że posiadany wkład własny będzie stanowił źródła finansowania nie tylko zadań z dofinansowaniem zewnętrznym, ale także finansowanych wyłącznie środkami własnymi. Przyjęto zatem uśrednioną proporcję 60% - środki własne, 40% poziom dofinansowania na projekty finansowane z różnych źródeł. Stwierdzono więc, że możliwe będzie zrealizowanie zadań na poziomie około 265,5 mln zł.

Tabela 19. Możliwości finansowania nowych projektów z udziałem dofinansowania na łącznym poziomie 40%

Potencjał finansowy (60%)	159 296 887 zł
Dofinansowanie (40%)	106 197 925 zł
Razem	265 494 811 zł

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując należy zwrócić uwagę, że wszystkie analizowane JST posiadają możliwości realizacji nowych projektów, jednak możliwości te są zróżnicowane, co odzwierciedlone jest w projektach zgłoszonych przez gminy na listę projektów priorytetowych Partnerstwa. Ponadto ostateczna decyzja o realizacji projektów będzie uzależniona od ich rzeczywistej wartości (przy układaniu listy projektów szacowano ich wartość) i powinna uwzględniać potencjał finansowy JST w poszczególnych latach. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że w wyniku podjęcia nowych WPF na 2024 r. (lub zmiany dotychczasowych) możliwości finansowe, w tym zdolność do obsługi i spłaty nowego długu oraz kwota wydatków majątkowych niepodzielonych na przedsięwzięcia wieloletnie również ulegnie zmianie.

9. Wykazy i spisy

9.1. Spis rycin

Ryc. 1. Położenie geograficzne obszaru Partnerstwa	12
Ryc. 2. Obszar Partnerstwa wobec OF Specjalnej Strefy Włączenia, MOFOW SOM i Strefy Przybrzeżnej.....	13
Ryc. 3. Powiat stargardzki – zestawienie analiz powiązań funkcjonalnych.	27
Ryc. 4. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.	38
Ryc. 5. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – model struktury funkcjonalno- przestrzennej (schemat)	44
Ryc. 6. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – struktura sieci osadniczej Rysunek na następnej stronie.	46
Ryc. 7. Partnerstwo JST powiatu stargardzkiego – Środowisko przyrodnicze	48
Ryc. 8. Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego – Zabytki i krajobraz kulturowy	50
Ryc. 9. Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego – Transport i komunikacja	52
Ryc. 10. Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego – Infrastruktura techniczna	54
Ryc. 11. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w obszarze JST Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego do 2041 r.	60
Ryc. 12. Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania.....	65
Ryc. 13. OSI - obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym.....	67

9.2. Spis tabel

Tabela 1. Cele strategiczne i kierunki działań – zestawienie tabelaryczne.....	39
Tabela 2. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dla 1 celu strategicznego.	41
Tabela 3. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dla 2 celu strategicznego.	42
Tabela 4. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dla 3 celu strategicznego.	42
Tabela 5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w obszarze Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego do 2041 r.	60
Tabela 6. OSI – Obszar Specjalnej Strefy Włączenia – działania dotyczące gmin Partnerstwa wskazane w PZPWZ.....	70
Tabela 7. Tabela integracji celów strategicznych strategii.....	74
Tabela 8. Lista projektów priorytetowych możliwych do sfinansowania ze środków Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.....	76
Tabela 9. Lista projektów uzupełniających możliwych do sfinansowania ze środków Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.....	83
Tabela 10. Lista projektów możliwych do sfinansowania ze środków funduszy krajowych i zewnętrznych.	88
Tabela 11. Wiązka projektów nr 1 – Plan efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych dla Partnerstwa JST Powiatu Stargardzkiego.....	100
Tabela 12. Wiązka projektów nr 2 – Plan rozwoju usług społecznych, w tym usług senioralnych.	102
Tabela 13. Wiązka projektów nr 3 – Plan wspierania równego dostępu do dobrej jakości edukacji.	103
Tabela 14. Wiązka projektów nr 4 – Plan integracji przestrzennej obszaru z wykorzystaniem infrastruktury rowerowej.....	103
Tabela 15. Wiązka projektów nr 5 – Plan podnoszenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej obszaru Partnerstwa.	105
Tabela 16. Potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego w latach 2024-2030.	129
Tabela 17. Łączny potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Stargardzkiego w latach 2024- 2030.	132
Tabela 18. Możliwości finansowania nowych projektów przy założeniu uzyskania dofinansowania (85%)	133
Tabela 19. Możliwości finansowania nowych projektów z udziałem dofinansowania na łącznym poziomie 40%.....	133

